

Z A K O N

O BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJU NA RADU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se unapređivanje i sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu lica koja učestvuju u radnim procesima, kao i lica koja se zateknu u radnoj sredini, radi sprečavanja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, sistem u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, opšta načela prevencije, prava posebnih grupa zaposlenih, obaveze poslodavca, prava i obaveze zaposlenih i predstavnika zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu, stručni ispiti, izdavanje licenci, nadzor i prekršajna odgovornost.

Uprava za bezbednost i zdravlje na radu (u daljem tekstu: Uprava), kao organ uprave u sastavu ministarstva nadležnog za poslove rada, obavlja, u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona, poslove državne uprave u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Primena

Član 2.

Prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca i zaposlenih, nadležnosti i mere čijom primenom, odnosno sprovođenjem se obezbeđuje bezbednost i zdravlje na radu ostvaruju se u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu zakona.

Ovaj zakon primenjuje se u privatnom i u javnom sektoru, u svim delatnostima.

Ovaj zakon ne primenjuje se pri obavljanju specifičnih poslova, kao što su poslovi oružanih snaga i policijski i poslovi zaštite i spasavanja i drugi unutrašnji poslovi u neposrednoj vezi sa policijskim poslovima iz delokruga nadležnog državnog organa, kao i poslovi zaštite i spasavanja koje obavljaju drugi subjekti u skladu sa posebnim zakonom, u kojima su pojedina pitanja bezbednosti i zdravlja na radu pri obavljanju te službe i tih poslova uređena posebnim zakonom i propisima donetim na osnovu tog zakona.

Uređivanje prava, obaveza i odgovornosti

Član 3.

Prava, obaveze i odgovornosti u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu, utvrđene ovim zakonom, bliže se uređuju kolektivnim ugovorom, pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu ili pravilnikom o radu (u daljem tekstu: opšti akt), odnosno ugovorom o radu.

Značenje pojedinih izraza

Član 4.

Pojedini izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeće značenje, i to:

1) zaposleni jeste fizičko lice koje je u radnom odnosu kod poslodavca, kao i lice koje po bilo kom osnovu obavlja rad ili se osposobljava za rad kod poslodavca, osim lica koje obavlja poslove kućnog pomoćnog osoblja kod poslodavca;

2) lice koje se samozapošljava jeste fizičko lice koje obavlja privrednu ili drugu delatnost, i to:

(1) preduzetnik koji samostalno obavlja privrednu ili drugu delatnost i pri tome radno ne angažuje druga lica,

(2) nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, koji obavlja posao sa članovima porodičnog poljoprivrednog domaćinstva u skladu sa propisima o poljoprivredi;

3) poslodavac jeste pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje zapošljava, odnosno radno angažuje jedno ili više lica, osim fizičkih lica koja posao obezbeđuju u domaćinstvu i nosioca porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji obavlja posao sa članovima porodičnog poljoprivrednog domaćinstva u skladu sa propisima o poljoprivredi;

4) predstavnik zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu (u daljem tekstu: predstavnik zaposlenih), jeste lice izabrano ili imenovano da predstavlja zaposlene u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;

5) bezbednost i zdravlje na radu jeste obezbeđivanje takvih uslova na radu kojima se, u najvećoj mogućoj meri, smanjuju povrede na radu, profesionalne bolesti i bolesti u vezi sa radom i koji pretežno stvaraju pretpostavku za puno fizičko, psihičko i socijalno blagostanje zaposlenih;

6) prevencija jeste osnovni princip bezbednosti i zdravlja na radu čiji su ciljevi: razvoj i jačanje mehanizama za sprečavanje nastanka povreda na radu i profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, i stvaranje uslova za stalno unapređivanje oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, a koja obuhvata kulturu, politiku, aktivnosti i mere;

7) preventivne mere jesu svi postupci ili mere preduzeti ili planirani u svim fazama rada kod poslodavca u cilju sprečavanja ili smanjenja rizika na radu;

8) korektivne mere jesu mere koje se preduzimaju kod poslodavca u cilju sprečavanja ponovnog nastanka neželjenog događaja;

9) radno mesto jesu poslovi koje zaposleni obavlja u radnoj sredini u kojoj boravi ili ima pristup u toku rada i koji su pod neposrednom ili posrednom kontrolom poslodavca;

10) radna sredina jeste prostor u kojem zaposleni obavlja poslove (koja uključuje radna mesta, radne uslove, radne postupke i opremu za rad) ili se nalazi u toku rada, koja je pod neposrednom ili posrednom kontrolom poslodavca;

11) sredstvo za rad jeste:

(1) objekat koji se koristi kao radni i pomoćni prostor, uključujući i objekat na otvorenom prostoru, sa svim pripadajućim instalacijama (instalacije fluida, grejanje, električne instalacije i dr.),

(2) oprema za rad (mašina, uređaj, postrojenje, instalacija, alat i sl.) koja se koristi u procesu rada,

(3) konstrukcija i objekat za kolektivnu bezbednost i zdravlje na radu (zaštita na prelazima, prolazima i prilazima, zakloni od toplotnih i drugih zračenja, zaštita od udara električne struje, opšta ventilacija i klimatizacija i sl.),

(4) pomoćna konstrukcija i objekat, kao i konstrukcija i objekat koji se privremeno koristi za rad i kretanje zaposlenih (skela, radna platforma, tunelska podgrada, konstrukcija za sprečavanje odrona zemlje pri kopanju dubokih rovova i sl.),

(5) drugo sredstvo koje se koristi u procesu rada ili je na bilo koji način povezano sa procesom rada;

12) opasnost jeste okolnost ili stanje koje može ugroziti zdravlje ili izazvati povredu zaposlenog;

13) štetnost jeste osobina ili svojstvo koje može ugroziti zdravlje zaposlenog;

14) opasna pojava jeste događaj kojim su ugroženi ili bi mogli da budu ugroženi život i zdravlje zaposlenog ili postoji opasnost od povređivanja zaposlenog;

15) rizik jeste verovatnoća nastanka povrede, bolesti ili oštećenja zdravlja zaposlenog usled opasnosti ili štetnosti;

16) procena rizika jeste sistematsko evidentiranje i procenjivanje svih faktora u procesu rada na radnom mestu u radnoj sredini koji mogu uzrokovati nastanak povreda na radu, bolesti ili oštećenja zdravlja i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprečavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika na najmanju moguću meru;

17) akt o proceni rizika jeste akt koji sadrži opis procesa rada sa procenom rizika od povreda i/ili oštećenja zdravlja pri obavljanju svih poslova u radnoj sredini i mere za otklanjanje ili smanjivanje rizika u cilju poboljšanja bezbednosti i zdravlja na radu;

18) radno mesto sa povećanim rizikom jeste radno mesto utvrđeno aktom o proceni rizika na kome, i pored potpuno primenjenih mera u skladu sa ovim zakonom, postoje okolnosti koje mogu da ugroze bezbednost i zdravlje zaposlenog;

19) savetnik za bezbednost i zdravlje na radu jeste stručno lice koje obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu, ima odgovarajući nivo kvalifikacija, položen odgovarajući stručni ispit, licencu za obavljanje poslova savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i koje poslodavac pisanim aktom imenuje za obavljanje tih poslova;

20) saradnik za bezbednost i zdravlje na radu jeste stručno lice koje obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu u delatnostima iz člana 45. stav 1. ovog zakona, ima odgovarajući nivo kvalifikacija, položen odgovarajući stručni ispit, licencu za obavljanje poslova saradnika za bezbednost i zdravlje na radu i koje poslodavac pisanim aktom imenuje za obavljanje tih poslova;

21) pravno lice za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti, ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti jeste pravno lice kojem je ministar nadležan za poslove rada izdao licencu, u skladu sa ovim zakonom;

22) pravno lice ili preduzetnik za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu jeste pravno lice ili preduzetnik kojem je ministar nadležan za poslove rada izdao licencu, u skladu sa ovim zakonom;

23) zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada jeste pružalac zdravstvene zaštite, kome poslodavac poveri obavljanje poslova prevencije i zaštite zdravlja zaposlenih, u skladu sa zakonom;

24) stručni nalaz jeste izveštaj o izvršenom pregledu i proveru opreme za rad i pregledu i ispitivanju električnih instalacija ili ispitivanju uslova radne sredine sa zaključkom da li su primenjene ili nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu;

25) odgovorno lice za obavljanje pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti i ispitivanje

uslova radne sredine – bioloških štetnosti, kao i za potpisivanje stručnih nalaza, jeste lice sa licencom za vršenje tih poslova (u daljem tekstu: odgovorno lice);

26) licenca jeste ovlašćenje koje ministar nadležan za poslove rada izdaje pravnom ili fizičkom licu za obavljanje određenih poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, u skladu sa ovim zakonom;

27) jezik koji zaposleni razume jeste maternji jezik, jezik koji je u službenoj upotrebi na teritoriji na kojoj poslodavac ima sedište, odnosno zaposleni obavlja poslove i koji zaposleni govori, čita i piše, kao i jezik koji je utvrđen kao uslov za obavljanje poslova radnog mesta.

Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu, podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Pravo na bezbednost i zdravlje na radu

Član 5.

Pravo na bezbednost i zdravlje na radu imaju:

- 1) lica koja su u radnom odnosu i lica angažovana van radnog odnosa;
- 2) lice koje se samozapošljava;
- 3) učenici i studenti koji se, u skladu sa zakonom, nalaze na obaveznom proizvodnom radu, profesionalnoj praksi ili praktičnoj nastavi ili učenju kroz rad u sistemu dualnog obrazovanja;
- 4) lica koja, u skladu sa zakonom, obavljaju volontiranje;
- 5) lica koja, u skladu sa zakonom, obavljaju privremene i povremene poslove preko omladinske, odnosno studentske zadruge;
- 6) lica koja su upućena na dodatno obrazovanje i obuku po uputu nosioca poslova zapošljavanja;
- 7) lica koja učestvuju u organizovanim javnim radovima od opšteg značaja;
- 8) lica koja se nalaze na izdržavanju kazne zatvora dok rade u privrednoj jedinici zavoda za izdržavanje kazne zatvora (radionica, radilište i sl.) i na drugom mestu rada;
- 9) lica koja kod poslodavca obavljaju rad u skladu sa posebnim zakonima;
- 10) lica koja se zateknu u radnoj sredini, ako je o njihovom prisustvu upoznat poslodavac.

Bezbednost i zdravlje na radu licima iz stava 1. tač. 1), 3), 5) i 10) ovog člana obezbeđuje poslodavac, lica iz tačke 2) ovog člana obezbeđuju sama sebi, licima iz tačke 4) ovog člana organizator volontiranja, licima iz tačke 6) ovog člana obezbeđuje organizator obuke, odnosno poslodavac kod kojeg se realizuje obuka, u skladu sa zakonom, licima iz tačke 7) ovog člana organizator radova, licima iz tačke 8) ovog člana zavodi za izvršenje kazne zatvora, licima iz tačke 9) nosilac obaveze utvrđen u skladu sa posebnim zakonima.

Prava posebnih grupa zaposlenih

Član 6.

Posebna prava, obaveze i mere u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu mladih (naročito u vezi sa njihovim duhovnim i telesnim razvojem), žena koje rade na radnom mestu sa povećanim rizikom koji bi mogao da im ugrozi ostvarivanje materinstva, osoba sa invaliditetom i zaposlenih kod kojih je utvrđena profesionalna

bolest – uređuju se ovim i drugim zakonom, drugim propisima, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu ili pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

II. PREVENTIVNE MERE

Član 7.

Preventivne mere u ostvarivanju bezbednosti i zdravlja na radu obezbeđuju se primenom savremenih tehničkih, ergonomskih, zdravstvenih, obrazovnih, socijalnih, organizacionih i drugih mera i sredstava za otklanjanje rizika od povređivanja i oštećenja zdravlja zaposlenih, i/ili njihovog svođenja na najmanju moguću meru, u postupku:

1) projektovanja, izgradnje, korišćenja i održavanja objekata namenjenih za radne i pomoćne prostorije, kao i objekata namenjenih za rad na otvorenom prostoru u cilju bezbednog odvijanja procesa rada;

2) projektovanja, izgradnje, korišćenja i održavanja tehnoloških procesa rada sa svom pripadajućom opremom za rad, u cilju bezbednog rada zaposlenih i usklađivanja hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti, mikroklima i osvetljenosti na radnim mestima i u radnim i pomoćnim prostorijama sa propisanim merama i normativima za delatnost koja se obavlja na tim radnim mestima i u tim radnim prostorijama;

3) projektovanja, izrade, korišćenja i održavanja opreme za rad, konstrukcija i objekata za kolektivnu bezbednost i zdravlje na radu, pomoćnih konstrukcija i objekata i drugih sredstava koja se koriste u procesu rada ili koja su na bilo koji način povezana sa procesom rada, tako da se u toku njihove upotrebe sprečava povređivanje ili oštećenje zdravlja zaposlenih;

4) proizvodnje, pakovanja, prevoza, skladištenja, upotrebe i uništavanja hemijskih materija, na način i po propisima i pravilima kojima se otklanjaju mogućnosti povređivanja ili oštećenja zdravlja zaposlenih;

5) projektovanja, proizvodnje i korišćenja lične zaštitne opreme, čijom se upotrebom smanjuju rizici koji nisu mogli da budu otklonjeni primenom odgovarajućih preventivnih mera;

6) obrazovanja, vaspitanja i obuke u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Preventivne mere u postupcima iz stava 1. ovog člana propisuje ministar nadležan za poslove rada, a preventivne mere u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu mladih sporazumno sa ministrom nadležnim za poslove omladine i preventivne mere za zaposlene za vreme trudnoće, porodilje i zaposlenu koja doji dete sporazumno sa ministrom nadležnim za poslove zdravlja.

III. OBAVEZE I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

1. Opšte obaveze

Odnos obaveze i prava

Član 8.

Obaveze poslodavca, u smislu ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, istovremeno predstavljaju prava zaposlenih u vezi sa sprovođenjem mera bezbednosti i zdravlja na radu.

Obaveze zaposlenih u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu ne utiču na odgovornost poslodavca.

Odgovornost poslodavca

Član 9.

Poslodavac je dužan da obezbedi i sprovedi preventivne mere bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Poslodavac je dužan da obezbedi bezbednost i zdravlje zaposlenom u svim aktivnostima poslodavca i na svim nivoima organizovanja rada i radnog procesa.

Poslodavac se ne oslobađa obaveza i odgovornosti u vezi sa primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu određivanjem pravnog lica, odnosno preduzetnika sa licencom ili drugog lica ili prenošenjem svojih obaveza i odgovornosti na ta lica.

U slučaju nastanka povrede na radu zbog neuobičajenih i nepredvidivih okolnosti koje su izvan kontrole poslodavca ili zbog izuzetnih događaja čije se posledice uprkos svim nastojanjima nisu mogle izbeći, poslodavac nije odgovoran u smislu ovog zakona.

Prilagođavanje radnog procesa

Član 10.

Poslodavac je dužan da:

- 1) radni proces prilagodi sposobnostima zaposlenog u pogledu bezbednosti i zdravlja na radu;
- 2) obezbedi odgovarajuće uslove radne sredine;
- 3) sredstva za rad i ličnu zaštitnu opremu obezbedi da budu odgovarajući, da ne ugrožavaju bezbednost i zdravlje zaposlenog.

Poslodavac je dužan da se pri planiranju i uvođenju novih tehnologija konsultuje sa zaposlenima i/ili predstavnicima zaposlenih po pitanjima izbora opreme za rad, uslova rada i radne sredine i njihovih posledica na bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Poslodavac je dužan da preduzme mere i obezbedi da samo oni zaposleni kojima su izdata odgovarajuća uputstva imaju pristup zonama u kojima je prisutna ozbiljna i konkretna opasnost ili štetnost.

Finansijske obaveze poslodavca

Član 11.

Poslodavac je dužan da obezbedi da sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu ne prouzrokuje finansijske troškove za zaposlenog i predstavnika zaposlenih.

Organizovanje rada i radnog procesa

Član 12.

Poslodavac je dužan da, prilikom organizovanja rada i radnog procesa, obezbedi preventivne mere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, uključujući pružanje informacija i obuke zaposlenih, kao i da za njihovu primenu obezbedi potrebna finansijska sredstva.

Poslodavac je dužan da obezbedi preventivne mere pre početka rada zaposlenog i u toku rada, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se obezbeđuje zaštita života i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da prilagodi mere uzimajući u obzir promenljive okolnosti u cilju poboljšanja postojećeg stanja.

Načela prevencije

Član 13.

Preventivne mere obezbeđuje poslodavac polazeći od sledećih načela:

- 1) izbegavanje rizika;
- 2) procena rizika koji se ne mogu izbeći na radnom mestu;
- 3) otklanjanje rizika na njihovom izvoru primenom savremenih tehničkih rešenja;
- 4) prilagođavanje rada i radnog mesta zaposlenom, naročito u pogledu izbora opreme za rad i metoda rada, kao i izbora tehnološkog postupka da bi se smanjila monotonija u radu i rad po unapred definisanom tempu, u cilju smanjenja njihovog uticaja na zdravlje zaposlenog;
- 5) prilagođavanja tehničkom napretku;
- 6) zamena opasnog bezopasnim ili manje opasnim;
- 7) razvijanja koherentne politike prevencije koja obuhvata tehnologiju, organizaciju rada, uslove rada, odnose u procesu rada i uticaj faktora u vezi sa radnom sredinom;
- 8) davanje prednosti kolektivnim nad pojedinačnim merama bezbednosti i zdravlja na radu;
- 9) odgovarajuća obuka zaposlenih za bezbedan i zdrav rad i izdavanje uputstava za rad na bezbedan način.

Opšti akt i ugovor o radu

Član 14.

Poslodavac je dužan da opštim aktom utvrdi prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac koji ima do deset zaposlenih – prava, obaveze i odgovornosti iz stava 1. ovog člana može utvrditi ugovorom o radu, odnosno drugim ugovorom u skladu sa propisom kojim se uređuje rad.

Obaveze poslodavca

Član 15.

Poslodavac je dužan da:

- 1) aktom u pisanoj formi imenuje savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu;
- 2) zaposlenom odredi obavljanje poslova na radnom mestu i u radnoj sredini na kojima su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu;
- 3) obaveštava zaposlene i predstavnike zaposlenih o opasnostima i štetnostima koje mogu dovesti do povreda na radu i oštećenja zdravlja koji nastaju uvođenjem novih tehnologija i sredstava za rad, i da u takvim slučajevima donese odgovarajuća uputstva za bezbedan i zdrav rad;
- 4) obučava zaposlene za bezbedan i zdrav rad;
- 5) obezbedi zaposlenima korišćenje lične zaštitne opreme u skladu sa aktom o proceni rizika;
- 6) obezbedi održavanje sredstava za rad i lične zaštitne opreme u ispravnom stanju;

7) angažuje pravno lice sa licencom radi sprovođenja preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti;

8) obezbedi na osnovu akta o proceni rizika i ocene zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada propisane lekarske preglede zaposlenih u skladu sa ovim zakonom;

9) obezbedi pružanje prve pomoći, kao i da obučeni odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći;

10) zaustavi svaku vrstu rada koji predstavlja neposrednu opasnost za život ili zdravlje zaposlenih;

11) obezbedi mere zaštite od požara, spasavanje i evakuaciju u skladu sa posebnim zakonom.

Postupak i rokove preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih, fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklima i osvetljenosti i bioloških štetnosti, propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Pravno lice iz stava 1. tačka 7) ovog člana dužno je da izda stručni nalaz po izvršenom pregledu i proveru opreme za rad i pregledu i ispitivanju električnih instalacija ili ispitivanju uslova radne sredine najkasnije u roku do 30 dana od dana izvršenog pregleda i provere, odnosno ispitivanja.

Procena rizika

Član 16.

Poslodavac je dužan da donese akt o proceni rizika u pisanoj formi za sva radna mesta u radnoj sredini i da utvrdi način i mere za otklanjanje ili smanjenje rizika na najmanju moguću meru.

Poslodavac je dužan da mere utvrđene aktom o proceni rizika budu integrisane u sve aktivnosti poslodavca i na svim nivoima.

Poslodavac je dužan da izmeni akt o proceni rizika u slučaju pojave svake nove opasnosti ili štetnosti i promene nivoa rizika u procesu rada, uvođenja novog radnog mesta i nove tehnologije i promene radne sredine.

Akt o proceni rizika zasniva se na utvrđivanju mogućih vrsta opasnosti i štetnosti na radnom mestu u radnoj sredini, na osnovu kojih se vrši procena rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja zaposlenog.

Način i postupak procene rizika na radnom mestu i u radnoj sredini propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Uslovi za rad na radnim mestima sa povećanim rizikom

Član 17.

Poslodavac je dužan da aktom o proceni rizika, na osnovu ocene zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada, odredi posebne zdravstvene uslove koje moraju ispunjavati zaposleni na radnim mestima sa povećanim rizikom.

Poslodavac je dužan da zdravstvenoj ustanovi iz stava 1. ovog člana, koju angažuje, obezbedi uslove za samostalno obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih.

Izdavanje lične zaštitne opreme

Član 18.

Poslodavac je dužan da zaposlenom obezbedi ličnu zaštitnu opremu u ispravnom stanju i sprovede obuku za njeno pravilno korišćenje.

Prva pomoć

Član 19.

Poslodavac je dužan da obezbedi pružanje prve pomoći, da obučni odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći i obezbedi sredstva i opremu za pružanje prve pomoći uzimajući u obzir procenjene rizike, tehnološki proces, organizaciju, prirodu i obim procesa rada, broj zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broj radnih smena, broj lokacijski odvojenih jedinica, učestalost povreda na radu i udaljenost do najbliže medicinske pomoći.

Pružanje prve pomoći mora biti organizovano na način da je prva pomoć dostupna svakom zaposlenom tokom radnog vremena, u svim smenama i na svim lokacijama.

Obuku zaposlenih za pružanje prve pomoći vrši zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada ili nadležni organ sa odgovarajućim ovlašćenjem dobijenim u skladu sa posebnim zakonom.

Način pružanja prve pomoći, vrste sredstava i opreme koji moraju biti obezbeđeni na radnom mestu, broj zaposlenih koji moraju biti obučeni za pružanje prve pomoći, način i rokove obučavanja zaposlenih sporazumno propisuju ministar nadležan za poslove rada i ministar nadležan za poslove zdravlja.

Neposredna opasnost

Član 20.

Poslodavac je dužan da što je moguće pre obavesti sve zaposlene, koji jesu ili koji bi mogli da budu izloženi ozbiljnoj, neizbežnoj i neposrednoj opasnosti, o prisutnim rizicima i merama koje su preduzete ili će biti preduzete u cilju zaštite.

Poslodavac je dužan da preduzme mere i izda uputstva kako bi omogućio zaposlenima da u slučaju ozbiljne, neizbežne i neposredne opasnosti prestanu da rade i/ili odmah napuste radno mesto i odu na bezbedno mesto.

Poslodavac ne sme zahtevati od zaposlenih da se vrate na radno mesto u radnoj sredini u kojoj još postoji ozbiljna, neizbežna i neposredna opasnost.

2. Posebne obaveze

Izveštavanje inspekcije

Član 21.

Poslodavac je dužan da, najmanje osam dana pre početka rada, nadležnu inspekciju rada izvesti o:

- 1) početku svoga rada;
- 2) radu odvojene jedinice;
- 3) svakoj promeni tehnološkog postupka, ukoliko se tim promenama menjaju uslovi rada.

Ispunjenost propisnih uslova

Član 22.

Ispunjenost propisanih uslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, pre početka obavljanja delatnosti poslodavca, u skladu sa zakonom, utvrđuje ministarstvo nadležno za poslove rada, na zahtev poslodavca.

Poslodavac je dužan da, pre početka obavljanja delatnosti podnese zahtev za utvrđivanje ispunjenosti propisanih uslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac ne može početi obavljanje delatnosti bez dobijanja rešenja o ispunjenosti uslova za početak rada.

Delatnosti za koje je potrebno utvrditi ispunjenost propisanih uslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu su: delatnosti proizvodnje, prometa, distribucije, prerade, odlaganja i uskladištenja: opasnih, štetnih i otpadnih materija; nuklearne energije; nafte i naftnih derivata; otrova; lekova, opojnih droga i pomoćnih lekovitih sredstava; sredstava i opreme u medicini koji emituju jonizujuća zračenja; hemikalija; lepaka; rastvarača; boja; sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju i sirove kože; za delatnosti industrijske proizvodnje životnih namirnica, prometa svežeg mesa i pružanja usluga ishrane u ugostiteljskom objektu; obavljanje zdravstvene delatnosti u stacionarnim uslovima i drugim oblicima zdravstvene delatnosti, kao i usluge socijalne zaštite i to: domski smeštaj za odrasle i starije, domski smeštaj za decu i mlade, dnevni boravak, mala domska zajednica, prihvatilište, svratište i stanovanje uz podršku.

Postupak utvrđivanja ispunjenosti propisanih uslova, obrazac izveštaja iz člana 21. ovog zakona i obrazac zahteva iz stava 2. ovog člana propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Izveštaj iz člana 21. ovog zakona i zahtev iz stava 2. ovog člana poslodavac može dostaviti u formi elektronskog dokumenta.

Izgradnja objekta

Član 23.

Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji objekta u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima, dužan je da prijavu o početku rada dostavi nadležnoj inspekciji rada, najmanje osam dana pre početka izvođenja radova.

Poslodavac iz stava 1. ovog člana je dužan da izradi propisan elaborat o uređenju gradilišta koji uz prijavu o početku rada dostavlja nadležnoj inspekciji rada, najmanje osam dana pre početka izvođenja radova.

U slučaju izvođenja hitnih radova na infrastrukturnim objektima radi otklanjanja kvarova ili iznenadnog i nekontrolisanog događaja na objektu poslodavac je dužan da odmah, od nastanka, usmeno i u pisanoj formi prijavi nadležnoj inspekciji rada izvođenje hitnih radova.

Poslodavac iz stava 2. ovog člana dužan je da izradi elaborat o uređenju gradilišta, ako radovi traju duže od tri dana, kao i da pri izvođenju hitnih radova i sanacije primenjuje mere u skladu sa aktom o proceni rizika.

Poslodavac je dužan da na gradilištu obezbeđuje, održava i sprovodi mere za bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa elaboratom o uređenju gradilišta i aktom o proceni rizika.

Sadržaj elaborata o uređenju gradilišta propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Akta iz st. 1. i 2. ovog člana poslodavac može dostaviti u formi elektronskog dokumenta.

Obaveze poslodavaca pri podeli radnog prostora

Član 24.

Kad dva ili više poslodavaca u obavljanju poslova dele radni prostor, odnosno zaposleni više poslodavaca istovremeno obavljaju poslove u istom radnom prostoru, poslodavci su dužni da sarađuju u primeni propisanih mera za bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Poslodavci iz stava 1. ovog člana dužni su da, uzimajući u obzir prirodu poslova koje obavljaju, koordiniraju aktivnosti u vezi sa primenom mera za otklanjanje rizika od povređivanja, odnosno oštećenja zdravlja zaposlenih, kao i da obaveštavaju jedan drugog i svoje zaposlene i/ili predstavnike zaposlenih o tim rizicima i merama za njihovo otklanjanje.

Način ostvarivanja saradnje iz st. 1. i 2. ovog člana poslodavci utvrđuju pisanim sporazumom.

Sporazumom iz stava 3. ovog člana određuje se lice za koordinaciju sprovođenja zajedničkih mera kojima se obezbeđuje bezbednost i zdravlje svih zaposlenih.

Pristup radnom prostoru

Član 25.

Poslodavac je dužan da preduzme mere za sprečavanje pristupa u krug objekta licima i sredstvima saobraćaja koja nemaju osnova da se nalaze u njima.

Promena tehnološkog procesa

Član 26.

Poslodavac je dužan da pri svakoj promeni tehnološkog procesa sredstva za rad prilagodi tom tehnološkom procesu pre početka rada.

Izdavanje dozvole za rad

Član 27.

Poslodavac je dužan da, prilikom izvođenja radova na visini, u dubini, u skućenom prostoru, u prostoru sa eksplozivnim atmosferama, na elektroenergetskom objektu, pri korišćenju toksičnih materija, obezbedi izdavanje dozvole za rad.

Poslodavac je dužan da utvrdi način za izdavanje dozvole za rad.

Upotreba sredstava za rad i lične zaštitne opreme

Član 28.

Poslodavac je dužan da zaposlenima izda na upotrebu sredstva za rad i ličnu zaštitnu opremu na kojima su primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu i da obezbedi kontrolu njihove upotrebe u skladu sa namenom.

Dokumentacija za opremu za rad i ličnu zaštitnu opremu

Član 29.

Poslodavac može da zaposlenima izda na upotrebu opremu za rad i ličnu zaštitnu opremu, samo ako su usaglašeni sa propisanim tehničkim zahtevima, ako je njihova usaglašenost ocenjena prema propisanom postupku, ako su označeni u skladu sa propisima i ako ih prate propisane isprave o usaglašenosti i druga propisana dokumentacija.

Poslodavac koji je zaposlenima izdao na upotrebu opremu za rad pre stupanja na snagu propisa kojim je utvrđena obaveza iz stava 1. ovog člana, dužan je da obezbedi uputstvo za njihovu upotrebu i održavanje.

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenima uputstva za bezbedan i zdrav rad po propisima o bezbednosti i zdravlju na radu za upotrebu opreme za rad.

Poslodavac je dužan da obezbedi prevod dokumentacije iz stava 3. ovog člana na jezik koji zaposleni razume.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primenjuju se na sve promene radnog i tehnološkog procesa.

Dokumentacija za hemijske materije

Član 30.

Poslodavac može da zaposlenima da na korišćenje opasne hemijske materije i druge hemijske materije za koje je propisana obaveza izrade i dostavljanja bezbednosnog lista samo ako mu je uz hemijsku materiju učinio dostupnim bezbednosni list, ako je obezbedio sve mere koje proizlaze iz sadržaja bezbednosnog lista, kao i dodatne mere o uslovima kojima se obezbeđuje bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa propisima kojima se uređuju hemikalije.

Poslodavac je dužan da obezbedi prevod bezbednosnog lista na jezik koji zaposleni razume, kao i da omogući zaposlenom pristup podacima sadržanim u bezbednosnom listu.

Opšte priznata mera

Član 31.

Kada zbog uvođenja nove tehnologije nisu propisane mere bezbednosti i zdravlja na radu, poslodavac, do donošenja odgovarajućih propisa, primenjuje opšte priznate mere kojima se obezbeđuje bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Opšte priznatom merom, u smislu stava 1. ovog člana, smatra se mera kojom se može otkloniti opasnost pri radu ili smanjiti štetnost po zdravlje zaposlenog, u meri u kojoj je to razumno izvodljivo.

Program o postupnom otklanjanju nedostataka

Član 32.

Ako aktom o proceni rizika utvrdi nedostatke u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu za čije su otklanjanje potrebna veća investiciona ulaganja, a život i zdravlje zaposlenog nisu teže ugroženi, poslodavac je dužan da sačini poseban program o postupnom otklanjanju nedostataka i utvrdi rokove za realizaciju programa.

3. Obuka zaposlenih

Dužnost poslodavca da izvrši obuku

Član 33.

Poslodavac je dužan da izvrši obuku zaposlenog za bezbedan i zdrav rad:

- 1) kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno drugog radnog angažovanja;
- 2) premeštaja na druge poslove;
- 3) prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad ili promene opreme za rad,
- 4) kod promene procesa rada.

Poslodavac je dužan da zaposlenog u toku obuke za bezbedan i zdrav rad upozna sa rizicima na radnom mestu na koje ga određuje i o konkretnim merama za bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa aktom o proceni rizika.

Obuku iz stava 1. ovog člana poslodavac obezbeđuje u toku radnog vremena, a troškovi obuke obezbeđuju se iz sredstava poslodavca i ne mogu biti na teret zaposlenog.

Obuka za bezbedan i zdrav rad zaposlenog mora da bude prilagođena specifičnostima njegovog radnog mesta i sprovodi se po programu, čiji sadržaj poslodavac mora, kada je to potrebno, da obnavlja i menja.

Ako poslodavac odredi zaposlenom da obavlja poslove na dva ili više radnih mesta, dužan je da zaposlenog obuči za bezbedan i zdrav rad na svakom od tih radnih mesta.

Program obuke

Član 34.

Obuku zaposlenih za bezbedan i zdrav rad poslodavac obavlja teorijski i praktično, u skladu sa programom obuke za bezbedan i zdrav rad koji donosi poslodavac.

Program obuke za bezbedan i zdrav rad sadrži opšti i posebni deo.

Opšti deo programa obuke obuhvata upoznavanje zaposlenih sa pravima, obavezama i odgovornostima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu iz zakona i podzakonskih propisa, kao i upoznavanje sa opštim aktima poslodavca u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Posebni deo programa obuke obuhvata upoznavanje sa svim potencijalnim opasnostima i štetnostima na radnom mestu, procenjenim rizicima i merama za bezbedan i zdrav rad.

Provera teorijske i praktične obučenosti zaposlenog za bezbedan i zdrav rad obavlja se na radnom mestu.

Periodične obuke za bezbedan i zdrav rad zaposlenog koji radi na radnom mestu sa povećanim rizikom i rukovodilaca vrše se najkasnije u roku od jedne godine od dana prethodne obuke, a na ostalim radnim mestima najkasnije u roku od dve godine od dana prethodne obuke.

Obuka za bezbedan i zdrav rad obavlja se na jeziku koji zaposleni razume i prilagođava se mogućnostima i sposobnostima posebnih grupa zaposlenih.

Obuka predstavnika zaposlenih

Član 35.

Predstavnik zaposlenih ima pravo na odgovarajuću obuku, a troškovi obuke ne mogu biti na teret predstavnika zaposlenih.

Periodične obuke za bezbedan i zdrav rad vrše se najkasnije u roku od dve godine od dana prethodne obuke.

Obuka iz stava 1. ovog člana organizuje se u toku radnog vremena bilo u okviru ili izvan prostora poslodavca.

Dodatna obuka

Član 36.

Kada tehnološki proces rada zahteva dodatnu obuku zaposlenog za bezbedan i zdrav rad, poslodavac je dužan da upozna zaposlenog o obavljanju

procesa rada na bezbedan način, putem obaveštenja, uputstava ili instrukcija u pisanoj formi.

U izuzetnim slučajevima, kada zaposlenom pretil ozbiljna, neizbežna i neposredna opasnost po život ili zdravlje, zbog hitnosti, obaveštenja, uputstva ili instrukcije mogu se dati u usmenoj formi.

U slučaju teške povrede na radu ili smrtne povrede na radu, odnosno oštećenja zdravlja koje je nastalo prilikom izlaganja opasnostima i štetnostima, poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od osam dana od nastanka povrede, odnosno oštećenja zdravlja izvrši dodatnu obuku zaposlenih na tim radnim mestima u organizacionoj jedinici gde se povreda dogodila, sa obavezom obaveštavanja svih zaposlenih.

Poslodavac je dužan da obezbedi da zaposlena za vreme trudnoće, porodilja i zaposlena koja doji dete, zaposleni mlađi od 18 godina života, osobe sa invaliditetom i zaposleni kod koga je utvrđena profesionalna bolest, i pored obuke za bezbedan i zdrav rad, budu u pisanoj formi obavešteni o rezultatima procene rizika i o merama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja bezbednosti i zdravlja na radu.

Upoznavanje sa rizicima

Član 37.

Poslodavac je dužan da svako lice, koje se nalazi u radnoj sredini o čijem prisustvu je upoznat poslodavac, upozori na opasna mesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, odnosno na mere bezbednosti koje mora da primeni, i da ga usmeri na bezbedne zone za kretanje.

Poslodavac kod koga, na osnovu ugovora, sporazuma ili po bilo kom drugom osnovu, obavljaju rad zaposleni drugog poslodavca, dužan je da te zaposlene upozna sa rizicima i merama za bezbedan i zdrav rad, u skladu sa ovim zakonom.

Poslodavac je dužan da vidno obeleži i istakne oznake za bezbednost i/ili zdravlje na radu radi obaveštavanja i informisanja zaposlenih o rizicima u tehnološkom procesu, pravcima kretanja i dozvoljenim mestima zadržavanja, kao i o merama za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje rizika.

IV. PRAVA I DUŽNOSTI ZAPOSLENIH

Prava zaposlenog

Član 38.

Zaposleni ima pravo i obavezu da se pre početka rada upozna sa merama bezbednosti i zdravlja na radu na poslovima ili na radnom mestu na koje je određen, kao i da se obučiti za njihovo sprovođenje.

Zaposleni ima pravo da poslodavcu daje predloge, primedbe i obaveštenja o pitanjima bezbednosti i zdravlja na radu.

Zaposleni ima pravo i obavezu da kontroliše svoje zdravlje prema rizicima radnog mesta u redovnim intervalima, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti i propisima o bezbednosti i zdravlju na radu.

Zaposleni koji radi na radnom mestu sa povećanim rizikom, ima pravo i obavezu da obavi lekarski pregled na koji ga upućuje poslodavac.

Zaposleni je dužan da radi na radnom mestu sa povećanim rizikom, na osnovu izveštaja zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada kojim se utvrđuje da je zdravstveno sposoban za rad na tom radnom mestu.

Pravo i obaveza zaposlenog da odbije da radi

Član 39.

Zaposleni ima pravo i obavezu da odbije da radi:

- 1) ako mu pretil neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu sprovedene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radnom mestu na koje je određen, sve dok se te mere ne obezbede;
- 2) ako mu poslodavac nije obezbedio propisani lekarski pregled ili ako se na lekarskom pregledu utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove, u smislu člana 54. ovog zakona, za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom;
- 3) ako u toku obuke za bezbedan i zdrav rad nije upoznat sa svim vrstama rizika i merama za njihovo otklanjanje, u smislu člana 33. stav 2. ovog zakona, na poslovima ili na radnom mestu na koje ga je poslodavac odredio;
- 4) duže od punog radnog vremena, odnosno noću ako bi, prema oceni zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada takav rad mogao da pogorša njegovo zdravstveno stanje;
- 5) na sredstvu za rad na kojem nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu.

U slučajevima iz stava 1. ovog člana, zaposleni može da se pisanim zahtevom obrati poslodavcu radi preduzimanja mera koje, po mišljenju zaposlenog, nisu sprovedene.

Ako poslodavac ne postupi po zahtevu iz stava 2. ovog člana u roku od osam dana od prijema zahteva, zaposleni ima pravo da podnese zahtev za zaštitu prava inspekciji rada.

Kada zaposleni odbije da radi u slučajevima iz stava 1. ovog člana, a poslodavac smatra da zahtev zaposlenog nije opravdan, poslodavac je dužan da odmah obavesti inspekciju rada.

Pravo zaposlenog da napusti radno mesto

Član 40.

Poslodavac je dužan da obezbedi da svi zaposleni budu obučeni da preduzmu odgovarajuće korake u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima, koja su im na raspolaganju u slučaju ozbiljne, neizbežne i neposredne opasnosti po njihovu bezbednost i/ili bezbednost drugih i u slučaju kada neposredni rukovodilac, koji je odgovoran, nije prisutan, da bi izbegli posledice opasnosti.

U slučaju iz stava 1. ovog člana zaposleni koji prestane da radi, napusti mesto rada, radni proces, odnosno radnu sredinu nije odgovoran za štetu koju prouzrokuje poslodavcu, odnosno neće biti stavljen u bilo kakvu nepovoljnu situaciju, osim u slučaju da je štetu prouzrokovao namerno ili iz krajnje nepažnje.

Obaveze zaposlenog

Član 41.

Zaposleni je obavezan da:

- 1) vodi računa o sopstvenoj bezbednosti i zdravlju na radu, kao i o bezbednosti i zdravlju drugih lica na koja utiču njegove aktivnosti ili propusti na radnom mestu u skladu sa obukom za bezbedan i zdrav rad i uputstvima za bezbedan i zdrav rad dobijenim od poslodavca;
- 2) primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad;

- 3) namenski koristi sredstva za rad, hemijske i druge materije;
- 4) pravilno koristi ličnu zaštitnu opremu, da sa njom pažljivo rukuje i da je uredno vrati na mesto koje je namenjeno za tu opremu nakon korišćenja;
- 5) pre početka rada, pregleda svoje mesto rada uključujući i sredstva za rad koja koristi, kao i ličnu zaštitnu opremu, i da u slučaju uočenih nedostataka izvesti poslodavca ili drugo ovlašćeno lice;
- 6) pre napuštanja, mesto rada i sredstva za rad ostavi u stanju da ne ugrožavaju druge zaposlene.

Zaposlenom je zabranjeno da samovoljno isključuje, menja ili uklanja bezbednosne uređaje na sredstvima za rad.

Obaveza zaposlenog da saraduje

Član 42.

Zaposleni ima obavezu da, u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavesti poslodavca, odnosno neposrednog rukovodioca o nepravilnostima, opasnostima, štetnostima ili o drugim nedostacima u organizaciji zaštite koji bi na radnom mestu mogli da ugroze njegovu bezbednost i zdravlje ili bezbednost i zdravlje drugih zaposlenih.

Ako poslodavac posle dobijenog obaveštenja iz stava 1. ovog člana ne otkloni nepravilnosti, štetnosti, opasnosti ili druge pojave u roku od osam dana ili ako zaposleni smatra da za otklanjanje utvrđenih pojava nisu sprovedene odgovarajuće mere za bezbednost i zdravlje, zaposleni se može obratiti nadležnoj inspekciji rada, o čemu obaveštava savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu.

Zaposleni je dužan da saraduje sa poslodavcem i savetnikom, odnosno saradnikom za bezbednost i zdravlje na radu, kako bi se sprovele propisane mere za bezbednost i zdravlje na radnom mestu na kome radi.

V. OBAVEZE LICA KOJE SE SAMOZAPOŠLJAVA

Opšte obaveze

Član 43.

Lice koje se samozapošljava je, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima o bezbednosti i zdravlju na radu, odgovorno za svoju bezbednost i zdravlje i za bezbednost i zdravlje drugih lica, na koje utiču njegove aktivnosti, odnosno propusti u primeni mera bezbednosti i zdravlja na radu.

Lice koje se samozapošljava obavezno je da pri svom radu primenjuje propise iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu i da saraduje sa drugim poslodavcima i zaposlenima u primeni mera bezbednosti i zdravlja na radu, kada je sa njima povezano obavljanje poslova.

VI. ORGANIZOVANJE POSLOVA BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJA NA RADU

Obaveza organizovanja poslova

Član 44.

Poslodavac je dužan da organizuje poslove bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da opštim aktom iz člana 14. ovog zakona uredi obaveze i odgovornosti u vezi sa svakodnevnim praćenjem i kontrolom primene mera bezbednosti i zdravlja na radu.

Za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu poslodavac je dužan da angažuje jedno ili više lica sa kojima ima zaključen ugovor o radu, a koji ispunjava posebne uslove u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu).

Poslove bezbednosti i zdravlja na radu može da obavlja lice koje ima položen stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu i licencu za obavljanje poslova savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa ovim zakonom.

Ako za poslove bezbednosti i zdravlja na radu ne može da odredi nekog od svojih zaposlenih koji ispunjava uslove iz člana 46, odnosno člana 47. ovog zakona, poslodavac, izuzetno, može da angažuje pravno lice ili preduzetnika koji imaju licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da broj savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu prilagodi:

- 1) vrsti delatnosti;
- 2) broju lokacijski odvojenih jedinica;
- 3) broju zaposlenih koji učestvuju u procesu rada;
- 4) broju radnih smena;
- 5) procenjenim rizicima;
- 6) tehnološkom procesu;
- 7) organizaciji, prirodi i obimu procesa rada.

Poslodavac koji sam obavlja poslove

Član 45.

Poslove bezbednosti i zdravlja na radu iz člana 48. ovog zakona, poslodavac može da obavlja sam u delatnostima trgovine na malo, popravke motornih vozila i motocikala, usluga smeštaja i ishrane, informisanja i komunikacija, finansijskih usluga i usluga osiguranja, poslovanja nekretninama, stručnim, naučnim, inovacionim, administrativnim i pomoćnim uslužnim delatnostima, obaveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja, umetnosti, zabave i rekreacije, ostale uslužne delatnosti, delatnost domaćinstva kao poslodavca, delatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe, ako ima do 20 zaposlenih.

Poslodavac iz stava 1. ovog člana dužan je da polaže stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu koji propisuje ministar nadležan za poslove rada i nije dužan da ima napisanu licencu.

Savetnik za bezbednost i zdravlje na radu

Član 46.

Poslodavac u delatnostima građevinarstva, poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, rudarstva, prerađivačke industrije, snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacije (osim trgovine električnom energijom i gasovitim gorivima preko gasovodne mreže), snabdevanja vodom, upravljanja otpadnim vodama, kontrolisanja procesa uklanjanja otpada, trgovine na veliko, saobraćaja i skladištenja i sličnim aktivnostima, kao i u delatnostima zdravstvene i socijalne zaštite, dužan je da za poslove bezbednosti i zdravlja na radu imenuje savetnika za bezbednost i zdravlje na radu, odnosno lice koje ima najmanje stečeno visoko obrazovanje obima od najmanje 240 ESPB bodova u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka.

Savetnik za bezbednost i zdravlje na radu može obavljati poslove bezbednosti i zdravlja na radu i u delatnostima iz člana 45. ovog zakona.

Saradnik za bezbednost i zdravlje na radu

Član 47.

Poslodavac u delatnostima iz člana 45. stav 1. ovog zakona, ukoliko sam ne obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu, je dužan da za poslove bezbednosti i zdravlja na radu imenuje saradnika za bezbednost i zdravlje na radu, odnosno lice koje ima najmanje stečeno visoko obrazovanje obima od najmanje 180 ESPB bodova, iz naučne, odnosno stručne oblasti u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka.

Poslovi savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu

Član 48.

Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu obavlja poslove u skladu sa ovim zakonom, a naročito:

- 1) sprovodi postupak procene rizika;
- 2) učestvuje u izradi programa obuke zaposlenih za bezbedan i zdrav rad;
- 3) vrši kontrolu i daje savete poslodavcu u planiranju, izboru, korišćenju i održavanju sredstava za rad, hemijskih materija i lične zaštitne opreme;
- 4) učestvuje u opremanju i uređivanju radnog mesta u cilju obezbeđivanja bezbednih i zdravih uslova rada;
- 5) organizuje preventivna i periodična ispitivanja uslova radne sredine;
- 6) organizuje preventivne i periodične preglede i provere opreme za rad i preglede i ispitivanja električnih instalacija;
- 7) predlaže mere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mestima sa povećanim rizikom;
- 8) prati i kontroliše primenu mera bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa organizacijom poslova bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;
- 9) prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim bolestima, kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izveštaje sa predlozima mera za njihovo otklanjanje;
- 10) priprema i sprovodi obuku za bezbedan i zdrav rad:
 - (1) zaposlenih,
 - (2) predstavnika zaposlenih,
 - (3) rukovodilaca,
 - (4) drugih lica u skladu sa ovim zakonom;
- 11) priprema uputstva za bezbedan i zdrav rad i kontroliše njihovu primenu;
- 12) zabranjuje rad na radnom mestu ili upotrebu sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog;
- 13) organizuje lekarske preglede zaposlenih;
- 14) saraduje i koordinira rad sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja delatnost medicine rada po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;

15) saraduje sa predstavnicima zaposlenih i Odborom za bezbednost i zdravlje na radu po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;

16) vodi evidencije u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;

17) prati promenu propisa i vrši usklađivanje akata poslodavca, prati standarde i tehnički napredak u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu dužan je da u pisanoj formi izvesti poslodavca i predstavnika zaposlenih o zabrani iz stava 1. tačka 12) ovog člana.

Ako poslodavac, i pored zabrane u smislu stava 1. tačka 12) ovog člana, naloži zaposlenom da nastavi rad ili upotrebu sredstva za rad, savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu dužan je da o tome odmah izvesti nadležnu inspekciju rada.

Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu dužan je da kontinuirano usavršava znanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu u smislu člana 51. ovog zakona.

Angažovanje pravnog lica ili preduzetnika sa licencom

Član 49.

Poslodavac koji za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu angažuje pravno lice ili preduzetnika dužan je da ih prethodno upozna sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada i merama koje su primenjene za otklanjanje rizika.

Samostalnost obavljanja poslova

Član 50.

Poslodavac je dužan da omogući savetniku, odnosno saradniku za bezbednost i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom, dovoljno vremena za obavljanje tih poslova i pristup svim potrebnim podacima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu, koji je imenovan za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, ne može da trpi štetne posledice ako svoj posao obavlja u skladu sa ovim zakonom.

Kontinuirana edukacija

Član 51.

Poslodavac je dužan da omogući kontinuiranu edukaciju u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenom koga odredi za obavljanje tih poslova.

Kontinuirana edukacija savetnika za bezbednost i zdravlje na radu, saradnika za bezbednost i zdravlje na radu, koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta, koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova, odgovornog lica za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, odgovornog lica za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti i odgovornog lica za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti, uslov je za obnavljanje licence.

Poslodavac je dužan da licima iz stava 2. ovog člana obezbedi plaćeno odsustvo za kontinuiranu edukaciju, radi obnavljanja licence, u skladu sa zakonom.

Program, način, postupak i dužinu trajanja kontinuirane edukacije, kao i druga pitanja u vezi sa kontinuiranom edukacijom lica iz stava 2. ovog člana propisuje ministar nadležan za poslove rada.

VII. ZAŠTITA ZDRAVLJA NA RADU

Zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada

Član 52.

Za obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih na radu poslodavac je dužan da angažuje zdravstvenu ustanovu koja obavlja delatnost medicine rada, za koju je nadležni državni organ utvrdio ispunjenost propisanih uslova za obavljanje zdravstvene delatnosti, u skladu sa zakonom.

Zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada iz stava 1. ovog člana dužna je da obavlja poslove u skladu sa ovim zakonom, a naročito:

- 1) u postupku procene rizika utvrđuje predlog zdravstvenih mera za radna mesta na kojima su prepoznate i utvrđene štetnosti iznad propisanih vrednosti;
- 2) prati i proučava uslove rada i predlaže mere za zaštitu zdravlja zaposlenih u odnosu na rizike kojima je zaposleni izložen na radnom mestu u radnoj sredini;
- 3) obavlja poslove obuke zaposlenih za pružanje prve pomoći;
- 4) utvrđuje i ispituje uzroke nastanka profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom;
- 5) ocenjuje i utvrđuje posebne zdravstvene sposobnosti koje moraju da ispunjavaju zaposleni za obavljanje određenih poslova na radnom mestu sa povećanim rizikom;
- 6) vrši prethodne, periodične i ciljane lekarske preglede zaposlenih i izdaje izveštaje o lekarskim pregledima u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu;
- 7) prati zdravstveno stanje zaposlenog u odnosu na rizike na radnom mestu;
- 8) učestvuje u organizovanju prve pomoći, spasavanju i evakuaciji u slučaju povređivanja zaposlenih ili havarija;
- 9) savetuje poslodavca pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema zdravstvenoj sposobnosti zaposlenog;
- 10) savetuje poslodavca o planiranju i organizaciji rada sa zdravstvenog aspekta;
- 11) učestvuje u izradi programa za poboljšanje uslova rada na radnom mestu;
- 12) učestvuje u analizi profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom;
- 13) neposredno saraduje sa savetnikom, odnosno saradnikom za bezbednost i zdravlje na radu.

Prethodne, periodične i ciljane lekarske preglede zaposlenih u smislu stava 2. tačka 6) ovog člana može da vrši zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada, za koju je nadležni državni organ utvrdio ispunjenost propisanih uslova za obavljanje zdravstvene delatnosti, u skladu sa zakonom.

Zaštita podataka o ličnosti

Član 53.

Podaci o ličnosti prikupljeni u vezi sa lekarskim pregledima zaposlenog poverljive su prirode i pod nadzorom su zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada koja vrši te preglede, pod nadzorom zdravstvenog radnika ili drugog lica koje ima obavezu čuvanja profesionalne tajne propisane zakonom ili profesionalnim pravilima.

Podaci iz stava 1. ovog člana mogu se dostavljati drugim licima, samo uz izričiti pristanak zaposlenog, u skladu sa zakonom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Izveštaj o lekarskom pregledu zaposlenog dostavlja se poslodavcu na način kojim se ne narušava princip poverljivosti podataka o ličnosti.

Lekarski pregledi

Član 54.

Poslodavac je dužan da zaposlenom na radnom mestu sa povećanim rizikom pre početka rada obezbedi prethodni lekarski pregled, kao i periodični lekarski pregled u toku rada.

Poslodavac je dužan da zaposlenom koji rad obavlja noću, u skladu sa zakonom, obezbedi prethodni i periodični lekarski pregled.

Prethodni, periodični i ciljani lekarski pregledi zaposlenih vrše se na način, po postupku i u rokovima utvrđenim propisima o bezbednosti i zdravlju na radu koje sporazumno propisuju ministar nadležan za poslove rada i ministar nadležan za poslove zdravlja.

Ako se u postupku periodičnog lekarskog pregleda utvrdi da zaposleni ne ispunjava posebne zdravstvene uslove za obavljanje poslova na radnom mestu sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga premesti na drugo radno mesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima.

Neispunjavanje posebnih zdravstvenih uslova za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom ne može biti razlog za otkaz ugovora o radu.

Poslodavac je dužan da zaposlenog na njegov zahtev uputi na lekarski pregled koji odgovara rizicima na radnom mestu u redovnim intervalima, a najkasnije u roku od pet godina od prethodnog pregleda.

Troškovi lekarskih pregleda padaju na teret poslodavca.

VIII. PREDSTAVNIK ZAPOSLENIH ZA BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU

Izbor predstavnika zaposlenih

Član 55.

Zaposleni kod poslodavca imaju pravo da izaberu jednog ili više predstavnika zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu.

Najmanje tri predstavnika zaposlenih obrazuju Odbor za bezbednost i zdravlje na radu (u daljem tekstu: Odbor).

Poslodavac je dužan da u Odbor imenuje najmanje jednog svog predstavnika, tako da broj predstavnika zaposlenih bude veći za najmanje jedan od broja predstavnika poslodavca.

Postupak izbora i način rada predstavnika zaposlenih i Odbora, broj predstavnika zaposlenih kod poslodavca, kao i njihov odnos sa sindikatom uređuju se kolektivnim ugovorom ili sporazumom zaključenim između poslodavca i predstavnika zaposlenih.

Poslodavac je dužan da najmanje jednom predstavniku zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu omogući odsustvo sa rada u obavljanju poslova njegovog radnog mesta u trajanju od najmanje pet časova rada mesečno s pravom na naknadu zarade koja se obračunava i isplaćuje u istom iznosu kao da je radio na poslovima radnog mesta, kao i da obezbedi tehničko-prostorne uslove u skladu sa prostornim i finansijskim mogućnostima, radi obavljanja aktivnosti predstavnika zaposlenih.

Obaveza konsultovanja

Član 56.

Poslodavac je dužan da zaposlenima, predstavniku zaposlenih, odnosno Odboru omogući da budu konsultovani unapred i blagovremeno u vezi:

- 1) svih mera koje mogu da utiču na bezbednost i zdravlje zaposlenih;
- 2) organizovanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu i određivanja zaposlenih iz člana 15. stav 1. tač. 9) i 11) ovog zakona;
- 3) donošenja akata koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu;
- 4) planiranja i organizovanja obuke iz člana 33. ovog zakona.

Poslodavac je dužan da predstavniku zaposlenih i Odboru omogući uvid u sve akte koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu.

Obaveza informisanja

Član 57.

Poslodavac je dužan da zaposlene ili predstavnike zaposlenih, odnosno Odbor upozna:

- 1) sa rizicima na radnom mestu u radnoj sredini i preventivnim i korektivnim merama i aktivnostima koje se odnose na tehnološki i radni proces kod poslodavca;
- 2) sa preduzetim merama inspekcije rada;
- 3) sa izveštajima o povredama na radu i profesionalnim bolestima i o preduzetim merama za bezbednost i zdravlje na radu;
- 4) o preduzetim merama za sprečavanje neposredne opasnosti po život i zdravlje.

Obaveza saradnje

Član 58.

Poslodavac i predstavnik zaposlenih, odnosno Odbor i sindikat, dužni su da međusobno sarađuju o pitanjima bezbednosti i zdravlja na radu, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Prava predstavnika zaposlenih

Član 59.

Zaposleni, predstavnik zaposlenih, odnosno Odbor imaju pravo da:

- 1) poslodavcu daju predloge o svim pitanjima koja se odnose na bezbednost i zdravlje na radu;

2) zahtevaju od poslodavca da preduzme odgovarajuće mere za otklanjanje ili smanjenje rizika koji ugrožava bezbednost i zdravlje zaposlenih;

3) zahtevaju vršenje nadzora od strane inspekcije rada, ako smatraju da poslodavac nije sproveo odgovarajuće mere za bezbednost i zdravlje na radu, kao i da prisustvuju inspekcijskom nadzoru.

Zaposleni navedeni u članu 55. ovog zakona i stavu 1. ovog člana ne smeju da budu stavljeni u nepovoljan položaj zbog svojih aktivnosti.

IX. EVIDENCIJA, SARADNJA I IZVEŠTAVANJE

Obaveza vođenja evidencija

Član 60.

Poslodavac je dužan da vodi i čuva evidencije o:

1) radnim mestima sa povećanim rizikom, zaposlenima koji obavljaju poslove na radnim mestima sa povećanim rizikom i lekarskim pregledima zaposlenih koji obavljaju te poslove;

2) povredama na radu i profesionalnim bolestima;

3) zaposlenima obučenim za bezbedan i zdrav rad i pravilno korišćenje lične zaštitne opreme;

4) zaposlenima obučenim za pružanje prve pomoći;

5) izvršenim pregledima i proverama opreme za rad i pregledima i ispitivanjima električnih instalacija;

6) izvršenim ispitivanjima uslova radne sredine;

7) prijavama iz člana 62. ovog zakona;

8) zaposlenima izloženim biloškim štetnostima grupe 3 i/ili grupe 4;

9) lekarskim pregledima zaposlenih u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu;

10) zaposlenima koji su izloženi karcinogenima ili mutagenima, hemijskim materijama i azbestu, kao i o zdravstvenom stanju i izloženosti;

11) praćenju i kontroli primene mera za bezbednost i zdravlje na radu;

12) izdatoj ličnoj zaštitnoj opremi.

Evidencije iz stava 1. ovog člana poslodavac može voditi u formi elektronskog dokumenta, osim evidencije iz stava 1. tačka 3) ovog zakona.

Način vođenja i rokove čuvanja evidencija iz stava 1. ovog člana propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Obrada podataka o ličnosti

Član 61.

Poslodavac u evidencijama iz člana 60. ovog zakona unosi ime i prezime zaposlenog i naziv radnog mesta.

Akti u postupku obezbeđivanja prethodnog, periodičnog i ciljanog lekarskog pregleda zaposlenog iz člana 54. ovog zakona sadrže sledeće podatke o ličnosti: ime i prezime lica, jedinstveni matični broj građana, odnosno datum rođenja, mesto rođenja i opština, zanimanje, nivo kvalifikacije, naziv radnog mesta i podatke o zdravstvenom stanju.

Izveštaj o povredi na radu i profesionalnoj bolesti iz člana 63. ovog zakona sadrže sledeće podatke o ličnosti: ime i prezime lica, pol, jedinstveni matični broj građana, prebivalište, odnosno boravište, nivo kvalifikacije, podatke o radnom mestu i povredi na radu, odnosno o vrsti profesionalne bolesti i o zdravstvenom stanju.

Podaci o ličnosti iz stava 3. ovog člana, u cilju izvršenja obaveza ili primene zakonom propisanih ovlašćenja, dostavljaju se na korišćenje organizacijama nadležnim za zdravstveno, penzijsko i invalidsko osiguranje i Upravi.

Podzakonski propisi kojima se uređuju preventivne mere iz člana 7. ovog zakona sadrže sledeće podatke o ličnosti: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, mesto rođenja i opština, zanimanje, nivo kvalifikacije, naziv radnog mesta i podatke o zdravstvenom stanju.

Prijava povrede na radu i profesionalne bolesti

Član 62.

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka povrede na radu, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu.

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od pet dana od dana nastanka povrede na radu, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove laku povredu na radu zbog koje zaposleni nije sposoban za rad više od tri dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Poslodavac je dužan da, najkasnije u roku od pet dana od dana dostavljanja mišljenja zdravstvene ustanove koja je utvrdila profesionalnu bolest prijavi nadležnoj inspekciji rada profesionalnu bolest.

Ministarstvo nadležno za poslove rada je dužno da na svojoj internet stranici učini dostupnim kontakte dežurnih inspektora rada.

Izveštavanje o povredi na radu i profesionalnoj bolesti

Član 63.

Izveštaj o povredi na radu i profesionalnoj bolesti koji se dogode na radnom mestu, poslodavac je dužan da dostavi zaposlenom koji je pretrpeo povredu, odnosno kod koga je utvrđena profesionalna bolest, organizaciji nadležnoj za zdravstveno osiguranje i Upravi.

Izveštaj o povredi na radu se može podneti i elektronskim putem.

Sadržaj i način izdavanja obrasca izveštaja iz stava 1. ovog člana propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Saradnja nadležnih organa

Član 64.

Poslodavci, sindikati, osiguravajuća društva, organizacije nadležne za zdravstveno i penzijsko i invalidsko osiguranje dužni su da sarađuju i učestvuju u donošenju zajedničkih stavova o pitanjima unapređivanja bezbednosti i zdravlja na radu, kao i da se staraju o razvoju i unapređivanju opšte kulture bezbednosti i zdravlja na radu, u skladu sa ovim zakonom.

Organizacija nadležna za zdravstveno osiguranje dužna je da ministarstvu nadležnom za poslove rada dostavi podatke o povredama na radu i profesionalnim bolestima najmanje jednom godišnje i to najkasnije do 31. januara naredne godine za

prethodnu godinu, a na zahtev ministarstva nadležnog za poslove rada i u kraćem roku.

Organizacija nadležna za penzijsko i invalidsko osiguranje dužna je da ministarstvu nadležnom za poslove rada dostavi podatke o ostvarenom pravu na invalidsku penziju po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti najmanje jednom godišnje i to najkasnije do 31. januara naredne godine za prethodnu godinu, a na zahtev ministarstva nadležnog za poslove rada i u kraćem roku.

Osiguranje od povreda na radu

Član 65.

Poslodavac je dužan da zaposlene osigura za slučaj povreda na radu, radi obezbeđivanja naknade štete.

Finansijska sredstva za osiguranje iz stava 1. ovog člana padaju na teret poslodavca.

X. STRUČNI ISPIT I IZDAVANJE LICENCI

Stručni ispit

Član 66.

Za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu iz člana 48. ovog zakona i poslova odgovornog lica polaže se odgovarajući stručni ispit.

Za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova polaže se odgovarajući stručni ispit.

Stručni ispit iz st. 1. i 2. ovog člana sastoji se od opšteg i posebnog dela i polaže se pred odgovarajućim komisijama koje obrazuje ministar nadležan za poslove rada. Članovi komisija imaju pravo na naknadu za svoj rad.

Program i način polaganja stručnog ispita, iz st. 1. i 2. ovog člana propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Za polaganje odgovarajućeg stručnog ispita plaća se republička administrativna taksa u skladu sa zakonom.

Izdavanje i obnavljanje licenci

Član 67.

Ministar nadležan za poslove rada za obavljanje odgovarajućih poslova bezbednosti i zdravlja na radu, rešenjem izdaje, odnosno obnavlja licencu, i to:

- 1) savetniku za bezbednost i zdravlje na radu;
- 2) saradniku za bezbednost i zdravlje na radu;
- 3) koordinatoru za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta;
- 4) koordinatoru za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova;
- 5) odgovornom licu za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija;
- 6) odgovornom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimi i osvetljenosti;
- 7) odgovornom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti;

8) pravnom licu ili preduzetniku za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu;

9) pravnom licu za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija;

10) pravnom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti;

11) pravnom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti;

12) pravnom licu za obavljanje poslova kontinuirane edukacije iz člana 51. stav 4. ovog zakona.

Zahtev za izdavanje i obnavljanje licence iz stava 1. tač. od 1) do 4) ovog člana, podnosi se Inspektoratu za rad, radi utvrđivanja ispunjenosti uslova za izdavanje licence. Inspektorat za rad vrši nadzor nad radom fizičkih lica sa licencom i priprema predloge rešenja za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licenci iz stava 1. tač. od 1) do 4) ovog člana, o čemu vodi evidenciju.

Zahtev za izdavanje i obnavljanje licence iz stava 1. tač. od 5) do 12) ovog člana, podnosi se Upravi, radi utvrđivanja ispunjenosti uslova za izdavanje licence.

1. Opšti uslovi za izdavanje i obnavljanje licenci

Član 68.

Licence iz člana 67. ovog zakona ministar nadležan za poslove rada izdaje sa rokom važenja od pet godina. Licenca se može obnoviti na način i pod uslovima pod kojima se izdaje, s tim da se zahtev za obnavljanje licence mora podneti najkasnije 60 dana pre isteka roka važenja licence.

Republičku administrativnu taksu za izdavanje licence iz stava 1. ovog člana, snosi podnosilac zahteva za izdavanje, odnosno obnavljanje licence.

Licence iz člana 67. stav 1. tač. od 1) do 7) ovog zakona mogu se izdati, odnosno obnoviti podnosiocu zahteva, ako licenca izdata u skladu sa ovim zakonom nije oduzeta u prethodnih pet godina i ako nije pravnosnažnom sudskom odlukom osuđen za krivično delo za nepreduzimanje mera zaštite na radu, izazivanje opasnosti neobezbeđivanjem mera zaštite na radu, nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova i neovlašćeno bavljenje određenom delatnošću, odnosno da mu pravnosnažnom sudskom odlukom nije izrečena mera bezbednosti u skladu sa krivičnim zakonikom, i to: zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti zbog koje ne može obavljati poslove u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Lice iz člana 67. stav 1. tač. od 1) do 7) ovog zakona uz zahtev za obnavljanje licence, podnosi i dokaz o sprovedenoj kontinuiranoj edukaciji u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim za sprovođenje ovog zakona.

Lice koje je pravosnažnom sudskom odlukom osuđeno za krivično delo ili kome je izrečena mera bezbednosti iz stava 3. ovog člana, dužno je da ponovo polaže odgovarajući stručni ispit.

Licima koja su iz opravdanih razloga utvrđenih zakonom (privremena sprečenost za rad duža od šest meseci, trudnoća, porodiljsko odsustvo, odsustvo sa rada radi nege deteta, odlazak na odsluženje, odnosno dosluženje vojnog roka, upućivanje na rad u inostranstvo od strane poslodavca ili u okviru međunarodno-tehničke ili prosvetno-kulturne saradnje, diplomatska, konzularna i druga predstavništva, izbora, odnosno imenovanja na funkciju u državnom organu, sindikatu, političkoj organizaciji ili na drugu javnu funkciju čije vršenje zahteva da

privremeno prestane dalji radi kod poslodavca) sprečena da obavljaju poslove u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu za koje je izdata licenca iz člana 67. stav 1. tač. od 1) do 7) ovog zakona, produžava se rok za izdavanje, odnosno obnavljanje licence za period za koji su trajali navedeni razlozi. Zahtev za produžavanje roka važenja licence sa odgovarajućim dokazima o sprečenosti za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu podnose se, Inspektoratu za rad za licence iz člana 67. stav 1. tač. od 1) do 4) ovog zakona, a za licence iz člana 67. stav 1. tač. od 5) do 7) ovog zakona, Upravi, u roku od 15 dana od prestanka navedenih razloga.

Licence iz člana 67. stav 1. tač. od 8) do 12) ovog zakona mogu se izdati, odnosno obnoviti podnosiocu zahteva, ako ispunjava propisane uslove u pogledu prostorija i tehničke opremljenosti za obavljanje delatnosti i ako osnivaču ili sa njim povezanom licu u smislu propisa o privrednim društvima licenca izdata u skladu sa ovim zakonom nije oduzeta u prethodnih pet godina.

Način izdavanja, obnavljanja ili oduzimanja licenci iz člana 67. ovog zakona propisuje ministar nadležan za poslove rada.

2. Uslovi za izdavanje licence fizičkom licu

Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu

Član 69.

Licencu za obavljanje poslova savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu može da dobije fizičko lice koje ima odgovarajući nivo kvalifikacije iz člana 46, odnosno 47. ovog zakona, ima položen odgovarajući stručni ispit i ispunjava uslove iz člana 68. stav 3. ovog zakona.

Koordinator u fazi izrade projekta

Član 70.

Licencu za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta može da dobije fizičko lice koje ima stečeno visoko obrazovanje odgovarajuće struke obima od najmanje 300 ESPB bodova, u oblasti: arhitekture, građevinskog inženjerstva, elektrotehničkog i računarskog inženjerstva, mašinskog inženjerstva, rudarskog-inženjerstva, saobraćajnog inženjerstva ili tehnološkog inženjerstva; licencu za odgovornog projektanta u skladu sa propisima o planiranju i izgradnji; položen stručni ispit za obavljanje poslova koordinatora za izradu projekta u skladu sa propisom o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima i ispunjava uslove iz člana 68. stav 3. ovog zakona.

Koordinator u fazi izvođenja radova

Član 71.

Licencu za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova može da dobije fizičko lice koje ima stečeno visoko obrazovanje odgovarajuće struke obima od najmanje 240 ESPB bodova, u oblasti: arhitekture, građevinskog inženjerstva, elektrotehničkog i računarskog inženjerstva, inženjerstva zaštite životne sredine i zaštite na radu, mašinskog inženjerstva, rudarskog-inženjerstva, saobraćajnog inženjerstva ili tehnološkog inženjerstva; položen stručni ispit za obavljanje poslova koordinatora za izvođenje radova u skladu sa propisom o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima i najmanje tri godine radnog iskustva na: poslovima izgradnje objekata ili poslovima bezbednosti i zdravlja na radu kod izvođača radova i ispunjava uslove iz člana 68. stav 3. ovog zakona.

**Odgovorno lice za pregled i proveru opreme za rad i pregled i
ispitivanje električnih instalacija**

Član 72.

Licencu za obavljanje poslova odgovornog lica za pregled i proveru opreme za rad i pregled i ispitivanje električnih instalacija može da dobije fizičko lice koje ima stečeno visoko obrazovanje odgovarajuće struke obima od najmanje 240 ESPB bodova, i to: diplomirani inženjer mašinstva ili specijalista strukovni inženjer mašinstva ili diplomirani inženjer rudarstva ili specijalista strukovni inženjer rudarstva, diplomirani inženjer elektrotehnike i računarstva ili specijalista strukovni inženjer elektrotehnike i računarstva, diplomirani inženjer tehnologije ili specijalista strukovni inženjer tehnologije, diplomirani inženjer zaštite na radu ili specijalista strukovni inženjer zaštite na radu, položen stručni ispit iz člana 66. ovog zakona, najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima ili najmanje pet godina radnog iskustva u struci i ispunjava uslove iz člana 68. stav 3. ovog zakona.

**Odgovorno lice za ispitivanje uslova radne sredine, odnosno
hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja),
mikroklimе i osvetljenosti**

Član 73.

Licencu za obavljanje poslova odgovornog lica za ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti može da dobije fizičko lice koje ima stečeno visoko obrazovanje odgovarajuće struke na nivou ekvivalentnom akademskim studijama odnosno strukovnim studijama obima od najmanje 240 ESPB bodova, i to: diplomirani inženjer tehnologije ili diplomirani hemičar ili diplomirani fizikohemičar ili specijalista strukovni inženjer tehnologije ili specijalista strukovni hemičar ili specijalista strukovni fizikohemičar, diplomirani inženjer mašinstva ili diplomirani inženjer elektrotehnike i računarstva ili diplomirani fizičar ili specijalista strukovni inženjer mašinstva ili specijalista strukovni inženjer elektrotehnike i računarstva ili specijalista strukovni fizičar ili diplomirani inženjer rudarstva ili specijalista strukovni inženjer rudarstva, diplomirani inženjer zaštite na radu ili specijalista strukovni inženjer zaštite na radu, položen stručni ispit iz člana 66. ovog zakona i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima ili najmanje pet godina radnog iskustva u struci i ispunjava uslove iz člana 68. stav 3. ovog zakona.

**Odgovorno lice za ispitivanje uslova radne sredine – bioloških
štetnosti**

Član 74.

Licencu za obavljanje poslova odgovornog lica za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti može da dobije fizičko lice koje ima stečeno visoko obrazovanje odgovarajuće struke na nivou ekvivalentnom akademskim studijama odnosno strukovnim studijama obima od najmanje 240 ESPB bodova, i to: diplomirani biolog ili diplomirani ekolog ili diplomirani molekularni biolog i fiziolog ili specijalista strukovni biolog ili specijalista strukovni ekolog, položen stručni ispit iz člana 66. ovog zakona i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima ili najmanje pet godina radnog iskustva u struci i ispunjava uslove iz člana 68. stav 3. ovog zakona.

3. Uslovi za izdavanje licence pravnom licu ili preduzetniku

Obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu

Član 75.

Licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, iz člana 48. ovog zakona, može da dobije pravno lice ili preduzetnik, koje ima u radnom odnosu najmanje tri zaposlena koji imaju licencu savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima ili u radnom odnosu ima najmanje dva zaposlena koji imaju licencu savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima i najmanje jednog zaposlenog koji ima stečeno visoko obrazovanje na studijama prvog stepena obima od najmanje 240 ESPB bodova iz oblasti inženjerstva zaštite na radu i ispunjava uslove iz člana 68. stav 7. ovog zakona.

Obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija

Član 76.

Licencu za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija može da dobije pravno lice koje po osnovu prava svojine, zakupa ili lizinga poseduje instrumente i uređaje u skladu sa propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, metodologije vršenja određenih pregleda, provera i ispitivanja, u radnom odnosu ima najmanje: jednog zaposlenog inženjera mašinstva ili specijalistu strukovnog inženjera mašinstva ili diplomiranog inženjera rudarstva ili specijalistu strukovnog inženjera rudarstva, jednog zaposlenog diplomiranog inženjera elektrotehnike i računarstva ili specijalistu strukovnog inženjera elektrotehnike i računarstva, jednog zaposlenog diplomiranog inženjera tehnologije ili specijalistu strukovnog master inženjera tehnologije, jednog zaposlenog diplomiranog inženjera zaštite na radu ili specijalistu strukovnog inženjera zaštite na radu i koje ima u radnom odnosu na neodređeno vreme sa punim radnim vremenom odgovorno lice sa licencom za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija i ispunjava uslove iz člana 68. stav 7. ovog zakona.

Obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti

Član 77.

Licencu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti može da dobije pravno lice koje po osnovu prava svojine, zakupa ili lizinga poseduje instrumente i uređaje, odnosno laboratorije za ispitivanja i analize u skladu sa propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, metodologije vršenja određenih pregleda i ispitivanja, u radnom odnosu ima najmanje: jednog zaposlenog diplomiranog inženjera tehnologije ili diplomiranog hemičara ili diplomiranog fizikohemičara ili specijalistu strukovnog inženjera tehnologije ili specijalistu strukovnog hemičara ili specijalistu strukovnog fizikohemičara, jednog diplomiranog inženjera mašinstva ili diplomiranog inženjera elektrotehnike i računarstva ili diplomiranog fizičara ili specijalistu strukovnog inženjera mašinstva ili specijalistu strukovnog inženjera elektrotehnike i računarstva ili specijalistu strukovnog fizičara ili diplomiranog inženjera rudarstva ili specijalistu strukovnog inženjera rudarstva, jednog diplomiranog inženjera zaštite na radu ili specijalistu strukovnog inženjera zaštite na radu i koje ima u radnom odnosu na neodređeno vreme sa punim radnim vremenom odgovorno lice sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne

sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklima i osvetljenosti i ispunjava uslove iz člana 68. stav 7. ovog zakona.

Obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti

Član 78.

Licencu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti može da dobije pravno lice koje po osnovu prava svojine, zakupa ili lizinga poseduje instrumente i uređaje, odnosno laboratorije za ispitivanja i analize u skladu sa propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, metodologije ispitivanja prisutnosti bioloških štetnosti u radnoj sredini, i to kvantitativnom i kvalitativnom analizom uzorka prisutnosti bioloških štetnosti, u radnom odnosu ima najmanje jednog zaposlenog diplomiranog biologa ili diplomiranog ekologa ili diplomiranog molekularnog biologa i fiziologa ili specijalistu strukovnog biologa ili specijalistu strukovnog ekologa i koje ima u radnom odnosu na neodređeno vreme sa punim radnim vremenom odgovorno lice sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti i ispunjava uslove iz člana 68. stav 7. ovog zakona.

Obavljanje poslova kontinuirane edukacije

Član 79.

Licencu za obavljanje poslova kontinuirane edukacije može da dobije pravno lice koje poseduje plan i program aktivnosti i način ostvarivanja edukacije lica iz člana 67. stav 1. tač. od 1) do 7) ovog zakona, uslove koji se odnose na potrebnu opremu i sredstva za izvođenje te aktivnosti, koje ima u radnom odnosu najmanje dva zaposlena koji imaju licencu savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima i ispunjava uslove iz člana 68. stav 7. ovog zakona.

Prestanak važenja licence

Član 80.

Licenca prestaje da važi:

- 1) istekom roka za koji je izdata;
- 2) na osnovu zahteva fizičkog lica kao nosioca licence;
- 3) na osnovu zahteva odgovornog lica u pravnom licu;
- 4) oduzimanjem licence;
- 5) prestankom rada pravnog lica ili preduzetnika u skladu sa zakonom.

Zahtev za prestanak važenja licence iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana podnosi se ministarstvu nadležnom za poslove rada.

Prestankom važenja licence briše se nosilac licence iz registra.

Oduzimanje licence

Član 81.

Ministar nadležan za poslove rada može rešenjem oduzeti licencu:

- 1) pravnom licu ili preduzetniku za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, iz člana 67. stav 1. tačka 8) ovog zakona, ako utvrdi da poslove obavlja suprotno zakonu;
- 2) pravnom licu za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, pravnom licu za obavljanje poslova

ispitivanja uslova radne sredine i pravnom licu za obavljanje poslova kontinuirane edukacije, iz člana 67. stav 1. tač. od 9) do 12) ovog zakona, ako utvrdi da poslove obavlja suprotno zakonu;

3) fizičkom licu iz člana 67. stav 1. tač. od 1) do 4) ovog zakona, ako utvrdi da poslove za koje mu je licenca izdata obavlja suprotno zakonu;

4) odgovornom licu iz člana 67. stav 1. tač. od 5) do 7) ovog zakona, ako utvrdi da poslove za koje mu je licenca izdata obavlja suprotno zakonu;

5) imaocu licence, ako u periodu važenja licence prestane da ispunjava uslove iz čl. od 69. do 79. ovog zakona.

Pravno lice, preduzetnik i fizičko lice kome je rešenjem ministra nadležnog za poslove rada oduzeta licenca može ponovo da podnese zahtev za izdavanje licence nakon isteka pet godina od dana oduzimanja licence.

Ministarstvo nadležno za poslove rada na svojoj internet stranici objavljuje spisak pravnih i fizičkih lica kojima su izdate, oduzete ili prestale da važe licence za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Pokretanje upravnog spora

Član 82.

Rešenje ministra nadležnog za poslove rada o izdavanju, obnavljanju ili oduzimanju licence konačno je u upravnom postupku.

Protiv rešenja iz čl. 67. i 81. ovog zakona može se pokrenuti upravni spor.

XI. UPRAVA ZA BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU

Član 83.

U sastavu ministarstva nadležnog za poslove rada obrazuje se Uprava za bezbednost i zdravlje na radu, koja obavlja poslove državne uprave sa ciljem unapređivanja i razvoja bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno smanjenja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Član 84.

Uprava obavlja sledeće poslove:

1) priprema propise u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, kao i mišljenja za njihovu primenu;

2) priprema stručne osnove za izradu strategije bezbednosti i zdravlja na radu i prati njeno sprovođenje;

3) prati i analizira stanje bezbednosti i zdravlja na radu i priprema stavove za jedinstveno uređivanje mera bezbednosti i zdravlja na radu koje su predmet ovog zakona i podzakonskih propisa;

4) istražuje i podstiče razvoj u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;

5) pruža stručnu pomoć u oblasti bezbednosti i zdravlja zaposlenih;

6) daje saglasnost ili priprema metodologije za obavljanje poslova pregleda, provera i ispitivanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;

7) proučava uzroke i pojave koji za posledicu imaju povrede na radu, profesionalne bolesti i bolesti u vezi sa radom;

8) organizuje polaganje stručnih ispita iz člana 66. ovog zakona;

9) vrši nadzor nad radom pravnih lica i preduzetnika, kao i odgovornih lica sa licencom i priprema predloge rešenja za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licenci iz člana 66. stav 1. tač. od 5) do 12) i člana 81. ovog zakona;

10) vodi registar povreda na radu;

11) prikuplja i analizira podatke o povredama na radu, profesionalnim bolestima, bolestima u vezi sa radom i pojavama koje utiču na zdravlje zaposlenih;

12) vodi evidenciju o položenim stručnim ispitima;

13) vodi i ažurira registar o izdatim, obnovljenim i oduzetim licencama;

14) obavlja informaciono-dokumentacionu delatnost u oblasti bezbednosti i zdravlja zaposlenih;

15) organizuje savetovanja, vrši edukaciju zaposlenih, poslodavaca, savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu, inspektora i dr., objavljuje različite materijale i informiše javnost o stanju u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;

16) stara se o primeni međunarodnih akata u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;

17) podstiče obrazovanje i razvijanje kulture rada u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, stara se o dodeli nacionalnih priznanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, o čemu vodi evidenciju u koju unosi ime i prezime fizičkog lica;

18) obavlja druge poslove određene zakonom.

U postupku i u svrhu organizovanja polaganja stručnih ispita iz člana 66. ovog zakona i pripreme predloga rešenja za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licenci iz čl. 67, 80. i 81. ovog zakona, vrši se obrada sledećih podataka o ličnosti: ime, ime jednog roditelja i prezime lica, mesto rođenja, jedinstveni matični broj građana, mesto i adresa prebivališta, odnosno boravišta, vrsta i nivo kvalifikacije, poslovi koje lice obavlja, kontakt telefon i adresa elektronske pošte.

U postupku vođenja registra povreda na radu iz stava 1. tačka 10) ovog člana, vrši se obrada sledećih podataka: o poslodavcu, o poslodavcu korisniku, o poslodavcu fizičkom licu, o povređenom, o povredi na radu, o neposrednom rukovodiocu povređenog, o očevidcu i nalazu i mišljenju lekara koji je prvi pregledao povređenog.

XII. NACIONALNA PRIZNANJA

Član 85.

Radi unapređenja bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji, pravnim i fizičkim licima, Odboru za bezbednost i zdravlje na radu, organizacijama i udruženjima, za izuzetna postignuća u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, mogu se dodeliti nacionalna priznanja iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu (u daljem tekstu: priznanja).

Vrste priznanja jesu:

- 1) Povelja „28. april“;
- 2) Plaketa „28. april“;
- 3) Pohvalnica „28. april“.

Povelja „28. april“ dodeljuje se pravnom licu ili preduzetniku, u tri kategorije (do 50 zaposlenih, od 51 do 250 zaposlenih i preko 251 zaposlenih) po grupama delatnosti iz čl. 45. i 46. ovog zakona – za poseban doprinos i afirmaciju bezbednosti

i zdravlja na radu, kroz njihovo zakonito, blagovremeno i preventivno postupanje u primeni utvrđenih mera.

Plaketa „28. april” dodeljuje se fizičkim licima, organizacijama i udruženjima za postignute rezultate i zasluge u promociji bezbednosti i zdravlja na radu.

Pohvalnica „28. april” dodeljuje se savetniku, odnosno saradniku za bezbednost i zdravlje na radu, predstavniku zaposlenih, Odboru za bezbednost i zdravlje na radu, organizacijama i udruženjima koji svojim radom doprinose podizanju svesti kod zaposlenih o značaju bezbednosti i zdravlja na radu.

Priznanja se dodeljuju na Dan bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji 28. aprila.

Inicijativu za dodelu priznanja Upravi mogu podneti pravna i fizička lica, preduzetnici, organizacije zaposlenih i poslodavaca i druga udruženja.

Ispunjenost uslova za dodelu priznanja ispituje Uprava uz učešće predstavnika socijalnih partnera, odnosno reprezentativnih organizacija zaposlenih i poslodavaca, inspektora rada i drugih stručnjaka iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Predlog za dodelu priznanja Uprava dostavlja ministru nadležnom za poslove rada.

Sadržinu i izgled nacionalnih priznanja propisuje ministar nadležan za poslove rada.

XIII. NADZOR

Inspekcijski nadzor

Član 86.

Inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona, propisa donetih na osnovu ovog zakona, tehničkih i drugih mera koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, kao i nad primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu utvrđenih aktom o proceni rizika, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, vrši ministarstvo nadležno za poslove rada preko inspektora rada.

Član 87.

Poslove inspekcijskog nadzora u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu obavljaju inspektori rada koji imaju stečeno visoko obrazovanje u obimu od najmanje 240 ESPB bodova u okviru obrazovno-naučnog polja društveno-humanističkih nauka, tehničko-tehnoloških nauka, prirodno-matematičkih nauka ili medicinskih nauka, najmanje tri godine radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 88.

U postupku inspekcijskog nadzora inspektor rada ima pravo i dužnost da preduzima radnje kojima se kontrolišu bezbednost i zdravlje na radu, a naročito higijena i uslovi rada, proizvodnja, korišćenje i održavanje sredstava za rad, lične zaštitne opreme, hemijske materije i dr., kao i da:

- 1) pregleda opšte i pojedinačne akte, evidencije i drugu dokumentaciju;
- 2) sasluša i uzima izjave od odgovornih i zainteresovanih lica;
- 3) pregleda sredstva za rad, ličnu zaštitnu opremu i druga sredstva koja se koriste u procesu rada ili su na bilo koji način povezana sa procesom rada;

4) nalaže merenja koja obavlja druga stručna organizacija kada poslodavac samostalno ili preko određene stručne organizacije vrši merenja u odgovarajućim oblastima, a rezultati izvršenog merenja pružaju osnov za to;

5) poslodavcima, zaposlenim, njihovim predstavnicima i sindikatu daje obaveštenja i savete u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, kao i o merama čijom primenom se obezbeđuje izvršavanje ovog zakona na najefikasniji način;

6) u skladu sa podnetim zahtevom, poslodavca i zaposlenog ili predstavnika zaposlenih obavesti o izvršenom inspekcijskom nadzoru i utvrđenom stanju;

7) preuzima druge radnje za koje je ovlašćen drugim propisom.

Član 89.

Poslodavac je dužan da, radi vršenja nadzora, omogući inspektoru rada:

- 1) ulazak u objekte i prostorije, u svako doba kada ima zaposlenih na radu;
- 2) odredi najmanje jednog zaposlenog koji će inspektoru pružati potrebne informacije i obaveštenja, davati podatke, akte i dokumentaciju;
- 3) uvid u primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu na sredstvima za rad i u radnoj sredini;
- 4) uvid u ličnu zaštitnu opremu;
- 5) uvid u podatke i evidencije o proizvodnji, korišćenju i skladištenju hemijskih materija.

Član 90.

Inspektor rada dužan je da izvrši nadzor odmah, nakon prijave poslodavca, odnosno organa za unutrašnje poslove, zdravstvene ustanove ili na osnovu saznanja o svakoj smrtnoj, teškoj ili kolektivnoj povredi na radu, koja se dogodi na radnom mestu i u radnoj sredini, kao i opasnoj pojavi koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje na radu, odnosno odmah po prijemu zahteva, odnosno obaveštenja iz člana 39. st. 3. i 4. ovog zakona.

U postupku vršenja nadzora smrtne, teške ili kolektivne povrede na radu inspektora rada i drugog nadležnog organa, u cilju obezbeđivanja dokaza, poslodavac je dužan da zaustavi rad na radnom mestu, odnosno sredstvima za rad na kojima su se one dogodile.

Član 91.

Inspektor rada je dužan da, za vreme trajanja okolnosti koje dovode do ugrožavanja bezbednosti i zdravlja zaposlenog, zabrani rad na radnom mestu kod poslodavca, a naročito kada utvrdi:

- 1) da su neposredno ugroženi bezbednost i zdravlje zaposlenog;
- 2) da se koristi sredstvo za rad na kome nisu primenjene mere za bezbednost i zdravlje na radu;
- 3) da zaposleni ne koristi propisanu ličnu zaštitnu opremu;
- 4) da zaposleni radi na radnom mestu sa povećanim rizikom, a ne ispunjava propisane uslove za rad na tom radnom mestu, kao i ako se nije podvrgao lekarskom pregledu u propisanom roku;
- 5) da zaposleni nije obučen za bezbedan i zdrav rad;
- 6) da poslodavac nije sproveo mere ili izvršio radnje koje mu je, radi otklanjanja nepravilnosti koje mogu da ugroze bezbednost i zdravlje zaposlenog, naložio inspektor rada.

Inspektor rada je dužan da, zabranu rada iz stava 1. ovog člana javno istakne na radnom mestu, a radno mesto i sredstvo za rad vidno obeleži.

Ako primena mera, odnosno potreba za usaglašavanjem sa propisanim merama bezbednosti i zdravlja na radu predstavlja nedostatak za čije su otklanjanje potrebna veća investiciona ulaganja, a život i zdravlje zaposlenih nisu teže ugroženi, inspektor rada može naložiti poslodavcu da sačini poseban program o postupnom otklanjanju nedostataka sa utvrđenim rokovima za njihovo otklanjanje.

Inspektor rada može da naloži da se sprovede i opšte priznata mera kojom se može otkloniti opasnost pri radu ili smanjiti rizik po zdravlje zaposlenog, u meri u kojoj je to moguće.

Član 92.

Inspektor rada je dužan da zabrani rad na privremenim ili pokretnim gradilištima kada utvrdi da su neposredno ugroženi bezbednost i zdravlje na radu zaposlenog na gradilištu.

Zabrana rada iz stava 1. ovog člana izriče se investitoru, odnosno zastupniku investitora u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima i traje dok traju okolnosti koje dovode do ugrožavanja bezbednosti i zdravlja na radu na gradilištu, a najmanje tri dana od dana izricanja zabrane rada.

Inspektor rada je dužan da zabranu rada iz stava 1. ovog člana javno istakne na gradilištu, a gradilište vidno obeleži.

Sadržinu i izgled zabrane rada iz st. od 1. do 3. ovog člana i člana 91. stav 2. ovog zakona propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Član 93.

Preduzimanje mera i radnji čijom primenom i izvršavanjem se, u skladu sa odredbama ovog zakona, obezbeđuje zaštita bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih - inspektor rada nalaže rešenjem.

Protiv rešenja inspektora rada može se izjaviti žalba ministru nadležnom za poslove rada, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja.

Žalba ne odlaže izvršenje rešenja kojim je naređena zabrana rada.

Rešenje ministra nadležnog za poslove rada, doneto povodom žalbe, konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Član 94.

Poslodavac je dužan da, u roku koji odredi inspektor rada, preduzme naložene mere i otkloni utvrđene nedostatke ili nepravilnosti.

Poslodavac je dužan da u roku od osam dana od isteka roka za otklanjanje utvrđenog nedostatka ili nepravilnosti, obavesti u pisanoj ili elektronskoj formi, nadležnu inspekciju o izvršenju naložene obaveze.

XIV. KAZNENE ODREDBE

Član 95.

Novčanom kaznom od 1.500.000 do 2.000.000 dinara, kazniće se za prekršaj poslodavac sa svojstvom pravnog lica:

1) ako ne obezbedi i ne sprovodi preventivne mere bezbednosti i zdravlja na radu utvrđene ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona (član 9. stav 1);

2) ako zaposlenom ne obezbedi bezbednost i zdravlje u svim aktivnostima poslodavca i na svim nivoima organizovanja rada i radnog procesa (član 9. stav 2);

3) ako prilikom organizovanja rada i radnog procesa ne obezbedi preventivne mere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, uključujući pružanje informacija i obuke zaposlenih, kao i ako za njihovu primenu ne obezbedi potrebna finansijska sredstva (član 12. stav 1);

4) ako aktom u pisanoj formi ne imenuje savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu (član 15. stav 1. tačka 1);

5) ako zaposlenom odredi da obavlja poslove na radnom mestu i u radnoj sredini na kojima nisu sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu (član 15. stav 1. tačka 2);

6) ako ne izvrši obuku zaposlenog za bezbedan i zdrav rad (član 15. stav 1. tačka 4, čl. 33. i 34);

7) ako zaposlenom ne obezbedi korišćenje lične zaštitne opreme u skladu sa aktom o proceni rizika (član 15. stav 1. tačka 5);

8) ako ne obezbedi održavanje u ispravnom stanju sredstava za rad i lične zaštitne opreme (član 15. stav 1. tačka 6);

9) ako na osnovu akta o proceni rizika i ocene zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada ne obezbedi u skladu sa ovim zakonom propisane lekarske preglede zaposlenih (član 15. stav 1. tačka 8);

10) ako ne obezbedi pružanje prve pomoći, kao i ako ne obučiti odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći (član 15. stav 1. tačka 9);

11) ako ne zaustavi svaku vrstu rada koji predstavlja neposrednu opasnost za život ili zdravlje zaposlenih (član 15. stav 1. tačka 10);

12) ako u pisanoj formi ne donese akt o proceni rizika za sva radna mesta u radnoj sredini i ne utvrdi način i mere za otklanjanje ili smanjenje rizika na najmanju moguću meru, kao i kada ne izmeni akt o proceni rizika u slučaju pojave svake nove opasnosti ili štetnosti i promene nivoa rizika u procesu rada, uvođenjem novog radnog mesta, nove tehnologije i promene radne sredine (član 16. st. 1. i 3);

13) ako ne integriše mere utvrđene aktom o proceni rizika u sve aktivnosti i na svim nivoima (član 16. stav 2);

14) ako na osnovu ocene zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada aktom o proceni rizika ne odredi posebne zdravstvene uslove koje moraju ispunjavati zaposleni na radnim mestima sa povećanim rizikom (član 17. stav 1);

15) ako zaposlenom ne obezbedi ličnu zaštitu opremu u ispravnom stanju i ako ne sprovede obuku za njeno pravilno korišćenje (član 18);

16) ako ne obezbedi sredstva i opremu za pružanje prve pomoći uzimajući u obzir procenjene rizike, tehnološki proces, organizaciju, prirodu i obim procesa rada, broj zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broj radnih smena, broj lokacijski odvojenih jedinica, učestalost povreda na radu i udaljenost do najbliže medicinske pomoći (član 19);

17) ako za radove na izgradnji objekta u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima, ne dostavi prijavu o početku rada nadležnoj inspekciji rada, najmanje osam dana pre početka izvođenja radova (član 23. stav 1);

18) ako ne izradi propisan elaborat o uređenju gradilišta i ako isti ne dostavi nadležnoj inspekciji rada, najmanje osam dana pre početka izvođenja radova (član 23. stav 2);

19) ako ne organizuje poslove bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno ako za obavljanje tih poslova odredi lice koje nema, u skladu sa ovim zakonom, položen stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu i licencu za obavljanje poslova savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu (član 44. stav 4);

20) ako u delatnostima građevinarstva, poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, rudarstva, prerađivačke industrije, snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacije (osim trgovine električnom energijom i gasovitim gorivima preko gasovodne mreže), snabdevanja vodom, upravljanja otpadnim vodama, kontrolisanja procesa uklanjanja otpada, trgovine na veliko, saobraćaja i skladištenja i sličnim aktivnostima, kao i u delatnostima zdravstvene i socijalne zaštite ne imenuje savetnika za bezbednost i zdravlje na radu koji ispunjava uslove propisane ovim zakonom (član 46);

21) ako u delatnostima trgovine na malo, popravke motornih vozila i motocikala, usluga smeštaja i ishrane, informisanja i komunikacija, finansijskim i osiguranja, poslovanja nekretninama, stručnim, naučnim, inovacionim, administrativnim i pomoćnim uslužnim delatnostima, državne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja, umetnosti, zabave i rekreacije, ostale uslužne delatnosti; delatnost domaćinstva kao poslodavca; delatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe ne imenuje saradnika za bezbednost i zdravlje na radu koji ispunjava uslove propisane ovim zakonom (član 47);

22) ako odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka povrede na radu, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem ne prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu (član 62. stav 1);

23) ako ne dostavi zaposlenom koji je pretrpeo povredu, odnosno kod koga je utvrđena profesionalna bolest, organizaciji nadležnoj za zdravstveno osiguranje i Upravi izveštaj o povredi na radu i profesionalnoj bolesti koji se dogode na radnom mestu (član 63. stav 1).

Novčanom kaznom od 400.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana poslodavac koji je preduzetnik.

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana direktor, odnosno drugo odgovorno lice kod poslodavca.

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana poslodavac fizičko lice.

Član 96.

Novčanom kaznom od 1.000.000 do 1.500.000 dinara kazniće se za prekršaj poslodavac sa svojstvom pravnog lica:

1) ako opštim aktom ne utvrdi prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu (član 14);

2) ako ne obaveštava zaposlene i predstavnike zaposlenih o opasnostima i štetnostima koje mogu da dovedu do povreda na radu i opštećenja zdravlja koji nastaju uvođenjem novih tehnologija i sredstava za rad, odnosno ako u takvim slučajevima ne donese odgovarajuća uputstva za bezbedan i zdrav rad (član 15. stav 1. tačka 3);

3) ako ne angažuje pravno lice sa licencom radi sprovođenja preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti (član 15. stav 1. tačka 7);

4) ako ne obavesti sve zaposlene, koji jesu ili koji bi mogli da budu izloženi ozbiljnoj, neizbežnoj i neposrednoj opasnosti, o prisutnim rizicima i merama koje su preduzete ili će biti preduzete u cilju zaštite i ne preduzme mere i izda uputstva kako bi omogućio zaposlenima da u slučaju ozbiljne, neizbežne i neposredne opasnosti prestanu da rade i/ili odmah napuste radno mesto i odu na bezbedno mesto (član 20. st. 1. i 2);

5) ako odmah, od nastanka, usmeno i u pisanoj formi ne prijavi nadležnoj inspekciji rada izvođenje hitnih radova na infrastrukturnim objektima radi otklanjanja kvarova ili iznenadnog i nekontrolisanog događaja na objektu (član 23. stav 3);

6) ako sa drugim poslodavcem, sa kojim deli radni prostor u obavljanju poslova, ne zaključi sporazum o primeni propisanih mera za bezbednost i zdravlje na radu zaposlenih i ne odredi lice za koordinaciju sprovođenja zajedničkih mera kojim se obezbeđuje bezbednost i zdravlje svih zaposlenih (član 24);

7) ako ne preduzme mere da spreči pristup u krug objekta licima i sredstvima saobraćaja koja nemaju osnova da se nalaze u njima (član 25);

8) ako prilikom izvođenja radova na visini, u dubini, u skućenom prostoru, u prostoru sa eksplozivnim atmosferama, na elektroenergetskom objektu, pri korišćenju toksičnih materija, ne obezbedi izdavanje dozvole za rad (član 27. stav 1);

9) ako ne utvrdi način za izdavanje dozvole za rad (član 27. stav 2);

10) ako zaposlenima izda na upotrebu opremu za rad i ličnu zaštitnu opremu koji nisu usaglašeni sa propisanim tehničkim zahtevima ili nije obezbedio uputstvo za njihovu upotrebu i održavanje, kao i ako nije obezbedio uputstva za bezbedan rad po propisima o bezbednosti i zdravlju na radu za upotrebu opreme za rad (član 29);

11) ako zaposlenima da na korišćenje opasne hemijske materije i druge hemijske materije za koje je propisana obaveza izrade i dostavljanja bezbednosnog lista, a nije učinio dostupnim bezbednosni list, ili ako nisu obezbeđene sve mere koje proizlaze iz sadržaja bezbednosnog lista, kao i dodatne mere o uslovima kojima se obezbeđuje bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa propisima kojima se uređuju hemikalije (član 30);

12) ako ne sačini poseban program o postupnom otklanjanju nedostataka koji su utvrđeni aktom o proceni rizika, odnosno ako ne utvrdi rokove za realizaciju programa (član 32);

13) ako zaposlenog, na način utvrđen ovim zakonom, ne upozna o obavljanju procesa rada na bezbedan način, kada tehnološki proces rada zahteva dodatnu obuku za bezbedan i zdrav rad (član 36. st. 1. i 2);

14) ako zaposlenoj za vreme trudnoće, porodilji i zaposlenoj koja doji dete, zaposlenom mlađem od 18 godina života, osobama sa invaliditetom i profesionalno obolelim ne obezbedi pisano obaveštenje o rezultatima procene rizika na radnom mestu na koje su određeni, kao i merama kojima se rizici otklanjaju (član 36. stav 4);

15) ako svako lice, koje se nalazi u radnoj sredini o čijem prisustvu je upoznat, ne upozori na opasna mesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, odnosno na mere bezbednosti koje mora da primeni, kao i ako ga ne usmeri na bezbedne zone kretanja (član 37. stav 1);

16) ako vidno ne obeleži i istakne oznake za bezbednost i/ili zdravlje zaposlenih (član 37. stav 3);

17) ako ne obavesti nadležnu inspekciju rada kad zaposleni odbije da radi u slučajevima utvrđenim članom 39. stav 1. ovog zakona (član 39. stav 4);

18) ako prethodno ne upozna pravno lice ili preduzetnika koje angažuje za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada i merama koje su primenjene za otklanjanje rizika (član 49);

19) ako zaposlenom na radnom mestu sa povećanim rizikom pre početka rada ne obezbedi prethodni, odnosno periodični lekarski pregled (član 54. stav 1);

20) ako zaposlenom koji rad obavlja noću, u skladu sa zakonom, ne obezbedi prethodni i periodični lekarski pregled (član 54. stav 2);

21) ako zaposlenog koji obavlja poslove na radnom mestu sa povećanim rizikom, za koga se u postupku periodičnog lekarskog pregleda utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove za obavljanje poslova na radnom mestu sa povećanim rizikom, ne premesti na drugo radno mesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima (član 54. stav 4);

22) ako zaposlene ne osigura za slučaj povreda na radu, radi obezbeđivanja naknade štete (član 65. stav 1).

Novčanom kaznom od 200.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana poslodavac koji je preduzetnik.

Novčanom kaznom od 30.000 do 150.000 kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana direktor, odnosno drugo odgovorno lice kod poslodavca.

Novčanom kaznom od 30.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana poslodavac fizičko lice.

Član 97.

Novčanom kaznom od 300.000 dinara kazniće se za prekršaj poslodavac sa svojstvom pravnog lica:

1) ako zdravstvenoj ustanovi koja obavlja delatnost medicine rada koju angažuje, ne obezbedi uslove za samostalno obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih (član 17. stav 2);

2) ako najmanje osam dana pre početka rada ne izvesti nadležnu inspekciju rada o početku svoga rada, radu odvojene jedinice ili svakoj promeni tehnološkog postupka, ukoliko se tim promenama menjaju uslovi rada (član 21);

3) ako opštim aktom iz člana 14. ovog zakona ne uredi obaveze i odgovornosti u vezi sa svakodnevnim praćenjem i kontrolom primene mera bezbednosti i zdravlja na radu (član 44. stav 2);

4) ako za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu angažuje pravno lice ili preduzetnika koji nemaju odgovarajuću licencu (član 44. stav 5);

5) ako zaposlenima ne omogući da biraju svog predstavnika za bezbednost i zdravlje na radu ili ne imenuje svog predstavnika (član 55);

6) ako zaposlenima, predstavniku zaposlenih, odnosno Odboru ne omogući da budu konsultovani unapred i blagovremeno u vezi svih mera koje mogu da utiču na bezbednost i zdravlje zaposlenih, ili organizovanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu i određivanja zaposlenih iz člana 15. stav 1. tač. 9) i 11) ovog zakona, ili donošenja akata koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, ili planiranja i organizovanja obuke iz člana 33. ovog zakona (član 56. stav 1);

7) ako ne upozna zaposlene ili predstavnike zaposlenih, odnosno Odbor sa rizicima na radnom mestu u radnoj sredini i preventivnim i korektivnim merama i aktivnostima koje se odnose na tehnološki i radni proces kod poslodavca, ili sa

izveštajima o povredama na radu i profesionalnim bolestima i o preduzetim merama za bezbednost i zdravlje na radu, ili o preduzetim merama za sprečavanje neposredne opasnosti po život i zdravlje (član 57);

8) ako ne vodi i ne čuva propisane evidencije (član 60);

9) ako najkasnije u roku od pet dana od dana dostavljanja mišljenja zdravstvene ustanove koja je utvrdila profesionalnu bolest nadležnoj inspekciji rada ne prijavi profesionalnu bolest (član 62. stav 3).

10) ako u slučaju smrtne, teške ili kolektivne povrede na radu, u cilju obezbeđivanja dokaza, ne zaustavi rad na radnom mestu, odnosno sredstvima za rad na kojima su se one dogodile (član 90. stav 2).

Novčanom kaznom od 150.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. tačka 2. ovog člana poslodavac koji je preduzetnik.

Novčanom kaznom od 40.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana direktor, odnosno drugo odgovorno lice kod poslodavca.

Novčanom kaznom od 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana poslodavac fizičko lice.

Član 98.

Novčanom kaznom od 300.000 dinara kazniće se za prekršaj zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada ako ne dostavi propisani izveštaj o lekarskom pregledu zaposlenog (član 52. stav 2. tačka 6).

Novčanom kaznom od 40.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u zdravstvenoj ustanovi.

Član 99.

Novčanom kaznom od 300.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice:

1) ako najkasnije u roku do 30 dana od dana izvršenog pregleda i provere, odnosno ispitivanja ne izda stručni nalaz o izvršenom pregledu i proveru opreme za rad i pregledu i ispitivanju električnih instalacija ili ispitivanju uslova radne sredine (član 15. stav 3);

2) ako obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu iz člana 48. ovog zakona, a nema odgovarajuću licencu (član 67. stav 1. tačka 8);

3) ako obavlja poslove pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti i ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti, a nema odgovarajuću licencu (član 67. stav 1. tač. 9, 10. i 11);

4) ako obavlja poslova kontinuirane edukacije iz člana 51. stav 4. ovog zakona, a nema odgovarajuću licencu (član 67. stav 1. tačka 12).

Novčanom kaznom od 150.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. tačka 2. ovog člana poslodavac koji je preduzetnik.

Novčanom kaznom od 40.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, kao i lice u pravnom licu koje, bez odgovarajuće licence (član 67. stav 1. tač. 5, 6. i 7), obavlja poslove odgovornog lica za koje je propisano posedovanje licence.

Član 100.

Novčanom kaznom od 50.000 dinara kazniće se za prekršaj savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu ako ne obavlja poslove određene ovim zakonom (član 48).

Član 101.

Novčanom kaznom od 20.000 dinara kazniće se za prekršaj zaposleni:

1) ako ne vodi računa o sopstvenoj bezbednosti i zdravlju na radu, kao i bezbednosti i zdravlju drugih lica na koja utiču njegove aktivnosti ili propusti na radnom mestu u skladu sa obukom za bezbedan i zdrav rad i uputstvima za bezbedan i zdrav rad, ne primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad, nenamenski koristi sredstva za rad i hemijske materije, ne koristi ličnu zaštitnu opremu i da sa njima pažljivo ne rukuje, ako samovoljno isključuje, menja ili uklanja bezbednosne uređaje na sredstvima za rad (član 41);

2) ako, u skladu sa svojim saznanjima, odmah ne obavesti poslodavca, odnosno neposrednog rukovodioca o nepravilnostima, nedostacima, opasnostima štetnostima ili o drugim nedostacima u organizaciji zaštite koji bi na radnom mestu mogli da ugroze njegovu bezbednost i zdravlje ili bezbednost i zdravlje drugih zaposlenih (član 42. stav 1).

XV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Podzakonski akti****Član 102.**

Podzakonski akti predviđeni ovim zakonom biće doneti u roku od 18 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti koji su doneti na osnovu Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon) nastavljaju da se primenjuju do donošenja podzakonskih akata iz stava 1. ovog člana, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Primena podzakonskih propisa**Član 103.**

Do donošenja propisa o preventivnim merama za bezbednost i zdravlje na radu, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, primenjivaće se mere zaštite na radu (pravila) sadržana u sledećim propisima:

1) Pravilnik o posebnim merama zaštite na radu na preradi nemetalnih minerala („Službeni glasnik SRS”, broj 2/83);

2) Pravilnik o posebnim merama zaštite na radu u železničkom saobraćaju („Službeni glasnik SRS”, broj 19/85);

3) Pravilnik o posebnim merama zaštite na radu u crnoj metalurgiji („Službeni glasnik SRS”, broj 25/87);

4) Pravilnik o posebnim merama zaštite na radu u šumarstvu („Službeni glasnik SRS”, broj 33/88);

5) Pravilnik o posebnim merama zaštite na radu pri mehaničkoj preradi i obradi drveta i sličnih materijala („Službeni glasnik SRS”, broj 51/88);

6) Pravilnik o opštim merama zaštite na radu od opasnog dejstva električne struje u objektima namenjenim za rad, radnim prostorijama i na radilištima („Službeni glasnik SRS”, broj 21/89);

7) Pravilnik o zaštiti na radu pri izvođenju građevinskih radova („Službeni glasnik SRS”, broj 53/97).

Član 104.

Do donošenja propisa o opštim i posebnim merama bezbednosti i zdravlja na radu, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, primenjivaće se mere zaštite na radu (pravila), sadržana u sledećim propisima:

- 1) Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri ronilačkim radovima („Službeni list FNRJ”, broj 36/58);
- 2) Pravilnik o higijensko-tehničkim zaštitnim merama pri lučko-transportnom radu („Službeni list FNRJ”, broj 14/64);
- 3) Pravilnik o zaštiti na radu pri održavanju motornih vozila i prevozu motornim vozilima („Službeni list SFRJ”, broj 55/65);
- 4) Pravilnik o zaštiti na radu pri utovaru tereta u teretna motorna vozila i istovaru tereta iz takvih vozila („Službeni list SFRJ”, broj 17/66);
- 5) Pravilnik o zaštiti na radu i o tehničkim merama za razvijače acetilena i acetilenske stanice („Službeni list SFRJ”, br. 6/67, 29/67, 27/69, 52/90 i 6/92);
- 6) Pravilnik o zaštiti na radu u poljoprivredi („Službeni list SFRJ”, broj 34/68);
- 7) Pravilnik o zaštiti na radu pri izradi eksploziva i baruta i manipulisanju eksplozivima i barutima („Službeni list SFRJ”, broj 55/69);
- 8) Pravilnik o posebnim merama i normativima zaštite na radu pri preradi i obradi kože, krzna i otpadaka kože („Službeni list SFRJ”, broj 47/70).

Polaganje i oslobađanje polaganja stručnog ispita inspektora rada

Član 105.

Inspektor rada dužan je da položi stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Inspektor rada koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima inspektora rada nije dužan da ima polažen ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu.

Stručni ispit i licenca

Član 106.

Stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu i poslova odgovornog lica i stručni ispit za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova položen pre stupanja zakona na snagu, ostaje da važi.

Fizičko lice koje prvi put podnosi zahtev za izdavanje odgovarajuće licence u skladu sa ovim zakonom nije dužno da dostavi dokaz o kontinuiranoj edukaciji, odnosno drugi odgovarajući dokaz.

Lice koje je obavljalo poslove bezbednosti i zdravlja na radu najmanje pet godina pre stupanja na snagu ovog zakona, a koje ne ispunjava uslove utvrđene u čl. 46. i 47. ovog zakona, može da nastavi da obavlja te poslove.

Lice koje je obavljalo poslove bezbednosti i zdravlja na radu manje od pet godina pre stupanja na snagu ovog zakona, a koje ne ispunjava uslove utvrđene u čl.

46. i 47. ovog zakona, može da nastavi da obavlja te poslove do ispunjenja uslova utvrđenih ovim zakonom, a najduže pet godina, osim lica kojem je do ispunjenja uslova za sticanje prava na starosnu penziju prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, preostalo najviše pet godina.

Lice koje je zaposleno u pravnom licu ili kod preduzetnika sa licencom iz Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon) pre stupanja na snagu ovog zakona, a koje ne ispunjava uslove utvrđene u članu 46. ovog zakona, može da nastavi da obavlja te poslove do ispunjenja uslova utvrđenih ovim zakonom, a najduže pet godina, osim lica kojem je do ispunjenja uslova za sticanje prava na starosnu penziju prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, preostalo najviše pet godina.

Licence izdate, pravnim licima i preduzetnicima za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, po odredbama Zakona o izmenama i dopunama Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, broj 91/15), važe do isteka roka na koji su izdate.

Pravna lica i preduzetnici kojima su izdate licence iz Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon), dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odgovorna lica za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline kojima je licenca izdata pre pet i više godina dužni su da zahtev za obnavljanje licence u skladu sa ovim zakonom podnesu bez odlaganja, a najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a odgovorna lica za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline kod kojih od izdavanja licence nije proteklo pet godina dužni su da zahtev za obnavljanje licence u skladu sa ovim zakonom podnesu najkasnije 60 dana pre nego što se napuni pet godina od dana izdavanja licence.

Pravna lica i preduzetnici koji su obavljali poslove kontinuirane edukacije dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona u roku od 18 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Poslodavci su dužni da organizuju svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važenja propisa

Član 107.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon) i odredbe člana 5. i člana 6. stav 1. Uredbe o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima („Službeni glasnik RS”, br. 14/09, 95/10 i 98/18).

Stupanje zakona na snagu

Član 108.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu sadržan je u članu 97. tačka 8. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa, zaštite na radu, zapošljavanja, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje novog Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu mogu se razmatrati sa stanovišta da je važeći Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon), donet i u primeni od novembra 2005. godine i da su se u međuvremenu desile značajne ekonomske i društvene promene koje nameću obavezu njegovog daljeg usklađivanja sa standardima EU, posebnim konvencijama MOR-a koje je naša država ratifikovala, usklađivanje sa izmenama u pravnom sistemu Republike Srbije, izmenama u politici u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, prilagođavanje stvarnim potrebama, kao i preciznijeg ili drukčijeg uređivanja pojedinih odredaba u cilju stvaranja pravne sigurnosti i transparentnosti u primeni.

Tekst važećeg zakona nije bitno menjan skoro 14 godina, od početka primene. Zakon je samo jednom izmenjen i dopunjen 2015. godine, i to kako bi se otklonili nedostaci uočeni u dotadašnjoj primeni i izvršilo dalje usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu. Izmene i dopune, na prvom mestu su se odnosile na podizanje nivoa kompetencije lica za bezbednost i zdravlje na radu kod poslodavaca u određenim visokorizičnim delatnostima, uvođenje obaveze poslodavca da donese program za osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad, uvođenje obaveze periodičnog obnavljanja osposobljavanja i ograničavanje roka važenja licence na pet godina, a u cilju promovisanja i unapređenja bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji utvrđena su nacionalna priznanja za izuzetna postignuća u ovoj oblasti.

Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu delimično je usklađen sa okvirnom Direktivom 89/391/EEZ o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu, zbog čega je neophodno izmenama i dopunama normativnog okvira u ovoj oblasti povećati nivo usklađenosti.

Pored potrebe usklađivanja sa pravom Evropske unije i standardima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, na potrebu predlaganja novih rešenja ukazuje i višegodišnja primena važećeg zakona.

Problemi u primeni važećeg zakona na koje su privredni subjekti najčešće ukazivali ogledaju se, između ostalog na sprovođenje postupka procene rizika i

donošenje akta o proceni rizika, zaključivanje sporazuma o zajedničkom sprovođenju mera bezbednosti i zdravlja na radu kad dva poslodavca dele radni prostor, organizovanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, neadekvatno prenošenje odredaba Direktive 89/391/EEZ koje se odnose na organizovanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, praćenje zdravstvenog stanja zaposlenih i konsultovanje, informisanje i saradnja sa zaposlenima. Istovremeno, neophodno je bilo uvesti nove institute u režim zaštite zaposlenih, koji se prevashodno odnose na obezbeđivanje veće zaštite zdravlja i proširivanje kruga lica koja uživaju zaštitu.

Potrebno je između ostalog, izvrši usklađivanje Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu sa odredbama Zakona o radu („Službeni glasnik RS”, br. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – US, 113/17 i 95/18 – autentično tumačenje), Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Službeni glasnik RS”, broj 25/19), Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službeni glasnik RS”, broj 25/19), Zakona o ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu dece, trudnica i porodilja („Službeni glasnik RS”, broj 104/13), Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 32/13), Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS”, br. 34/03, 64/04 – US; 84/04 – dr. zakon; 85/05, 101/05 – dr. zakon, 63/06 – US, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14 i 73/18), Zakona o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva („Službeni glasnik RS”, br. 123/14, 106/15, 105/17 i 25/19 – dr. zakon), Zakona o opštoj bezbednosti proizvoda („Službeni glasnik RS”, broj 41/09), Zakona o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti („Službeni glasnik RS”, broj 36/09), Zakona o rudarstvu i geološkim istraživanjima („Službeni glasnik RS”, broj 101/15), Zakona o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS”, br. 72/09, 81/09 – ispravka, 64/10 – US, 24/11, 121/12, 42/13 – US, 50/13 – US, 98/13 – US, 132/14, 145/14 i 83/18), Zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, br. 88/17, 27/18 – dr. zakon i 73/18), Zakona o obrazovanju odraslih („Službeni glasnik RS”, broj 55/13), Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službeni glasnik RS”, br. 41/09, 10/13 – dr. zakon i 101/16), Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik RS”, br. 36/11, 99/11, 83/14 – dr. Zakon, 5/15, 44/18 i 95/18), Zakona o hemikalijama („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 i 25/15), Zakona o prekršajima („Službeni glasnik RS”, br. 65/13, 13/16 i 98/16 – US) i Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS”, br. 18/16 i 95/18 – autentično tumačenje), Zakona o inspekcijском nadzoru („Službeni glasnik RS”, br. 36/15, 44/18 – dr. zakon i 95/18) i dr.

Imajući u vidu navedene razloge, neophodno je doneti novi zakon koji će urediti ovu oblast.

Prilikom izrade teksta Predloga zakona korišćena je Direktiva 89/391/EEZ, kao i druge posebne direktive EU, inicijative i predlozi za izmenu njegovih odredaba, kao i rešenja koja su predložile reprezentativne organizacije sindikata i poslodavaca.

Uloga Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu je pre svega sprečavanje povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, a zasniva se na pokretanju niza aktivnosti u svim oblastima delovanja uspostavljanjem odgovornosti poslodavca i prava zaposlenih za primenu mera kojima će se ostvariti najviši standardi bezbednosti i zaštite zdravlja zaposlenih.

Bolja zakonska rešenja omogućice stvaranje uslova za bezbedniju i zdraviju radnu sredinu koja omogućava zaposlenima da produktivno rade do odlaska u penziju. Posao koji radnici obavljaju treba da bude organizovan na takav nacin da ne dovede do oštećenja njihovog zdravlja. Bezbednost i zdravlje na radu doprinosi povecanju produktivnosti na radnom mestu, podstice ekonomski rast, zapošljavanje i poboljšava funkcionisanje tržišta rada, a to ce izvršiti pozitivan uticaj na privredu.

Investicije za obezbeđivanje i unapređenje uslova rada kojima se povrede na radu i profesionalne bolesti smanjuju na najmanju moguću meru, odnosno veća ulaganja u unapređenje uslova rada smanjuju troškove posledica od povreda na radu i profesionalnih bolesti, čime direktno utiču na poslovanje privrednih subjekata. Troškovi posledica povreda na radu utiču na gubitak poslovnog ugleda, kao i na moral i motivisanost zaposlenih.

Prema tome, zakon treba da uspostavi jasan pravni okvir u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji.

Usvajanjem i sprovođenjem ovog zakona obezbedice se uslovi za viši stepen bezbednosti i zdravlja na radu i bolje uslove rada u cilju sprečavanja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Primenom ovog zakona stvaraju se obaveze za privredne subjekte.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. propisan je opšti cilj zakona, koji je identičan cilju važećeg zakona. Naime, ovim zakonom uređuje se sprovođenje i unapređivanje bezbednosti i zdravlja na radu lica koja učestvuju u radnim procesima, kao i lica koja se zateknu u radnoj sredini, radi sprečavanja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Novinu u stavu 1. predstavlja određivanje sadržine zakona.

Članom 2. propisan je obim primene Zakona. Stavom 2. ovog člana iz razloga preciznosti i doslednog usklađivanja sa Direktivom 89/391/EEZ predviđeno je da se zakon primenjuje u privatnom i u javnom sektoru, u svim delatnostima. Takođe u stavu 3. je propisan izuzetak da se zakon ne primenjuje pri obavljanju specifičnih poslova, kao što su poslovi oružanih snaga i policijski, poslovi zaštite i spasavanja i drugi unutrašnji poslovi u neposrednoj vezi sa policijskim poslovima iz delokruga nadležnog državnog organa, kao i poslovi zaštite i spasavanja koje obavljaju drugi subjekti u skladu sa posebnim zakonom, ali je ovaj izuzetak potrebno shvatiti u najužem smislu.

Članom 3. propisano je da se prava, obaveze i odgovornosti u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu bliže uređuju opštim aktom poslodavca ili ugovorom o radu. Prema ovom članu kolektivnim ugovorom ili pravilnikom, odnosno

ugovorom o radu mogu da se utvrde veća prava i povoljniji uslovi u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 4. propisano je značenje pojedinih izraza. Što se tiče najznačajnijih izmena u vezi značenja pojedinih izraza sada je proširen krug lica koja imaju obaveze i odgovornosti iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu uvođenjem lica koja se samozapošljavaju. Važeći Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu uređuje prava, obaveze i odgovornosti poslodavca i zaposlenih, pri čemu je poslodavac domaće ili strano pravno lice, odnosno fizičko lice koje zapošljava, odnosno radno angažuje jedno ili više lica, a zaposleni je domaće ili strano fizičko lice koje je u radnom odnosu kod poslodavca, kao i lice koje po bilo kom osnovu obavlja rad ili se osposobljava za rad kod poslodavca, osim lica koje je u radnom odnosu kod poslodavca radi obavljanja poslova kućnog pomoćnog osoblja. Kada fizičko lice samostalno obavlja privrednu ili drugu delatnost i radno ne angažuje druga lica ili kada nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva obavlja posao sa članovima porodičnog domaćinstva, prema važećem Zakonu ova lica nisu poslodavci zato što ne zapošljavaju, odnosno radno ne angažuju druga lica, a nisu ni zaposleni iz razloga što ugovor o radu kao dvostrani akt lica koje zasniva radni odnos ne može da zaključi sa samim sobom. U praksi ova lica svojim radom mogu stvarati rizike kako za sebe tako i za druga lica i iz tih razloga, potrebno je obezbediti zaštitu samozaposlenih i zalagati se na prevenciju rizika od povreda na radu i profesionalnih bolesti. Uvođenjem lica koje se samozapošljava u oblast bezbednosti i zdravlja na radu vrši se usklađivanje sa Preporukom Saveta od 18. februara 2003. godine o unapređenju zaštite zdravlja i bezbednosti samozaposlenih lica na radu (2003/134/EZ).

Takođe, precizirano je značenje izraza „radno mesto” kao poslovi koje zaposleni obavlja u radnoj sredini u kojoj boravi ili ima pristup u toku rada i koji je pod neposrednom ili posrednom kontrolom poslodavca. Dosadašnja definicija koja je radno mesto određivala kao prostor namenjen za obavljanje poslova kod poslodavca stvarala je probleme prilikom sprovođenja postupka procene rizika. Problem se rešava stavljanjem akcenta na radnim procesima koji se obavljaju u okviru poslova na radnom mestu iz razloga što radni procesi dovode do nastanka događaja koji mogu dovesti do nastanka povrede ili oštećenja zdravlja. Prilikom procene rizika moraju se sagledati i radna sredina i radni procesi dovodeći ih u koorelaciju. Opasnosti i štetnosti na radnim mestima sa istim ili sličnim opisom poslova mogu se značajno razlikovati u zavisnosti od toga u kojem se prostoru obavljaju ili koja sredstva za rad se koriste.

Bitna novina je promena naziva lica za bezbednost i zdravlje na radu u naziv savetnik za bezbednost i zdravlje na radu kada poslove obavlja kod poslodavaca u visoko rizičnim delatnostima i saradnik za bezbednost i zdravlje na radu kada poslove obavlja kod poslodavaca u manje rizičnim delatnostima. Promena naziva je izvršena iz razloga daljeg podizanja nivoa kompetencije stručnog lica koje obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu.

Uvedene su definicije za korektivnu meru koja se preduzima u cilju sprečavanja ponovnog nastanka neželjenog događaja i štetnost kao svojstvo radne sredine koje može da ugrozi zdravlje zaposlenog.

Definicija: „služba medicine rada” zamenjen je definicijom: „zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada” radi usklađivanja sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Članom 5. propisano je ko ima pravo na bezbednost i zdravlje na radu.

Članom 6. propisano je da posebna prava, obaveze i mere u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu imaju posebne grupe zaposlenih.

Članom 7. uređuju se preventivne mere u ostvarivanju bezbednosti i zdravlja na radu.

Stavom 2. precizira se nadležnost u propisivanju preventivnih mera bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 8. propisano je da obaveze poslodavca u vezi sa sprovođenjem mera bezbednosti i zdravlja na radu istovremeno predstavljaju prava zaposlenih. Ovo je jedan od najvažnijih članova za ostvarivanje prava zaposlenih u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 9. propisana je odgovornost poslodavca u skladu sa Direktivom 89/391/EEZ tako da se poslodavac ne oslobađa obaveza i odgovornosti u vezi sa primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu određivanjem drugog lica ili prenošenjem svojih obaveza i odgovornosti na drugo lice, osim u slučaju neuobičajenih i nepredvidivih okolnosti koje su van kontrole poslodavca.

Članom 10. propisane su obaveze poslodavca koje se odnose na prilagođavanje radnog procesa sposobnostima zaposlenog, obezbeđivanje uslova radne sredine, sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, konsultovanja zaposlenih ili predstavnika zaposlenih pri uvođenju novih tehnologija, kojima je izvršeno usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 11. utvrđena je obaveza poslodavca da obezbedi finansijska sredstva za sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu. Zadržana je obaveza iz važećeg zakona.

Članom 12. precizirana je postojeća obaveza poslodavca da pored obezbeđivanja preventivnih mera zaposlenima pruži informacije i obuke za šta obezbeđuje potrebna finansijska sredstva. Ovim je izvršeno dalje usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 13. načela prevencije propisana važećim zakonom sada su precizno definisana i proširena u skladu sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 14. zadržano je postojeće zakonsko rešenje u vezi obaveze poslodavca da opštim aktom – kolektivnim ugovorom, pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu ili pravilnikom o radu, utvrdi prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, kao i da ako ima do deset zaposlenih - prava, obaveze i odgovornosti može utvrditi ugovorom o radu.

Članom 15. propisane su obaveze poslodavca. U stavu 3. izvršena je dopuna propisivanjem obaveze pravnog lica sa licencom radi sprovođenja preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine da najkasnije u roku od 30 dana od dana izvršenog pregleda i provere, odnosno ispitivanja izda stručni nalaz.

Članom 16. propisana je jedna od najvažnijih obaveza poslodavca da donese akt o proceni rizika u pisanoj formi za sva radna mesta u radnoj sredini i da utvrdi način i mere za njihovo otklanjanje. Novina je stav 2. kojim se propisuje obaveza poslodavca da mere utvrđene aktom o proceni rizika budu integrisane u sve aktivnosti poslodavca i na svim nivoima.

Članom 17. zadržano je postojeće zakonsko rešenje u vezi obaveze poslodavca da na osnovu ocene zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada, odredi posebne zdravstvene uslove koje moraju ispunjavati zaposleni na radnom mestu sa povećanim rizikom.

Članom 18. pored obaveze poslodavca da zaposlenom izda na upotrebu ličnu zaštitnu opremu u skladu sa aktom o proceni rizika, propisana je obaveza poslodavca da zaposlenom obezbedi ličnu zaštitnu opremu u ispravnom stanju i sprovede obuku za njeno pravilno korišćenje. Propisivanjem ove obaveze poslodavca dodatno je naglašena obaveza obezbeđivanja lične zaštitne opreme u ispravnom stanju i dopunjena je sa obavezom sprovođenja obuke njenog pravilnog korišćenja.

Članom 19. precizirana je obaveza poslodavca iz člana 15. ovog zakona koja se odnosi na obezbeđivanje pružanja prve pomoći. Svrha čitavog procesa organizovanja prve pomoći jeste da ona mora biti sprovedena u najkraćem mogućem roku nakon povređivanja i da mora da bude odgovarajuća (tj. prepoznato stanje povređenog) iz kojeg razloga je poslodavca dužan da obezbedi pružanje prve pomoći, da obučni odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći i obezbedi sredstva i opremu za pružanje prve pomoći uzimajući u obzir procenjene rizike, tehnološki proces, organizaciju, prirodu i obim procesa rada, broj zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broj radnih smena, broj lokacijski odvojenih jedinica, učestalost povreda na radu i udaljenost do najbliže medicinske pomoći. Takođe je utvrđeno da obuku zaposlenih za pružanje prve pomoći vrši zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada ili nadležni organ sa odgovarajućim ovlašćenjem dobijenim u skladu sa posebnim zakonom.

Članom 20. propisana je obaveza poslodavca da što je moguće pre obavesti sve zaposlene, koji jesu ili koji bi mogli da budu izloženi ozbiljnoj, neizbežnoj i neposrednoj opasnosti, o prisutnim rizicima i merama koje su preduzete ili će biti preduzete u cilju zaštite. Poslodavac je dužan da preduzme mere i izda uputstva kako bi omogućio zaposlenima da u slučaju ozbiljne, neizbežne i neposredne opasnosti prestanu da rade i/ili odmah napuste radno mesto i odu na bezbedno mesto. Propisivanje da poslodavac ne sme zahtevati od zaposlenih da se vrate na radno mesto u radnoj sredini u kojoj još postoji ozbiljna, neizbežna i neposredna opasnost, posledica je usklađivanja sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 21. zadržana je postojeća obaveza poslodavca koji se odnosi na obavezu izveštavanja inspekcije rada o početku svoga rada, radu odvojene jedinice i svakoj promeni tehnološkog postupka, ukoliko se tim promenama menjaju uslovi rada, najmanje osam dana pre početka rada.

Članom 22. zadržana je postojeća obaveza poslodavca koji obavljaju određene delatnosti da pre početka obavljanja delatnosti ispune određene uslove u pogledu bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 23. propisane su obaveze poslodavca koji obavlja delatnost građevinarstva, kao jedne od najrizičnijih delatnosti. Svaki od poslodavca izvođača je dužan da izradi propisan elaborat o uređenju gradilišta i prijavi nadležnoj inspekciji rada početak obavljanja poslova najmanje osam dana pre početka izvođenja radova. U slučaju izvođenja hitnih radova na infrastrukturnim objektima radi otklanjanja kvarova ili iznenadnog i nekontrolisanog događaja na objektu poslodavac je dužan da odmah, od nastanka, usmeno i u pisanoj formi prijavi nadležnoj inspekciji rada izvođenje hitnih radova i nije dužan da izradi elaborat o uređenju gradilišta, ako radovi ne traju duže od tri dana, ali je dužan da pri izvođenju hitnih radova i sanacije primenjuje mere u

skladu sa aktom o proceni rizika. Novinu predstavlja odredba da se elaborat o uređenju gradilišta i prijava o početku rada može dostaviti u formi elektronskog dokumenta.

Veliki broj smrtnih povreda na radu u delatnosti građevinarstva glavni je razlog za propisivanje obaveza i odgovornosti za sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu na gradilištu i izradu elaborata o uređenju gradilišta.

Članom 24. propisana je obaveza kad dva ili više poslodavaca u obavljanju poslova dele radni prostor, odnosno u istom prostoru istovremeno poslove obavljaju zaposleni više poslodavaca, poslodavci su dužni da sarađuju u primeni propisanih mera za bezbednost i zdravlje zaposlenih. Ovim članom propisana je obaveza poslodavaca bez obzira koju delatnost obavljaju, uključujući i delatnost građevinarstva.

Čl. 25. i 26. propisane su obaveze poslodavca kod obezbeđivanja pristupa u krug objekta i promene tehnološkog procesa.

Članom 27. propisana je obaveza poslodavca da utvrdi način za izdavanje dozvole za rad prilikom izvođenja radova na visini, u dubini, u skućenom prostoru, u prostoru sa eksplozivnim atmosferama, na elektroenergetskom objektu, pri korišćenju toksičnih materija. Ovom odredbom uvedena je novina prema kojoj se zbog veće zaštite zaposlenih pri obavljanju određenih visokorizičnih poslova uvodi obaveza izdavanja dozvole za rad radi preciziranja uslova koje treba ispuniti, kao i mera za bezbedan i zdrav rad koje treba primeniti pre, u toku i posle završenog rada.

Čl. 28-32. zadržana su postojeća zakonska rešenja kada je u pitanju upotreba sredstava za rad i lične zaštitne opreme, dokumentacije za opremu za rad i ličnu zaštitnu opremu, dokumentacije za hemijske materije, primena opšte priznate mere i sačinjavanje programa o postupnom otklanjanju nedostataka.

Čl. 33. i 34. propisani su slučajevi kada je poslodavac dužan da izvrši obuku zaposlenog za bezbedan i zdrav rad: kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno drugog radnog angažovanja; premeštaja na druge poslove; prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad ili promene opreme za rad; kod promene procesa rada, odnosno svaka promena bilo da je tehniko-tehnološka ili organizaciona nameće obavezu poslodavcu da izvrši obuku zaposlenog. Poslodavac je dužan da zaposlenog u toku obuke za bezbedan i zdrav rad upozna sa svim rizicima na poslovima na koje ga određuje i o konkretnim merama za bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa aktom o proceni rizika.

Pored obuke propisani su i rokovi za periodične provere obučenosti iz razloga što svako znanje i veština koje se stalno ne obnavljaju vremenom blede i nestaju. Propisana je obaveza poslodavca da donese program obuke za bezbedan i zdrav rad. Program obuke za bezbedan i zdrav rad sadrži opšti i posebni deo. Opšti deo programa obuke obuhvata upoznavanje zaposlenih sa pravima, obavezama i odgovornostima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kroz zakon i podzakonske propise, kao i upoznavanje sa opštim aktima poslodavca u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Posebni deo programa obuke obuhvata upoznavanje sa svim potencijalnim opasnostima i štetnostima na radnom mestu, procenjenim rizicima i merama za bezbedan i zdrav rad.

Članom 35. propisano je da predstavnik zaposlenih ima pravo na odgovarajuću obuku za obavljanje aktivnosti predstavnika zaposlenih iz ovog zakona, a troškovi obuke ne mogu biti na teret predstavnika zaposlenih. Periodične provere obučenosti za bezbedan i zdrav rad predstavnika zaposlenih vrše se

najkasnije u roku od dve godine od dana prethodne provere. Obuka se organizuje u toku radnog vremena bilo u okviru ili izvan prostora poslodavca. Propisivanje prava na obuku za predstavnike zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu je novo zakonsko rešenje koje će uticati na povećavanje znanja predstavnika zaposlenih u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu u cilju kvalitetnijeg sprovođenja njihovih zaduženja. Ovim članom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 36. propisana je obaveza da kada tehnološki proces rada zahteva dodatnu obuku zaposlenog za bezbedan i zdrav rad, poslodavac je dužan da upozna zaposlenog o obavljanju procesa rada na bezbedan način, putem obaveštenja, uputstava ili instrukcija u pisanoj formi. U izuzetnim slučajevima, kada zaposlenom preti neposredna opasnost po život ili zdravlje, zbog hitnosti, obaveštenja, uputstva ili instrukcije mogu se dati u usmenoj formi. Izvršena je dopuna propisivanjem obaveze poslodavca da u slučaju teške ili smrtne povrede na radu, odnosno oštećenja zdravlja koje je nastalo prilikom izlaganja opasnostima i štetnostima, odmah, a najkasnije u roku od osam dana od nastanka povrede izvrši dodatnu obuku zaposlenih na tim radnim mestima u organizacionoj jedinici gde se povreda dogodila, sa obavezom obaveštavanja svih zaposlenih. Sama težina povrede koja se desila na radnom mestu ukazuje na ozbiljne propuste u primeni mera bezbednosti i zdravlja na radu, iz kojih razloga je potrebno izvršiti dodatnu obuku zaposlenih za bezbedan i zdrav rad,

Poslodavac je dužan da obezbedi da zaposlena za vreme trudnoće, porodilja i zaposlena koja doji dete, zaposleni mlađi od 18 godina života, osobe sa invaliditetom i profesionalno oboleli, i pored obuke za bezbedan i zdrav rad, budu u pisanoj formi obavešteni o rezultatima procene rizika i o merama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja bezbednosti i zdravlja na radu. Poslodavac je dužan da dodatnu brigu posveti obezbeđivanju bezbednosti i zdravlja posebnih grupa zaposlenih.

Članom 37. propisana je obaveza poslodavca da svako lice, koje se nalazi u radnoj sredini o čijem prisustvu je upoznat poslodavac, upozori na opasna mesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, odnosno na mere bezbednosti koje mora da primeni, i da ga usmeri na bezbedne zone za kretanje.

Poslodavac je dužan da vidno obeleži i istakne oznake za bezbednost i/ili zdravlje radi obaveštavanja i informisanja zaposlenih o rizicima u tehnološkom procesu, pravcima kretanja i dozvoljenim mestima zadržavanja, kao i o merama za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje rizika.

Članom 38. propisana su prava i obaveze zaposlenog da se pre početka rada upozna sa merama bezbednosti i zdravlja na radu na poslovima na koje je određen, kao i da se obuču za njihovo sprovođenje, da poslodavcu daje predloge, primedbe i obaveštenja o pitanjima bezbednosti i zdravlja na radu; da kontroliše svoje zdravlje prema rizicima poslova koje obavlja u redovnim intervalima, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti i propisima o bezbednosti i zdravlju na radu. Zaposleni koji radi na poslovima sa povećanim rizikom, ima pravo i obavezu da obavi lekarski pregled na koji ga upućuje poslodavac. Zaposleni je dužan da radi na poslovima sa povećanim rizikom, na osnovu izveštaja zdravstvene ustanove koja obavlja delatnost medicine rada kojim se utvrđuje da je zdravstveno sposoban za rad na tim poslovima.

Članom 39. propisani su slučajevi kada zaposleni ima pravo i obavezu da odbije da radi, između ostalog, samo ako mu preti neposredna opasnost za život i zdravlje zbog toga što nisu sprovedene propisane mere za bezbednost i zdravlje na

radnom mestu na kojem je određen, sve dok se te mere ne obezbede i postupanje poslodavca po zahtevu zaposlenog koji je odbio da radi.

Članom 40. propisano je da kada mu preti ozbiljna, neizbežna i neposredna opasnost po život ili zdravlje, a neposredni rukovodilac procesa rada nije prisutan, zaposleni ima pravo da preduzme odgovarajuće mere, u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja mu stoje na raspolaganju i da prestane da radi, napusti radno mesto, radni proces, odnosno radnu sredinu. U tom slučaju zaposleni koji prestane da radi, napusti mesto rada, radni proces, odnosno radnu sredinu nije odgovoran za štetu koju prouzrokuje poslodavcu, odnosno neće biti stavljeni u bilo kakvu nepovoljnu situaciju, osim u slučaju da su štetu prouzrokovali namerno ili iz krajnje nepažnje. Ovim članom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 41. propisane su obaveze zaposlenog da: u najvećoj mogućoj meri vodi računa o sopstvenoj bezbednosti i zdravlju na radu, kao i bezbednosti i zdravlju drugih lica na koja utiču njegove aktivnosti ili propusti na radnom mestu u skladu sa obukom za bezbedan i zdrav rad i uputstvima za bezbedan i zdrav rad; primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad; namenski koristi sredstva za rad i opasne materije; pravilno koristi ličnu zaštitnu opremu, da sa njom pažljivo rukuje i da je uredno vrati na mesto koje je namenjeno za tu opremu nakon korišćenja.

Zaposleni je dužan da pre početka rada pregleda svoje mesto rada uključujući i sredstva za rad koja koristi, kao i ličnu zaštitnu opremu, i da u slučaju uočenih nedostataka izvesti poslodavca ili drugo ovlašćeno lice. Zaposlenom je zabranjeno da samovoljno isključuje, menja ili uklanja bezbednosne uređaje na sredstvima za rad. Pre napuštanja mesta rada zaposleni je dužan da mesto rada i sredstva za rad ostavi u stanju da ne ugrožavaju druge zaposlene. Ovim članom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 42. zadržano je postojeće zakonsko rešenje prema kome je zaposleni dužan da, u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavesti poslodavca o nepravilnostima, opasnostima, štetnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mestu mogla da ugrozi njegovu bezbednost i zdravlje ili bezbednost i zdravlje drugih zaposlenih. Stavom 2. ovog člana propisan je postupak u slučaju kada poslodavac ne otkloni nepravilnosti, štetnosti, opasnosti i druge pojave, a stavom 3. propisana je obaveza zaposlenog da saraduje sa poslodavcem i savetnikom, odnosno saradnikom za bezbednost i zdravlje na radu, kako bi se sprovele propisane mere za bezbednost i zdravlje na poslovima na kojima radi.

Članom 43. propisana je obaveza lica koje se samozapošljava. Uvodi se novo zakonsko rešenje u sistem bezbednosti i zdravlja na radu i propisuje se da je lice koje se samozapošljava odgovorno za svoju bezbednost i zdravlje i bezbednost i zdravlje drugih lica na koje utiču njegove aktivnosti, odnosno propusti. Navedeno rešenje je uvedeno da bi se izjednačila prava i obaveze svih lica koja učestvuju u procesu rada bez obzira na njihov status organizovanja. Naime, propisivanjem prava i obaveza ovih lica unapređuje se bezbednost i zaštita zdravlja svih lica koja učestvuju u radnim procesima. Ovim odredbama se vrši usklađivanje sa Preporukom Saveta 2003/134/EZ o unapređenju zaštite zdravlja i bezbednosti samozaposlenih lica na radu.

Članom 44. propisuje se obaveza poslodavca da organizuje poslove bezbednosti i zdravlja na radu i da opštim aktom iz člana 14. ovog zakona uredi obaveze i odgovornosti u vezi sa svakodnevnim praćenjem i kontrolom primene mera bezbednosti i zdravlja na radu.

Uvedeno je novo zakonsko rešenje da poslodavac ne vrši izbor na koji način će organizovati poslove bezbednosti i zdravlja na radu, već je poslodavac dužan da za obavljanje ovih poslova odredi jednog ili više od svojih zaposlenih ili kada za te poslove ne može da odredi nekog od svojih zaposlenih, da angažuje pravno lice koje ima licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu. Prednost se daje zaposlenima kod poslodavca ukoliko poseduju utvrđena stručna znanja i veštine za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu iz razloga što su upoznati sa tehnološkim i radnim procesom kod poslodavca, a takođe je težnja da se smanje nepotrebni troškovi poslodavca. U zavisnosti od: vrste delatnosti, broja lokacijski odvojenih jedinica, broja zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broja radnih smena, procenjenih rizika, tehnološkog procesa, organizacije, prirode i obima procesa rada, poslodavac odlučuje o dovoljnom broju savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu.

Članom 45. propisuje se mogućnost da poslove bezbednosti i zdravlja na radu poslodavac može obavljati sam u određenim manje rizičnim delatnostima, ako ima do 20 zaposlenih, ali je dužan da ima položen stručni ispit o praktičnoj osposobljenosti za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno podiže se nivo kompetencije i za ova lica. U ovom zakonu promenjen je prisutop kada je u pitanju obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu i za sve slučajeve organizovanja obavljanja ovih poslova podignut je propisani nivo kompetencije. Ipak za poslodavca koji može sam da obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu ne uvodi se obaveza za ima licencu za obavljanje tih poslova. Ovim članom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 46. propisuje se obaveza poslodavaca u određenim visokorizičnim delatnostima da za poslove bezbednosti i zdravlja na radu odredi lice koje ima najmanje najmanje stečeno visoko obrazovanje obima od najmanje 240 ESPB bodova u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka. Predloženo rešenje u zakonu uticaće na kvalitet obavljanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu, kao i podizanja standarda, odnosno kvaliteta zaštite zaposlenih na radu i unapređenja sistema bezbednosti i zdravlja na radu Republike Srbije.

Članom 47. propisuje se obaveza poslodavca u manje rizičnim delatnostima, ukoliko ne obavlja sam poslove bezbednosti i zdravlja na radu, da za poslove bezbednosti i zdravlja na radu odredi lice koje ima najmanje stečeno visoko obrazovanje od najmanje 180 ESPB bodova, iz naučne, odnosno stručne oblasti u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka. Podizanje kompetencije lica koja obavljaju poslove bezbednosti i zdravlja na radu ima za cilj dostizanje većeg nivoa bezbednosti zaposlenih.

Članom 48. detaljno su propisani poslovi savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu. To su sledeći poslovi: sprovodi postupak procene rizika; učestvuje u izradi programa obuke zaposlenih za bezbedan i zdrav rad; vrši kontrolu i daje savete poslodavcu u planiranju, izboru, korišćenju i održavanju sredstava za rad, hemijskih materija i lične zaštitne opreme; učestvuje u opremanju i uređivanju radnog mesta u cilju obezbeđivanja bezbednih i zdravih uslova rada; organizuje preventivna i periodična ispitivanja uslova radne sredine; organizuje preventivne i periodične preglede i provere opreme za rad i preglede i ispitivanja električnih instalacija; predlaže mere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mestima sa povećanim rizikom; prati i kontroliše primenu mera za bezbednost i zdravlje na radu kod poslodavca; prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim bolestima, kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izveštaje sa predlozima mera za njihovo otklanjanje;

priprema i sprovodi obuku zaposlenih, predstavnika zaposlenih, rukovodilaca i drugih lica za bezbedan i zdrav rad; priprema uputstva za bezbedan i zdrav rad i kontroliše njihovu primenu; zabranjuje rad na radnom mestu ili upotrebu sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog; organizuje lekarske preglede zaposlenih; saraduje i koordinira rad sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja delatnost medicine rada po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu; saraduje sa predstavnicima zaposlenih i Odborom za bezbednost i zdravlje na radu po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca; vodi evidencije u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca i prati promenu propisa i vrši usklađivanje akata poslodavca, prati standarde i tehnički napredak u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

St. 2. i 3. ovog člana utvrđen je način postupanja savetnika, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu u slučaju zabrane kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog.

Stavom 4. ovog člana propisana je obaveza savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu da kontinuirano usavršava znanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu u smislu ovog zakona.

Članom 49. propisana je obaveza poslodavca koji za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu angažuje pravno lice ili preduzetnika da ih prethodno upozna sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada i merama koje su primenjene za otklanjanje rizika.

Članom 50. propisana je obaveza poslodavca da omogući savetniku, odnosno saradniku za bezbednost i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom, dovoljno vremena za obavljanje tih poslova i pristup svim potrebnim podacima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu ne može da trpi štetne posledice ako svoj posao obavlja u skladu sa ovim zakonom.

Članom 51. propisana je obaveza poslodavca da omogući kontinuiranu edukaciju u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenom koga odredi za obavljanje tih poslova, kao i da obezbedi plaćeno odsustvo za kontinuiranu edukaciju, radi obnavljanja licence, u skladu sa zakonom.

Članom 52. precizirano je postojeće zakonsko rešenje prema kome je za obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih na radu poslodavac dužan da angažuje zdravstvenu ustanovu koja obavlja delatnost medicine rada. Pored postojećih poslova koje obavlja ova služba dodati su sledeći poslovi: da prati zdravstveno stanje zaposlenog u odnosu na rizike na radnom mestu i učestvuje u izradi programa za poboljšanje uslova rada na radnom mestu.

Članom 53. utvrđuje se zaštita podataka o ličnosti u vezi sa lekarskim pregledima zaposlenog.

Članom 54. zadržano je postojeće zakonsko rešenje u vezi sa obezbeđivanjem prethodnih i periodičnih lekarskih pregleda zaposlenih na radnim mestima sa povećanim rizikom.

Novina u odnosu na važeći zakon je propisivanje obaveze poslodavca da zaposlenog na njegov zahtev uputi na lekarski pregled koji odgovara rizicima na radnom mestu u redovnim intervalima, a najkasnije u roku od pet godina od prethodnog pregleda. Troškovi lekarskih pregleda padaju na teret poslodavca. Ovom odredbom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Pored navedene odredbe novina je i uvođenje obaveze poslodavca da zaposlenom koji rad obavlja noću, u skladu sa zakonom, obezbedi prethodni i periodični lekarski pregled. Ovom odredbom izvršeno je usklađivanje sa članom 9. Direktive Evropskog parlamenta i Saveta 2003/88 od 4. novembra 2003. godine o određenim aspektima organizacije radnog vremena.

Čl. 55-59. utvrđuje se izbor predstavnika zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu, obaveza konsultovanja, informisanja i saradnje poslodavca sa zaposlenima ili njihovim predstavnicima za bezbednost i zdravlje na radu, odnosno Odborom, kao i prava predstavnika zaposlenih. U odnosu na važeći zakon detaljnije je uređeno pitanje konsultovanja zaposlenih prema kome je poslodavac dužan da zaposlenima, predstavniku zaposlenih, odnosno odboru omogući da budu konsultovani unapred i blagovremeno u vezi: svih mera koje mogu značajno da utiču na bezbednost i zdravlje zaposlenih; organizovanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu i određivanja zaposlenih za obavljanje tih poslova; donošenja akata koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu i planiranja i organizovanja obuke iz ovog zakona. Ovim članom izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 89/391/EEZ.

Članom 60. utvrđuju se evidencije koje je poslodavac dužan da vodi i čuva. Novina je propisivanje evidencije o zaposlenima obučenim za pravilno korišćenje lične zaštitne opreme, zaposlenima obučenim za pružanje prve pomoći, zaposlenima izloženim biološkim štetnostima 3 i/ili grupe 4, zaposlenima koji su izloženi karcinogenima ili mutagenima, hemijskim materijama i azbestu, praćenju i kontroli primene mera za bezbednost i zdravlje na radu, kao i mogućnosti da poslodavac evidencije (osim evidencije o zaposlenima obučenim za bezbedan i zdrav rad) može voditi u formi elektronskog dokumenta.

Članom 61. propisuje se obim podataka o ličnosti koji se unose u evidencije i izveštaje koje vodi poslodavac.

Članom 62. propisuje se obaveza poslodavca da odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka povrede na radu, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu. Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od pet dana od dana nastanka povrede na radu, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove laku povredu na radu zbog koje zaposleni nije sposoban za rad više od tri dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih. Poslodavac je dužan da, najkasnije u roku od pet dana od dana dostavljanja mišljenja zdravstvene ustanove koja je utvrdila profesionalnu bolest prijavi nadležnoj inspekciji rada profesionalnu bolest. Izmena u prijavljivanju povreda na radu u odnosu na važeće zakonsko rešenje izvršena je u promeni obaveze prijavljivanja povrede na radu zbog koje zaposlenih nije sposoban za rad sa tri radna na tri kalendarska dana, čime je izvršeno usklađivanje sa evropskom statistikom povreda na radu prema kojoj se prijavljuju povrede na radu zbog koje zaposleni nije sposoban za rad više od tri dana.

Članom 63. propisuje se obaveza poslodavca da izveštaj o povredi na radu i profesionalnoj bolesti koji se dogode na radnom mestu, dostavi zaposlenom koji je pretrpeo povredu, odnosno kod koga je utvrđena profesionalna bolest, organizaciji nadležnoj za zdravstveno osiguranje i Upravi za bezbednost i zdravlje na radu. Na zahtev inspektora rada ili predstavnika zaposlenih poslodavac je dužan dostavi izveštaj o stanju bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih, kao i o sprovedenim merama.

Novo zakonsko rešenje je da se Izveštaj o povredi na radu može podneti i elektronskim putem.

Članom 64. zadržano je postojeće zakonsko rešenje prema kome su poslodavci, sindikati, osiguravajuća društva, organizacije nadležne za zdravstveno i penzijsko i invalidsko osiguranje dužni da sarađuju i učestvuju u donošenju zajedničkih stavova o pitanjima unapređivanja bezbednosti i zdravlja na radu, kao i da se staraju o razvoju i unapređivanju opšte kulture bezbednosti i zdravlja na radu, u skladu sa ovim zakonom.

Dodatno je precizirana odredba koja se odnosi na obavezu dostavljanja podataka po osnovu povreda na radu i profesionalnih bolesti organizacija nadležnih za zdravstveno i organizacija nadležnih za penzijsko i invalidsko osiguranje ministarstvu nadležnom za poslove bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 65. zadržano je postojeće rešenje u vezi osiguranja od povreda na radu radi obezbeđivanja naknade štete.

Članom 66. propisuje se obaveza polaganja stručnog ispita u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, i to: za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, za obavljanje poslova odgovornog lica, za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu kada poslodavac može sam da obavlja te poslove, za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova. Program i način polaganja stručnog ispita propisuje ministar nadležan za poslove bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 67. propisuju se vrste licenci u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu koje rešenjem izdaje, odnosno obnavlja ministar nadležan za poslove bezbednosti i zdravlja na radu, i to: savetniku za bezbednost i zdravlje na radu; saradniku za bezbednost i zdravlje na radu; koordinatoru za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta; koordinatoru za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova; odgovornom licu za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija; odgovornom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osveljenosti, odgovornom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških; pravnom licu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu; pravnom licu za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja električnih instalacija; pravnom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osveljenosti i pravnom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti. Uvedeno je novo zakonsko rešenje kojim je propisana obaveza za stručnjake koji se bave poslovima bezbednosti i zdravlja na radu da su dužni da imaju licencu za obavljanje tih poslova. Takođe, poslove koordinatora na gradilištima mogu obavljati samo lica kojima je izdata licenca za obavljanje tih poslova. Uvođenje licenci za obavljanje svih stručnih poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu ima za cilj da se u postupku izdavanja i obnavljanja licence vrši dodatna kontrola ispunjenosti uslova za obavljanje ovih poslova koji su od opšteg društvenog značaja.

Pored navedenih licenci, ministar nadležan za poslove rada može rešenjem izdati licencu pravnom licu za obavljanje poslova kontinuirane edukacije u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 68. propisani su opšti uslovi za izdavanje i obnavljanje licenci u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Uvedeno je novo zakonsko rešenje kojim je

propisano da se licence fizičkim licima mogu izdati, odnosno obnoviti, ako licenca izdata u skladu sa ovim zakonom nije oduzeta u prethodnih pet godina i ako nije pravosnažnom sudskom odlukom osuđen za krivično delo za nepreduzimanje mera zaštite na radu, izazivanje opasnosti neobezbeđivanjem mera zaštite na radu, nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova i neovlašćeno bavljenje određenom delatnošću, odnosno da mu pravosnažnom sudskom odlukom nije izrečena mera bezbednosti u skladu sa krivičnim zakonikom, i to: zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti zbog koje ne može obavljati poslove u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Uz zahtev za obnavljanje licence, fizička lica su dužna da podnesu i dokaz o sprovedenoj kontinuiranoj edukaciji, odnosno stručnim rezultatima u obavljanju poslova u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim za sprovođenje ovog zakona. Fizičko lice koje je pravosnažnom sudskom odlukom osuđeno za krivično delo ili kome je izrečena mera bezbednosti iz ovog člana, dužno je da ponovo polaže odgovarajući stručni ispit.

Licima koja su iz opravdanih razloga utvrđenih zakonom (privremena sprečenost za rad duža od šest meseci, trudnoća, porodiljsko odsustvo, odsustvo sa rada radi nege deteta, odlazak na odsluženje, odnosno dosluženje vojnog roka, upućivanje na rad u inostranstvo od strane poslodavca ili u okviru međunarodno-tehničke ili prosvetno-kulturne saradnje, diplomatska, konzularna i druga predstavništva, izbora, odnosno imenovanja na funkciju u državnom organu, sindikatu, političkoj organizaciji ili na drugu javnu funkciju čije vršenje zahteva da privremeno prestane dalji radi kod poslodavca) sprečena da obavljaju poslove u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu za koje je izdata licenca, produžava se rok za izdavanje, odnosno obnavljanje licence za period za koji su trajali navedeni razlozi. Zahtev za produžavanje roka važenja licence sa odgovarajućim dokazima o sprečenosti za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, podnose se Upravi za bezbednost i zdravlje na radu u roku od 15 dana od prestanka navedenih razloga.

Čl. 69-79. propisani su uslovi za izdavanje i obnavljanje licence: savetniku, odnosno saradniku za bezbednost i zdravlje na radu, koordinatoru u fazi izrade projekta, koordinatoru u fazi izvođenja radova, odgovornom licu za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, odgovornom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslove radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti, odgovornom licu za obavljanje poslova ispitivanja uslove radne sredine – bioloških štetnosti, pravnom licu ili preduzetniku za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, pravnom licu za obavljanje poslova: pregleda i provere opreme za rad i pregleda i ispitivanja električnih instalacija, ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti, ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti i poslova kontinuirane edukacije.

Članom 80. propisani su razlozi zbog kojih licenca prestaje da važi.

Članom 81. propisano je da ministar nadležan za poslove rada može rešenjem oduzeti licencu pravnom licu, preduzetniku ili fizičkom licu, ako utvrdi da poslove obavljaju suprotno zakonu. Licenca se oduzima na period od pet godina, a lice kome je oduzeta licenca nema pravo na rad u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Takođe, ministar nadležan za poslove rada može rešenjem oduzeti licencu pravnom licu organizatoru kontinuirane edukacije, ako utvrdi da poslove obavlja suprotno zakonu.

Članom 82. propisano je da je rešenje ministra o izdavanju, obnavljanju ili oduzimanju licence konačno u upravnom postupku.

Članom 83. uređuje se da Uprava za bezbednost i zdravlje na radu obavlja poslove državne uprave sa ciljem unapređivanja i razvoja bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno smanjenja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Članom 84. proširene su nadležnosti Uprave za bezbednost i zdravlje na radu na poslove vođenja registra povreda na radu, evidencija o položenim stručnim ispitima i registra o izdatim i obnovljenim licencama.

Članom 85. propisane su vrste nacionalnih priznanja koja se mogu dodeliti pravnim i fizičkim licima, Odboru za bezbednost i zdravlje na radu, organizacijama i udruženjima, za izuzetna postignuća u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 86. propisano je da inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrše inspektori rada.

Članom 87. propisano je koje stručne kvalifikacije mora imati lice da bi obavljalo poslove inspeksijskog nadzora u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Kao uslov za obavljanje poslova inspeksijskog nadzora propisana je obaveza inspektora rada da položi stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 88. propisano je koja prava i dužnosti ima inspektor rada u vršenju inspeksijskog nadzora. Navedeno zakonsko rešenje je usklađeno sa Zakonom o inspeksijskom nadzoru.

Članom 89. propisano je da je poslodavac dužan da inspektorima rada omogući neometano obavljanje poslova inspeksijskog nadzora.

Članom 90. propisana je obaveza da se odmah nakon prijave izvrši nadzor u slučaju smrtne, teške ili kolektivne povrede na radu koje se dogode na radnom mestu i u radnoj sredini, kao i o opasnoj pojavi koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje na radu.

Novina je propisivanje obaveze poslodavca da u cilju obezbeđivanja dokaza radi vršenja nadzora smrtne, teške ili kolektivne povrede na radu, zaustavi rad na radnom mestu, odnosno sredstvima za rad na kojima su se povrede dogodile.

Članom 91. propisani su razlozi zbog kojih inspektor rada donosi rešenje o zabrani rada i nalažanje mera.

Članom 92. propisana je obaveza inspektora rada da zabrani rad na privremenim ili pokretnim gradilištima kada utvrdi da su neposredno ugroženi bezbednost i zdravlje zaposlenog. Novina je propisivanje zabrane rada na gradilištu kao celini i izriče se investitoru, odnosno zastupniku investitora u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima i traje dok traju okolnosti koje dovode do ugrožavanja bezbednosti i zdravlja zaposlenog, a najmanje tri dana od dana izricanja zabrane rada. Inspektor rada je dužan da zabranu rada javno istakne na gradilištu, a gradilište vidno obeleži.

Članom 93. propisano je da Inspektor rada donosi rešenje kojim izriče mere, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor.

Članom 94. propisano je da je poslodavac dužan da preduzme naložene mere i otkloni utvrđene nedostatke ili nepravilnosti u roku koji odredi inspektor rada i da osam dana od isteka tog roka obavesti u pisanoj formi nadležnu inspekciju o izvršenju naložene obaveze u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor.

Čl. 95-101. propisane su kaznene odredbe kojima su predviđena 63 različita prekršaja zbog povreda zakona. Za sve prekršaje predviđena je novčana kazna u rasponu i u fiksnom iznosu propisanom Zakonom o prekršajima. Za propisane prekršaje mogu da odgovaraju: poslodavac sa svojstvom pravnog lica od 1.500.000 do 2.000.000 dinara, poslodavac koji je preduzetnik od 400.000 do 500.000 dinara, poslodavac fizičko lice od 50.000 do 150.000 dinara, direktor, odnosno drugo odgovorno lice kod poslodavca od 50.000 do 150.000 dinara. Propisane su novčane kazne u rasponu za zdravstvenu ustanovu koja obavlja delatnost medicine rada od 300.000 dinara, savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu od 50.000 dinara i zaposlenog od 20.000 dinara. Novina u odnosu na važeći zakon je propisivanje novčanih kazni u fiksnom iznosu i pooštavanje kaznene politike. Adekvatna kaznena politika za prekršaje iz ove oblasti će uticati, osim na izricanje kazne u primerenom novčanom iznosu, i na naplatu istih u cilju postizanja svrhe kažnjavanja, što će posredno za posledicu imati poboljšanje stanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na rad.

Članom 102. propisane su prelazne i završne odredbe koje se odnose na rok u kojem će biti doneta podzakonska akta za sprovođenje ovog zakona.

Čl. 103. i 104. propisano je do donošenja propisa o preventivnim merama za bezbednost i zdravlje na radu, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, primenjivaće se mere zaštite na radu (pravila) sadržana u navedenim propisima.

Članom 105. propisano je da je inspektor rada dužan da položi stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Inspektor rada koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima inspektora rada nije dužan da ima polažen ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu.

Članom 106. propisano je da stručni ispit za obavljanje poslova za bezbednost i zdravlje na radu i poslova odgovornog lica i stručni ispit za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova položen pre stupanja zakona na snagu, ostaje da važi.

Fizičko lice koje prvi put podnosi zahtev za izdavanje odgovarajuće licence u skladu sa ovim zakonom nije dužno da dostavi dokaz o kontinuiranoj edukaciji, odnosno drugi odgovarajući dokaz.

Lice koje je obavljalo poslove bezbednosti i zdravlja na radu najmanje pet godina pre stupanja na snagu ovog zakona, a koje ne ispunjava uslove utvrđene u čl. 46. i 47. ovog zakona, može da nastavi da obavlja te poslove.

Lice koje je obavljalo poslove bezbednosti i zdravlja na radu manje od pet godina pre stupanja na snagu ovog zakona, a koje ne ispunjava uslove utvrđene u čl. 46. i 47. ovog zakona, može da nastavi da obavlja te poslove do ispunjenja uslova utvrđenih ovim zakonom, a najduže pet godina, osim lica kojem je do ispunjenja uslova za sticanje prava na starosnu penziju prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, preostalo najviše pet godina.

Lice koje je zaposleno u pravnom licu ili kod preduzetnika sa licencom iz Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon) pre stupanja na snagu ovog zakona, a koje ne ispunjava uslove utvrđene u članu 46. ovog zakona, može da nastavi da obavlja te poslove do

ispunjenja uslova utvrđenih ovim zakonom, a najduže pet godina, osim lica kojem je do ispunjenja uslova za sticanje prava na starosnu penziju prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, preostalo najviše pet godina.

Licence izdate, pravnim licima i preduzetnicima za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, po odredbama Zakona o izmenama i dopunama Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, broj 91/15), važe do isteka roka na koji su izdate.

Pravna lica i preduzetnici kojima su izdate licence iz Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon), dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odgovorna lica za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline kojima je licenca izdata pre pet i više godina dužni su da zahtev za obnavljanje licence u skladu sa ovim zakonom podnesu bez odlaganja, a najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a odgovorna lica za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline kod kojih od izdavanja licence nije proteklo pet godina dužni su da zahtev za obnavljanje licence u skladu sa ovim zakonom podnesu najkasnije 60 dana pre nego što se napuni pet godina od dana izdavanja licence.

Pravna lica i preduzetnici koji su obavljali poslove kontinuirane edukacije dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona u roku od 18 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Poslodavci su dužni da organizuju svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članom 107. propisano je da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon) i odredbe člana 5. i člana 6. stav 1. Uredbe o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima („Službeni glasnik RS”, br. 14/09, 95/10 i 98/18).

Članom 108. propisano je stupanje na snagu ovog zakona osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srbije.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona obezbeđena su sredstva u budžetu Republike Srbije za 2019. godinu. U 2020. i 2021. godini sredstva će se obezbediti u budžetu Republike Srbije, na razdelu Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja u skladu sa instrukcijama i limitima koje utvrdi Ministarstvo finansija.

ANALIZA EFEKATA

Kako bi se unapredio sistem bezbednosti i zdravlja na radu potrebno je nastaviti aktivnosti na unapređenju, prilagođavanju zakonodavstva i vršenjem inspeksijskih nadzora nad primenom propisa, uvođenju jedinstvenog registra povreda na radu, unapređenju socijalnog dijaloga, zdravlja na radu, obrazovanja i obuka, kao i prevazilaženju prepoznatih problema u primeni propisa.

U periodu sprovođenja Strategije bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji za period od 2013. do 2017. godine, Inspektorat za rad je izvršio 74.434 inspeksijskih nadzora u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. U navedenom periodu doneto je 22.802 rešenja o otklanjanju nedostataka, doneta su 2.186 rešenja o zabrani rada na mestu rada zbog opasne pojave koja može da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih, podneto je 170 prijava za pokretanje krivičnog postupka protiv odgovornih lica zbog osnovane sumnje da su počinili krivično delo izazivanja opasnosti neobezbeđivanjem mera bezbednosti i zdravlja na radu, kao i 4.921 zahtev za pokretanje prekršajnog postupka. Inspektori rada su izvršili 5.012 inspeksijskih nadzora povodom prijavljenih povreda na radu, i to: 121 nadzor povodom smrtnih povreda na radu, 74 nadzora povodom teških povreda na radu sa smrtnim ishodom, 82 nadzora povodom kolektivnih povreda na radu, 4.124 nadzora povodom teških povreda na radu i 611 nadzora povodom lakih povreda na radu.

Inspektori rada su u periodu od 1. januara 2013. do 31. oktobra 2017. godine izvršili 44.688 integrisanih inspeksijskih nadzora, kojima su istovremeno obuhvaćeni oblasti radnih odnosa i bezbednosti i zdravlja na radu¹.

U Tabeli 1. prikazan je broj izvršenih inspeksijskih nadzora u slučaju smrtne povrede na radu, teške sa smrtnim ishodom, kolektivne, teške i lake povrede na radu prema podacima iz godišnjih izveštaja Inspektorata za rad.

Tabela 1.

godina	ukupno	Broj izvršenih inspeksijskih nadzora u slučaju smrtne povrede na radu, teške sa smrtnim, kolektivne, teške i lake povrede na radu				
		smrtnih	teških sa smrtnim ishodom	kolektivnih	teških	lakih
2013.	1146	24	14	11	849	248
2014.	1100	21	17	19	904	139
2015.	947	24	14	18	780	111
2016.	900	29	13	20	774	64
2017.	919	23	16	14	817	49
	5012	121	74	82	4124	611

U periodu januar – decembar 2018. godine, inspektori rada su izvršili 908 inspeksijskih nadzora povodom smrtnih, teških sa smrtnim, teških, kolektivnih i lakih povreda na radu i to:

- 24 nadzora povodom smrtnih povreda na radu
- 29 nadzora povodom teških povreda na radu sa smrtnim ishodom
- 15 nadzora povodom kolektivnih povreda na radu
- 779 nadzora povodom teških povreda na radu
- 61 nadzor povodom lakih povreda na radu.

¹ Izveštaji o radu Inspektorata za rad

U periodu od januara – septembra 2019. godine 36 zaposlenih je smrtno stradalo na svom radnom mestu, što je 10% više nego u istom periodu prošle godine.

1. Ključna pitanja za analizu postojećeg stanja i pravilno definisanje promene koja se predlaže

- 1) Koji pokazatelji se prate u oblasti, koji su razlozi zbog kojih se ovi pokazatelji prate i koje su njihove vrednosti?

U Zakonu o bezbednosti i zdravlju na radu kojim se uređuje sistem bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji utvrđena su načela koja su zasnovana na prevenciji kao osnovnom temelju daljeg razvijanja sistema bezbednosti i zdravlja na radu koji zahteva sveobuhvatno delovanje svih činilaca u sistemu.

Bezbednost i zdravlje na radu kao fundamentalno pravo zaposlenih, utvrđeno je konvencijama Međunarodne organizacije rada, Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije i direktivama EU. U Predlogu zakona o bezbednosti i zdravlju na radu navedeni su uslovi na radu kojima se, u najvećoj mogućoj meri, smanjuju povrede na radu, profesionalna oboljenja i koji kao takvi stvaraju pretpostavku za puno fizičko, psihičko i socijalno blagostanje zaposlenih.

Važeći Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon) donet 2005. godine, pretrpeo je određene izmene tako što je donet Zakon o izmenama i dopunama Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, broj 91/15), kao i više podzakonskih propisa kojima su u nacionalno zakonodavstvo transponovane direktive kojima se propisuju preventivne mere za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju azbestu, elektromagnetskom polju, korišćenju oštrih predmeta koji su medicinska sredstva u zdravstvenoj delatnosti, za zaposlene žene za vreme trudnoće, porodilje i zaposlene koja doji dete i mladih. U cilju sprovođenja Zakona doneti su pravilnici kojima je propisan način pružanja prve pomoći, vrsti sredstava i opreme koja mora biti obezbeđena na radnom mestu, način i rokovi osposobljavanja zaposlenih za pružanje prve pomoći, program usavršavanja znanja i druga pitanja u vezi sa usavršavanjem znanja lica za bezbednost i zdravlje na radu, sadržina i izgled nacionalnih priznanja iz oblasti bezbednosti i zdravlju na radu, evidencije, licence, stručni ispiti kako bi se obezbedilo sprovođenje navedenog zakona.

Razlozi za donošenje novog zakona kojim se uređuje bezbednost i zaštita zdravlja zaposlenih na radu, proističe iz obaveze daljeg usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU (Okvirna Direktiva 89/391/EEZ o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu i 23 posebne direktive), posebnim konvencijama MOR-a koje je naša država ratifikovala, usklađivanje mera bezbednosti i zdravlja na radu sa merama utvrđenim posebnim propisima Republike Srbije, preciznije ili drukčije uređivanje pojedinih instituta čime se postiže stvaranje pravne sigurnosti i transparentnost u primeni.

U cilju poboljšanja efikasnosti sistema bezbednosti i zdravlja na radu, nameću se tri grupe razloga zbog kojih je potrebno doneti, odnosno izmeniti i dopuniti Zakon.

Ono što se ističe kao prvi i najznačajniji razlog za donošenje Zakona, definisan je u smislu unošenja svih relevantnih sekundarnih izvora komunitarnog prava u domaće zakonodavstvo, čime se postiže kompatibilnost zakonodavnog sistema Republike Srbije sa pravom EU. S tim u vezi, u domaće zakonodavstvo unose se odredbe Okvirne direktive 89/391/EEZ o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu koje još uvek nisu transponovane.

Drugi razlog je da se, između ostalog, izvrši usaglašavanje Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu sa odredbama drugih zakona.

Treći razlog je da se urede određena pitanja koja nisu bila uređena ili koja su uočena kao problem u primeni i čije rešenje zahteva pronalaženje kvalitetnijih zakonskih rešenja. Pojedine odredbe ovog zakona neophodno je precizirati, odnosno izvršiti pravnotehničko usaglašavanje pojedinih odredaba Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, kako bi se primena tog zakona realizovala sa što manje tumačenja i na taj način doprinelo bržem sprovođenju, kao i većoj doslednosti u primeni zakona.

2) Da li se u predmetnoj oblasti sprovodi ili se sprovodio dokument javne politike ili propis? Predstaviti rezultate sprovođenja tog dokumenta javne politike ili propisa i obrazložiti zbog čega dobijeni rezultati nisu u skladu sa planiranim vrednostima.

U periodu sprovođenja Strategije bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji za period od 2013. do 2017. godine nastavljen je proces daljeg usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa direktivama EU, odnosno obavezama koje su proistekle iz Pregovaračkog poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje. Donet je Zakon o izmenama i dopunama Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, broj 91/15), kao i više podzakonskih propisa kojima su u nacionalno zakonodavstvo transponovane direktive kojima se propisuju preventivne mere za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju azbestu, elektromagnetskom polju, korišćenju oštih predmeta koji su medicinska sredstva u zdravstvenoj delatnosti, za zaposlene žene za vreme trudnoće, porodilje i zaposlene koja doji dete i mladih. U cilju sprovođenja Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 91/15 i 113/17 – dr. zakon) doneti su pravilnici kojima je propisan način pružanja prve pomoći, vrsti sredstava i opreme koja mora biti obezbeđena na radnom mestu, način i rokovi osposobljavanja zaposlenih za pružanje prve pomoći, program usavršavanja znanja i druga pitanja u vezi sa usavršavanjem znanja lica za bezbednost i zdravlje na radu i sadržina i izgled nacionalnih priznanja iz oblasti bezbednosti i zdravlju na radu. Pored prethodno navedenih, izmenjeno i dopunjeno je više podzakonskih propisa (evidencije, licence i stručni ispiti i dr.) kako bi se obezbedilo sprovođenje navedenog zakona.

Tokom prvog kvartala 2018. godine registrovani broj zaposlenih je dostigao nivo od 2 092 220 lica. U odnosu na isti kvartal prethodne godine, zaposlenost je povećana za 3,3%, odnosno za 67 705 lica. Do zapošljavanja je prvenstveno dolazilo u pravnim licima (53 568) – privrednim društvima, preduzećima, zadrugama, ustanovama i drugim organizacijama, i to u kategoriji zaposlenih u radnom odnosu. Teritorijalno, rast zaposlenosti je dominantno skoncentrisan u Beogradskom regionu i Regionu Vojvodine. Sektori delatnosti u kojima je zaposlenje pronašao najveći broj lica su Prerađivačka industrija (26 023), Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti (14 671), Usluge smeštaja i hrane (6 256) i Trgovina na veliko i malo i popravka motornih vozila (6 039). U navedenom periodu, broj zaposlenih u javnom sektoru je smanjen za 6 166.

Svi prethodno navedeni podaci direktno utiču na stanje bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji. Uprava za bezbednost i zdravlje na radu, kao organ uprave u sastavu Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja ima osnovnu obavezu da se stara o harmonizaciji, odnosno usaglašavanju propisa sa propisima Evropske unije (EU) i Međunarodne organizacije rada (MOR). U prethodnom periodu doneti su propisi koji zahtevaju izmene i dopune zbog promena u svetu rada. Važan segment u ovoj oblasti su kampanje koje sprovodi Uprava za bezbednost i zdravlje na radu u cilju unapređenja kulture prevencije i deljenja dobre prakse.

Cilj inspeksijskog nadzora u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, je pre svega sprečavanje povreda na radu i profesionalnih oboljenja, a zasniva se na pokretanju niza aktivnosti u više oblasti delovanja, kao što su uspostavljanje odgovornosti poslodavca u svim fazama rada, primena preventivnih mera u svim oblicima rada i tehnološkim fazama rada, procena rizika i upravljanje istim na svim mestima rada, osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad, praćenje njihovog zdravstvenog stanja, praćenje parametara uslova radne sredine i slično.

Opšti cilj Strategije bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji za period od 2013. do 2017. godine jeste unapređenje i očuvanje zdravlja radno aktivnog stanovništva, odnosno unapređenje uslova rada radi sprečavanja povreda na radu i profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i njihovog svođenja na najmanju moguću meru, odnosno otklanjanje profesionalnih rizika, odnosno da se u ovom periodu broj povreda na radu smanji za 5%, u odnosu na evidenciju povreda na radu koju vodi Inspektorat za rad.

Pojedinačni ciljevi u ostvarivanju ove strategije bili su:

1) donošenje zakona, podzakonskih propisa i drugih opštih akata o bezbednosti i zdravlju na radu u cilju usaglašavanja sa propisima EU i MOR-a, kao i njihova implementacija i istovremeno podsticanje socijalnih partnera da se pitanja bezbednosti i zdravlja na radu pre svega regulišu kroz sistem kolektivnog pregovaranja;

2) dalje razvijanje i usvajanje mehanizama i procedura za sprovođenje propisa o bezbednosti i zdravlju na radu (integrisana inspekcija rada);

3) podizanje svesti o važnosti zdravlja i bezbednosti na radu kod učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju;

4) kontinuirana edukacija/obuka stručnih i odgovornih lica za bezbednost i zdravlje na radu i drugih lica u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;

5) uvođenje jedinstvenog registra povreda na radu;

6) unapređenje uloge službe medicine rada u sistemu bezbednosti i zdravlja na radu kroz praćenje zdravstvenog stanja zaposlenih;

7) promocija kulture prevencije i primera dobre prakse u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu na svim nivoima organizovanja poslodavaca, zaposlenih, obrazovnih ustanova i države (udruženja poslodavaca, sindikati, inspekcija rada, školstvo, fondovi za penzijsko i invalidsko osiguranje i zdravstveno osiguranje, i dr.).

Ovi pojedinačni ciljevi su u najvećoj meri ispunjeni, ali to nije bilo dovoljno za postizanje opšteg cilja.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu usvojen je krajem 2015. godine i postignut je veći stepen usaglašenosti sa Okvirnom direktivom 89/391/EEZ. Donošenjem novog zakona izvršiće se potpuno usklađivanje sa zakonodavstvom EU. Donošenje Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu predviđeno je Planom rada Vlade RS za 2019. godinu i Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije u delu pod 3. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBAVEZA IZ ČLANSTVA U EU 3.19. SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOŠLJAVANJE 3.19.2. Bezbednost i zdravlje na radu, za IV kvartal 2019. godine.

3) Da li su uočeni problemi u oblasti i na koga se oni odnose? Predstaviti uzroke i posledice problema.

Uzroci osnovnih problema u primeni važećeg zakona su:

- neusklađenost sa Okvirnom direktivom 89/391/EEZ o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu. Naime, Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu je delimično usklađen sa okvirnom Direktivom 89/391/EEZ, usled čega, između ostalog, su neadekvatno prenete odredbe Direktive koje se odnose na organizovanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, praćenje zdravstvenog stanja zaposlenih i konsultovanje, informisanje i saradnja sa zaposlenima;

- neusaglašenost Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu sa domaćim zakonodavstvom,

- neuređenost određenih pitanja i/ili potreba propisivanja kvalitetnijih rešenja. Problemi u primeni važećeg zakona na koje su privredni subjekti najčešće ukazivali odnose se na sprovođenje postupka procene rizika i donošenje akta o proceni rizika, uvođenje novih instituta u režim zaštite zaposlenih, koji se prevashodno odnose na obezbeđivanje veće zaštite zdravlja i proširivanje kruga lica koja uživaju zaštitu,

- različito postupanje inspektora rada u postupku inspekcijskog nadzora u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu iz razloga nepreciznih definicija („radno mesto“) ili nepostojanja definicija („korektivne mere, lice koje se samozapošljava, štetnost“) u zakonu.

U delatnosti građevinarstva u slučaju izvođenja hitnih radova, kao što je na primer otklanjanje kvarova na elektroenergetskom objektu ili pucanje vodovodnih cevi, poslodavac nije mogao da prijavi radove i uraditi elaborat o uređenju gradilišta zbog hitnog otpočinjanja i završetka izvođenja radova i time ispuniti zakonsku obavezu prema kojoj je poslodavac koji izvodi radove na izgradnji objekta u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima, dužan da izradi propisan elaborat o uređenju gradilišta koji uz izveštaj o početku rada dostavlja nadležnoj inspekciji rada najmanje osam dana pre početka rada. Problem je što poslodavci koji primenjuju propise zbog nemogućnosti sprovođenja propisa mogu da učine prekršaj. Vežećim zakonom nije propisan izuzetak za ove i slične situacije.

Prilikom izvođenja visikorizičnih radova kao što su radovi na visini, u dubini, u skućenom prostoru, Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu nije propisana obaveza izdavanja dozvola za rad, a najčešći uzroci smrtnih povreda na radu u 2018. godini bili su pad sa visine, udar padajućeg objekta, udar objekta koji se kreće, strujni udar, obrušavanje zemlje. Predlogom zakona je predloženo izdavanje dozvola za rad kako nestručna lica ne bi obavljala visokorizične poslove, a u cilju smanjenja broja smrtnih povreda na radu.

Zakonom je propisana obaveza poslodavca da izvrši osposobljavanje zaposlenog za bezbedan i zdrav rad, slučajevi kada je dužan da izvrši osposobljavanje, kao i da osposobljavanje mora da bude prilagođeno specifičnostima radnog mesta i da se sprovodi po programu, čiji sadržaj poslodavac mora, kada je to potrebno, da obnavlja i menja. Nije propisana sadržina programa osposobljavanja što je u praksi dovelo do donošenja programa osposobljavanja različite sadržine.

Nije propisana obaveza poslodavca da posebno osposobljava predstavnika zaposlenih za obavljanje aktivnosti predstavnika zaposlenih za bezbedan i zdrav rad.

Nije propisana obaveza poslodavca da u slučaju teške ili smrtne povrede na radu, odnosno oštećenja zdravlja koje je nastalo prilikom izlaganja štetnostima izvrši dodatnu obuku zaposlenih za bezbedan i zdrav rad na tim radnim mestima u organizacionoj jedinici gde se povreda dogodila. Zakonom propisana obaveza inspektora da zabrani rad na radnom mestu kod poslodavca kad utvrdi da zaposleni nije osposobljen za bezbedan rad na radnom mestu na kom radi, govori o važnosti ove preventivne mere od čije adekvatne realizacije umnogome zavisi bezbednost i zdravlje zaposlenih na radu. Inspekcijskim nadzorima izvršenim tokom 2018. godine, u delu kontrole osposobljavanja zaposlenih za bezbedan i zdrav rad, uočeno je sledeće: da poslodavac zaposlenog nije osposobio za bezbedan i zdrav rad, da je poslodavac doneo akt o proceni rizika, a da zaposlene nakon toga, postupkom osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad, nije upoznao sa svim vrstama rizika i konkretnim merama za bezbednost i zdravlje na radu, u skladu sa istim aktom, da je poslodavac odredio zaposlenom da obavlja poslove na više radnih mesta, a da zaposlenog nije osposobio za bezbedan i zdrav rad na svakom od tih radnih mesta, da poslodavci, kod kojih tehnološki procesi to zahtevaju, dodatno osposobljavanje zaposlenih ne vrše putem obaveštenja, instrukcija ili uputstava u pismenoj formi i da poslodavci u propisanu evidenciju o osposobljavanju zaposlenih za bezbedan i zdrav rad (Obrazac 6) ne unose sve propisane podatke. Na osnovu izvršenih inspekcijskih nadzora u 2018. godini, može se konstatovati da je 75% poslodavaca izvršilo osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu, 5% poslodavaca osposobilo zaposlene za bezbedan i zdrav rad u smislu člana 29. Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu - rad kod

drugog poslodavca, dok 20% poslodavaca od ukupnog broja poslodavaca kod kojih je izvršen inspekcijski nadzor nije ispunilo Zakonom propisanu obavezu da osposobi zaposlene za bezbedan i zdrav rad.

Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu propisana je obaveza poslodavca da zaposlenom na radnom mestu sa povećanim rizikom pre početka rada obezbedi prethodni lekarski pregled, kao i periodični lekarski pregled u toku rada, obavljanje drugih lekarskih pregleda nije propisano.

Osim za odgovorna lica koja obavljaju poslove pregleda i provere opreme za rad i ispitivanje uslova radne okoline nisu propisane licence za lica koja obavljaju stručne poslove bezbednosti i zdravlja na radu i za koordinatore koji obavljaju poslove bezbednosti i zdravlja na radu na gradilištima.

Nisu propisani razlozi zbog kojih licenca prestaje da važi što je stvaralo problem prilikom privremenog obustavljanja obavljanja poslova imao licence za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, imajući u vidu da imalac licence može ponovo da podnese zahtev za izdavanje licence tek nakon isteka tri godine od dana oduzimanja licence.

Nije propisano da inspektor rada može da zabrani rad na celom gradilištu kada utvrdi da su neposredno ugroženi bezbednost i zdravlje zaposlenog. U 2018. godini od 24 smrtnih povreda na radu 7 se dogodilo u delatnosti građevinarstva, od 29 teških povreda na radu sa smrtnim ishodom 8 se dogodilo u delatnosti građevinarstva, od 15 kolektivnih povreda na radu 3 se dogodilo u delatnosti građevinarstva i od povodom 779 teških povreda na radu 97 se dogodilo u delatnosti građevinarstva.

Za prekršaje Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu propisane su novčane kazne u rasponu, nisu propisane novčane kazne u fiksnom iznosu.

Prema podacima Inspektorata za rad za 2018. godinu u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, po zahtevima za pokretanje prekršajnog postupka podnetim prema Zakonu o bezbednosti i zdravlju na radu, ukupan iznos izrečenih novčanih kazni po rešenjima sudija za prekršaje je 71.344.201,00 dinara, na osnovu 548 podnetih zahteva za pokretanje prekršajnog postupka, što znači da je prosečan iznos izrečene kazne 130.190,00 dinara. Zastarelo je 190 postupaka, izrečeno je 87 opomena, obustavljeno je 59 postupaka, prekinuto 10 postupaka, odbačeno je 13 zahteva.

Ciljevi Predloga zakona o bezbednosti i zdravlju na radu jesu povećanje nivoa zaštite i unapređenje bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu; potpuno usklađivanje sa međunarodnim standardima (direktive EU, konvencije i preporuke MOR-a); podizanje nivoa kompetencije stručnjaka za bezbednost i zdravlje na radu; veća zaštita zdravlja zaposlenih na radu; uspostavljanje efikasnije kontrole imalaca licence; uspostavljanje adekvatne kaznene politike za prekršaje iz ove oblasti osim postizanja svrhe kažnjavanja, indirektno će za posledicu imati poboljšanje stanja u oblasti nadzora.

Donošenje ovog zakona obezbediće pravni osnov za otklanjanje svih navedenih problema, a posebno neujednačenosti u primeni propisa, veću zaštitu zaposlenih, bolje organizovanje obuke za bezbedan i zdrav rad, uređivanje preventivnih mera za visokorizične poslove kao što je rad na visini, kontrola zdravstvenog stanja svih zaposlenih (bez obzira na poslove koje obavlja i nivoa rizika na radnom mestu), kao i zaposlenih koji rad obavljaju noću. Predlogom zakona se daju veća ovlašćenja inspektorima rada da u slučaju propusta u bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima ista mogu zatvoriti na period od najmanje tri dana.

4) Koja promena se predlaže?

Donošenjem novog Zakona, a u cilju poboljšanja efikasnosti sistema bezbednosti i zdravlja na radu, rešiće se tri grupe problema:

- u domaće zakonodavstvo uneće se odredbe Okvirne direktive 89/391/EEZ koje još uvek nisu transponovane kroz tekst osnovnog Zakona iz 2005. godine i kroz izmene i dopune Zakona iz 2015. godine, čime će se rešiti problem unošenja relevantnih sekundarnih izvora komunitarnog prava u domaće zakonodavstvo i samim tim postiže kompatibilnost zakonodavnog sistema Republike Srbije sa pravom EU;

- usaglasiće se pojedine odredbe Zakona u odnosu na druge zakone;

- urediće se određena pitanja koja nisu bila uređena ili koja su uočena kao problem u primeni koji zahtevaju pronalaženje kvalitetnijih zakonskih rešenja, takođe pojedine odredbe važećeg zakona će se precizirati, odnosno pravnotehnički će se usaglasiti pojedine odredbe Zakona, kako bi se njegova primena realizovala sa što manje tumačenja i na taj način doprinelo bržem sprovođenju, kao i većoj doslednosti u primeni zakona.

Promenjena je definicija „radno mesto” kao poslovi koje zaposleni obavlja u radnoj sredini u kojoj boravi ili ima pristup u toku rada i koji je pod neposrednom ili posrednom kontrolom poslodavca. Dosadašnja definicija koja je radno mesto određivala kao prostor namenjen za obavljanje poslova kod poslodavca stvarala je probleme prilikom sprovođenja postupka procene rizika. Problem se rešava stavljanjem akcenta na radnim procesima koji se obavljaju u okviru poslova na radnom mestu iz razloga što radni procesi dovode do nastanka događaja koji mogu dovesti do nastanka povrede ili oštećenja zdravlja. Prilikom procene rizika moraju se sagledati i radna sredina i radni procesi dovodeći ih u koorelaciju. Opasnosti i štetnosti na radnim mestima sa istim ili sličnim opisom poslova mogu se značajno razlikovati u zavisnosti od toga u kojem se prostoru obavljaju ili koja sredstva za rad se koriste. Bitna novina je promena naziva lica za bezbednost i zdravlje na radu u naziv savetnik za bezbednost i zdravlje na radu kada poslove obavlja kod poslodavaca u visoko rizičnim delatnostima i saradnik za bezbednost i zdravlje na radu kada poslove obavlja kod poslodavaca u manje rizičkim delatnostima. Promena naziva je izvršena iz razloga daljeg podizanja nivoa kompetencije stručnog lica koje obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu. Uvedene su definicije za korektivnu meru koja se preduzima u cilju sprečavanja ponovnog nastanka neželjenog događaja i štetnost kao svojstvo radne sredine koje može da ugrozi zdravlje zaposlenog.

Precizirane su obaveze poslodavca koji obavlja delatnost građevinarstva, kao jedne od najrizičnijih delatnosti. Svaki od poslodavaca izvođača je dužan da izradi propisan elaborat o uređenju gradilišta i prijavi nadležnoj inspekciji rada početak obavljanja poslova. U slučaju izvođenja hitnih radova na infrastrukturnim objektima radi otklanjanja kvarova ili iznenadnog i nekontrolisanog događaja na objektu poslodavac je dužan da odmah, od nastanka, usmeno i u pisanoj formi prijavi nadležnoj inspekciji rada izvođenje hitnih radova i nije dužan da izradi elaborat o uređenju gradilišta, ako radovi ne traju duže od tri dana, ali je dužan da pri izvođenju hitnih radova i sanacije primenjuje mere u skladu sa aktom o proceni rizika. Novinu predstavlja odredba da se elaborat o uređenju gradilišta i prijava o početku rada može dostaviti u formi elektronskog dokumenta.

Propisana je obaveza poslodavca da utvrdi način za izdavanje dozvole za rad koju je dužan da obezbedi prilikom izvođenja radova na visini, u dubini, u skućenom prostoru, u prostoru sa eksplozivnim atmosferama, na elektroenergetskom objektu i pri korišćenju toksičnih materija. Ovom odredbom uvedena je novina prema kojoj se zbog veće zaštite zaposlenih pri obavljanju određenih visokorizičnih poslova uvodi obaveza izdavanja dozvole za rad radi preciziranja uslova koje treba ispuniti, kao i mera za bezbedan i zdrav rad koje treba primeniti pre, u toku i posle završenog rada.

Propisana je sadržina programa obuke za bezbedan i zdrav rad. Program obuke za bezbedan i zdrav rad sadrži opšti i posebni deo. Opšti deo programa obuke obuhvata upoznavanje zaposlenih sa pravima, obavezama i odgovornostima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kroz zakonske i podzakonske propise, kao i upoznavanje sa opštim aktima poslodavca u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Posebni deo programa obuke obuhvata upoznavanje sa svim potencijalnim opasnostima i štetnostima na radnom mestu, procenjenim rizicima i merama za bezbedan i zdrav rad.

Propisano je da predstavnik zaposlenih ima pravo na odgovarajuću obuku za obavljanje aktivnosti predstavnika zaposlenih iz ovog zakona, a troškovi obuke ne mogu biti na teret predstavnika zaposlenih.

Izvršena je dopuna propisivanjem obaveze poslodavca da u slučaju teške ili smrtne povrede na radu odnosno oštećenja zdravlja koje je nastalo prilikom izlaganja štetnostima, odmah, a najkasnije u roku od osam dana od nastanka povrede izvrši dodatnu obuku zaposlenih na tim radnim mestima u organizacionoj jedinici gde se povreda dogodila, sa obavezom obaveštavanja svih zaposlenih. Sama težina povrede koja se desila na radnom mestu ukazuje na ozbiljne propuste u primeni mera bezbednosti i zdravlja na radu, iz kojih razloga je potrebno izvršiti dodatnu obuku zaposlenih za bezbedan i zdrav rad.

Novina u odnosu na važeći zakon je propisivanje obaveze poslodavca da zaposlenog na njegov zahtev uputi na lekarski pregled koji odgovara rizicima na radnom mestu u redovnim intervalima, a najkasnije u roku od pet godina od prethodnog pregleda. Troškovi lekarskih pregleda padaju na teret poslodavca. Pored navedene odredbe novina je i uvođenje obaveze poslodavca da zaposlenom koji rad obavlja noću, u skladu sa zakonom, obezbedi prethodni i periodični lekarski pregled.

Propisani su opšti uslovi za izdavanje i obnavljanje licenci u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Uvedeno je novo zakonsko rešenje kojim je propisano da se licence fizičkim licima mogu izdati, odnosno obnoviti, ako licenca izdata u skladu sa ovim zakonom nije oduzeta u prethodnih pet godina i ako nije pravosnažnom sudskom odlukom osuđen za krivično delo za nepreduzimanje mera zaštite na radu, izazivanje opasnosti neobezbeđivanjem mera zaštite na radu, nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova i neovlašćeno bavljenje određenom delatnošću, odnosno da mu pravosnažnom sudskom odlukom nije izrečena mera bezbednosti u skladu sa krivičnim zakonom, i to: zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti zbog koje ne može obavljati poslove u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Uz zahtev za obnavljanje licence, fizička lica su dužna da podnesu i dokaz o sprovedenoj kontinuiranoj edukaciji, odnosno stručnim rezultatima u obavljanju poslova u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim za sprovođenje ovog zakona. Fizičko lice koje je pravosnažnom sudskom odlukom osuđeno za krivično delo ili kome je izrečena mera bezbednosti iz ovog člana, dužno je da ponovo polaže odgovarajući stručni ispit.

Licima koja su iz opravdanih razloga utvrđenih zakonom (privremena sprečenost za rad duža od šest meseci, trudnoća, porodiljsko odsustvo, odsustvo sa rada radi nege deteta, odlazak na odsluženje, odnosno dosluženje vojnog roka, upućivanje na rad u inostranstvo od strane poslodavca ili u okviru međunarodno-tehničke ili prosvetno-kulturne saradnje, diplomatska, konzularna i druga predstavništva, izbora, odnosno imenovanja na funkciju u državnom organu, sindikatu, političkoj organizaciji ili na drugu javnu funkciju čije vršenje zahteva da privremeno prestane dalji radi kod poslodavca) sprečena da obavljaju poslove u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu za koje je izdata licenca, produžava se rok za izdavanje, odnosno obnavljanje licence za period za koji su trajali navedeni razlozi. Zahtev za produžavanje roka važenja licence sa odgovarajućim dokazima o sprečenosti za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, podnose se Upravi za bezbednost i zdravlje na radu u roku od 15 dana od prestanka navedenih razloga.

Propisani su razlozi zbog kojih licenca prestaje da važi.

Propisana je obaveza inspektora rada da zabrani rad na privremenim ili pokretnim gradilištima kada utvrdi da su neposredno ugroženi bezbednost i zdravlje zaposlenog. Novina je propisivanje zabrana rada na gradilištu kao celini i izriče se investitoru, odnosno zastupniku investitora u skladu sa propisima o bezbednosti i

zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima i traje dok traju okolnosti koje dovode do ugrožavanja bezbednosti i zdravlja zaposlenog, a najmanje tri dana od dana izricanja zabrane rada. Inspektor rada je dužan da zabranu rada javno istakne na gradilištu, a gradilište vidno obeleži.

Propisane su novčane kazne u fiksnom iznosu za zdravstvenu ustanovu koja obavlja delatnost medicine rada od 300.000 dinara, savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu od 50.000 dinara i zaposlenog od 20.000 dinara. Novina u odnosu na važeći zakon je propisivanje novčanih kazni u fiksnom iznosu i pooštavanje kaznene politike. Adekvatna kaznena politika za prekršaje iz ove oblasti će uticati, osim na izricanje kazne u primerenom novčanom iznosu, i na naplatu istih u cilju postizanja svrhe kažnjavanja, što će posredno za posledicu imati poboljšanje stanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Uvedeno je novo zakonsko rešenje kojim je propisana obaveza za stručnjake koji se bave poslovima bezbednosti i zdravlja na radu da su dužni da imaju licencu za obavljanje tih poslova. Takođe, uvodi se veći nivo kompetencija stručnjaka za bezbednost i zdravlje na radu, kao i licenciranje svih fizičkih lica koji obavljaju poslove bezbednosti i zdravlja na radu. Dosadani izraz „lice za bezbednost i zdravlje na radu” zamenjen je izrazima savetnik za bezbednost i zdravlje na radu kada se poslovi obavljaju u visokorizičnim delatnostima i saradnik za bezbednost i zdravlje na radu kada se poslovi obavljaju u manje rizičnim delatnostima. Izmena je izvršena iz razloga što je u pitanju obavljanje stručnih i specifičnih poslova što već u nazivu treba naglasiti, a podizanjem nivoa kvalifikacije i propisivanjem obaveze izdavanja licence ovim stručnjacima dovešće do podizanja kvaliteta obavljanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca što će uticati na smanjenje broja povreda na radu i profesionalnih bolesti.

I za obavljanje poslova koordinatora na gradilištima, koji su prema važećim propisima mogli da obavljaju poslove samo na osnovu položenog ispita radi vršenja posredne kontrole njihovog rada uvodi se licenca za obavljanje tih poslova. Propisivanje izdavanja licenci za obavljanje svih stručnih poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu ima za cilj da se u postupku izdavanja i obnavljanja licence vrši dodatna kontrola ispunjenosti uslova za obavljanje ovih poslova koji su od opšteg društvenog značaja.

U pogledu izdavanja ostalih licenci u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu zadržana su postojeća zakonska rešenja.

Trenutno evidencije povreda na radu vode tri institucije Inspektorat za rad, Republički fond za zdravstveno osiguranje i Uprava za bezbednost i zdravlje na radu na osnovu, na osnovu prijavljenih povreda na radu, izvršenih nadzora i dostavljenih Izveštaja o povredi na radu koje popunjava poslodavac. Poslodavac popunjava pet primeraka Izveštaja o povredi na radu i svih pet primeraka dostavlja Republičkom fondu za zdravstveno osiguranje koji priznaje povredu na radu. Nakon overe od strane Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje jedan primerak Izveštaja o povredi na radu zadržavaju za svoje potrebe, a četiri primerka dostavljaju poslodavcu koji jedan primerak dostavlja povređenom, jedan primerak zadržava za svoje potrebe i po jedan primerak dostavlja Republičkom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje i Upravi za bezbednost i zdravlje na radu. Kako bi se unapredile evidencije o povredama na radu novim Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu se uvodi jedinstveni registar povreda na radu koji će voditi Uprava za bezbednost i zdravlje na radu. Jedinstveni registar povreda na radu će obezbediti brojne pozitivne efekte: elektronsku prijavu povreda na radu, smanjenje troškova, ušteda vremena za poslodavce, ubrzavanje procesa ostvarivanja prava, dostupnosti podataka o izvoru i uzroku povreda na radu, sistematsku obradu i analiziranje podataka.

5) Da li je promena zaista neophodna i u kom obimu?

Promena je neophodna jer se jedino donošenjem zakona može izvršiti usklađivanje sa Okvirnom direktivom 89/391/EEZ i rešiti prethodno navedeni problemi.

- 6) Na koje ciljne grupe će uticati predložena promena? Utvrditi i predstaviti ciljne grupe na koje će promena imati neposredan odnosno posredan uticaj.

Zakon se primenjuje u privatnom i u javnom sektoru u svim delatnostima, a izuzetak je da se zakon ne primenjuje pri obavljanju specifične vojne službe u Vojski Srbije i obavljanju policijskih i poslova zaštite i spasavanja, s tim da ovaj izuzetak potrebno shvatiti u najužem smislu jer pri obavljanju ovih poslova u redovnim uslovima potrebno je obezbediti najveću moguću bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Važan instrument za bolju primenu propisa iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu su inspeksijski nadzori. Predložena rešenja u zakonu će pozitivno uticati na vršenje nadzora inspektora rada i Uprave za bezbednost i zdravlje na radu iz razloga preciziranja odredaba koje su stvarale problem u primeni, a pre svega doprineće ujednačenom postupanju inspektora.

- 7) Da li postoje važeći dokumenti javnih politika kojima bi se mogla ostvariti željena promena i o kojim dokumentima se radi?

Ne postoje važeći dokumenti javnih politika čijim bi se sprovođenjem, a bez donošenja zakona, mogli ostariti ciljevi efikasnije realizacije projekata.

2. Ključna pitanja za utvrđivanje ciljeva

- 1) Zbog čega je neophodno postići željenu promenu na nivou društva? (odgovorom na ovo pitanje definiše se opšti cilj).

Opšti cilj Strategije bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji za period od 2018. do 2022. godine sa akcionim planom za njeno sprovođenje („Službeni glasnik RS”, broj 96/18) jeste unapređenje bezbednosti na radu i očuvanje zdravlja radno aktivnog stanovništva, odnosno unapređenje uslova rada radi sprečavanja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i njihovog svodenja na najmanju moguću meru, odnosno otklanjanje ili smanjenje profesionalnih rizika. Strategija teži da se u periodu njenog sprovođenja broj povreda na radu u Republici Srbiji smanji za 5 %, u odnosu na ukupan broj povreda na radu za prethodni petogodišnji period sprovođenja Strategije, prema evidenciji koju vodi Inspektorat za rad.

Donošenjem Zakona obezbeđuje se sprovođenje i unapređenje bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno smanjanje broja povreda na radu i profesionalnih bolesti.

- 2) Šta se predmetnom promenom želi postići? (odgovorom na ovo pitanje definišu se posebni ciljevi, čije postizanje treba da dovode do ostvarenja opšteg cilja. U odnosu na posebne ciljeve, formulišu se mere za njihovo postizanje).

Poseban cilj Strategije - Unapređenje bezbednosti i zdravlja na radu.

Donošenjem Zakona postiže se proces daljeg usaglašavanja sa zahtevima iz Direktive 89/391/EEZ o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja na radu, kroz proširenje obaveze poslodavca da:

- se pri planiranju i uvođenju novih tehnologija konsultuje sa zaposlenima i/ili predstavnicima zaposlenih,
- zaposlenima pruži informacije i obuke,
- organizuje poslove bezbednosti i zdravlja na radu na način da najpre odredi jednog ili više od svojih zaposlenih sa kojim/a je zaključio ugovor o radu, a ukoliko ne

može da odredi nekog od svojih zaposlenih, može da angažuje pravno lice, odnosno preduzetnika koji imaju licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu,

- omogući savetniku, odnosno saradniku za bezbednost i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom; da omogući kontinuiranu edukaciju i plaćeno odsustvo za kontinuiranu edukaciju, radi obnavljanja licence; da ne može da trpi štetne posledice ako svoj posao obavlja u skladu sa ovim zakonom,

- zaposlenom, na njegov zahtev, obezbedi lekarski pregled koji odgovara rizicima na radnom mestu u redovnim intervalima, a najmanje jednom u pet godina, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti,

- pravo na obuku za predstavnike zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu koje će uticati na povećavanje znanja predstavnika zaposlenih u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu u cilju kvalitetnijeg sprovođenja njihovih zaduženja,

- propisane su obaveze lica koje se samozapošljava koje je odgovorno za svoju bezbednost i zdravlje i bezbednost i zdravlje drugih lica na koje utiču njegove aktivnosti, odnosno propusti.

Usaglašene su pojedine odredbe Zakona u odnosu na druge zakone:

- izraz/definicija „služba medicine rada” zamenjen je definicijom: „zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada” radi usklađivanja sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a ujedno su precizirani i dodati poslovi koje obavlja: prati zdravstveno stanje zaposlenog u odnosu na rizike na radnom mestu i učestvuje u izradi programa za poboljšanje uslova rada na radnom mestu,

- precizirana su prava i dužnosti inspektora rada u vršenju inspekcijskog nadzora shodno Zakonu o inspekcijskom nadzoru,

- propisane su novčane kazne u fiksnom iznosu i pooštrena je kaznena politika za prekršaje (shodno Zakonu o prekršajima) što će uticati, osim na izricanje kazne u primerenom novčanom iznosu, i na naplatu istih u cilju postizanja svrhe kažnjavanja, što će posredno za posledicu imati poboljšanje stanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Uređena su određena pitanja i propisana kvalitetnija rešenja:

- precizirano je značenje pojedinih izraza koji su predstavljali probleme u praksi i to:

- radno mesto jeste skup poslova koje zaposleni obavlja u radnoj sredini pod neposrednom ili posrednom kontrolom poslodavca, čime je stavljen akcenat na radnim procesima koji se obavljaju u okviru poslova na radnom mestu koji dovode do nastanka događaja iz kojih mogu da proizađu povrede ili oštećenja zdravlja,

- promena naziva lica za bezbednost i zdravlje na radu u savetnik za bezbednost i zdravlje na radu u visoko rizičnim delatnostima i saradnik za bezbednost i zdravlje na radu u manje rizičnim delatnostima,

- propisane su, kao novo zakonsko rešenje, sledeće obaveze poslodavca:

- da ima položen stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, u slučaju da sam obavlja te poslove u određenim manje rizičnim delatnostima do 20 zaposlenih, ali se ne uvodi obaveza da ima licencu za obavljanje tih poslova,

- da odredi lice (savetnik za bezbednost i zdravlje na radu) koje ima najmanje stečeno visoko obrazovanje od najmanje 240 ESPB bodova, u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka,

- da u manje rizičnim delatnostima, ukoliko sam ne obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu, za poslove bezbednosti i zdravlja na radu odredi lice (saradnik za bezbednost i zdravlje na radu) koje ima najmanje stečeno visoko obrazovanje na nivou

od najmanje 180 ESPB bodova, iz naučne, odnosno stručne oblasti u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka,

- da poslodavac može voditi evidencije (osim evidencije o zaposlenima obučeni za bezbedan i zdrav rad) u formi elektronskog dokumenta,

- propisana je, kao novo zakonsko rešenje, obaveza prijavljivanja povrede na radu zbog koje zaposleni nije sposoban za rad tri kalendarska dana umesto dosadašnjih tri radna dana,

- propisana je, kao novo zakonsko rešenje, obaveza za stručnjake koji se bave poslovima bezbednosti i zdravlja na radu da su dužni da imaju licencu za obavljanje tih poslova,

- proširene su nadležnosti Uprave za bezbednost i zdravlje na radu na poslove vođenja registra povreda na radu radi usklađivanja sa Evropskom metodologijom o vođenju statistike povreda na radu, evidencija o položenim stručnim ispitima i o izdatim i obnovljenim licencama.

3) Da li su opšti i posebni ciljevi usklađeni sa važećim dokumentima javnih politika i postojećim pravnim okvirom, a pre svega sa prioritarnim ciljevima Vlade?

Usvajanje Predloga zakona o bezbednosti i zdravlju na radu je prema planu rada Vlade Republike Srbije, a rok za usvajanje je oktobar 2019. godine.

4) Na osnovu kojih pokazatelja učinka će biti moguće utvrditi da li je došlo do ostvarivanja opštih odnosno posebnih ciljeva?

Uprava za bezbednost i zdravlje na radu u saradnji sa Inspektoratom za rad prati sprovođenje zakona. Jedan od osnovnih indikatora je stepen usaglašenosti poslodavca sa zakonom na osnovu zapisnika inspektora rada i broj povreda na radu. Pokazatelji na osnovu kojih će se pratiti nivo ostvarivosti ciljeva za donošenje zakona je broj povreda na radu iz izveštaja Inspektorata za rad i registra povreda na radu Uprave za bezbednost i zdravlje na radu. Ukupan broj povreda na radu u 2017. godini je 5.012. Doslednom primenom novog zakona do kraja 2022. godine broj povreda na radu treba smanjiti na 4.762 povrede.

Pored ovih pokazatelji su usvojene mere za unapređenje bezbednosti i zdravlje na radu na predlog Stručne komisije za bezbednost i zdravlje na radu, izrađen OiRA alat, izmena i dopuna najmanje 12 propisa iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, broj održanih obuka za učenike i studente, održane manifestacije i seminari za stručnjake u ovoj oblasti i inspektore rada. Kao pokazatelj učinka je i broj poslodavaca koji se prijavljuju za Takmičenje za dodelu nacionalnih priznanja iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, i to: Povelja „28. april” za pravna lica/preduzetnike u kategoriji do 50 zaposlenih, od 51 do 250 zaposlenih i preko 251 zaposlenih, Plaketa „28. april” i Pohvalnica „28. april”.

3. Ključna pitanja za identifikovanje opcija javnih politika

1) Koje relevantne opcije (alternativne mere, odnosno grupe mera) za ostvarenje cilja su uzete u razmatranje? Da li je razmatrana „status quo” opcija?

U toku analize razmatrano je nekoliko relevantnih mogućnosti:

1. status quo - nemenjanje važećeg Zakona;
2. donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu kojim bi se izvršilo dalje usaglašavanje sa propisima EU i domaćim zakonodavstvom kao i korekcija dela uočenih problema u praksi;
3. donošenje novog zakona.

Tokom analize pojedinačnih rešenja u Predlogu zakona, razmatrana su u dva koraka:

- u prvom je razmatrana potreba za izmenama i dopunama odredbi važećeg Zakona;

- u drugom, ako su izmene i dopune bile neophodne, razmatrane su relevantne opcije i utvrđivala se najpoželjnija opcija, sa aspekta utvrđenih kriterijuma.

Razlog zbog kog se nije pristupilo izmenama i dopunama već izradi novog zakona, jeste to što su izmene većeg obima i suštinske prirode, te je potrebno doneti novi zakon.

Imajući u vidu da je u postupku pridruživanja Evropskoj uniji Republika Srbija preuzela obavezu da uskladi svoje zakonodavstvo sa propisima EU, potrebno je, donošenjem ovog zakona izvršiti usklađivanje sa Direktivom EU 89/391/EEZ (1989) i drugim propisima i time ispuniti preuzete obaveze.

- 2) Da li su, pored regulatornih mera, identifikovane i druge opcije za postizanje željene promene i analizirani njihovi potencijalni efekti?

Razmatrane su, ali bez promene zakona nije bilo moguće postizanje cilja predviđenih izmenama.

Samo donošenjem novog Zakona moguće je obezbediti savremen, efikasan i jedinstven pravni okvir koji će omogućiti dalji razvoj sistema bezbednosti i zdravlja na radu.

- 3) Da li su u okviru razmatranih opcija identifikovane institucionalno upravljačko organizacione mere koje je neophodno sprovesti da bi se postigli posebni ciljevi?

Nisu identifikovane promene u već uspostavljenoj institucionalnoj upravljačkoj organizaciji.

- 4) Da li se promena može postići kroz sprovođenje informativno-edukativnih mera?

Ne može, jer se radi o oblasti koja zahteva regulisanje propisom na nivou zakona.

- 5) Da li ciljne grupe i druge zainteresovane strane iz civilnog i privatnog sektora mogu da budu uključene u proces sprovođenja javne politike, odnosno propisa ili se problem može rešiti isključivo intervencijom javnog sektora?

Zainteresovane strane (predstavnici sindikata, poslodavaca i civilnog društva) članovi su radne grupe koja priprema tekst zakona. Dakle, isključivo usvajanjem Zakona se može urediti oblast bezbednosti i zdravlja na radu.

Predstavnici privatnog sektora su direktno uključeni u sprovođenje Zakona tako što na osnovu dobijene licence za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, pregleda i provere opreme za rad i ispitivanje uslova radne sredine obavljaju poslove utvrđene Zakonom u cilju zaštite života i zdravlja zaposlenih. Predstavnici zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu svojim delovanjem kod poslodavca direktno utiču na nivo bezbednosti i zdravlja na radu, jer je poslodavac dužan da ih konsultuje o svim pitanjima iz ove oblasti. Zaposleni imaju pravo da obrazuju Odbor za bezbednost i zdravlje na radu, a takođe i da prisustvuju inspekcijskom nadzoru. Poslodavac je dužan da zaposlenima, predstavniku zaposlenih, odnosno Odboru omogući da budu konsultovani unapred i blagovremeno u vezi: svih mera koje mogu značajno da utiču na bezbednost i zdravlje zaposlenih; organizovanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu i određivanja zaposlenih za obavljanje tih poslova; donošenja akata koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu i planiranja i organizovanja obuke za zaposlene i predstavnike zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu.

- 6) Da li postoje raspoloživi, odnosno potencijalni resursi za sprovođenje identifikovanih opcija?

Postoje raspoloživi resursi za sprovođenje Zakona.

- 7) Koja opcija je izabrana za sprovođenje i na osnovu čega je procenjeno da će se tom opcijom postići željena promena i ostvarenje utvrđenih ciljeva?

Uređivanje sprovođenja i unapređivanja bezbednosti i zdravlja na radu lica koja učestvuju u radnim procesima, kao i lica koja se zateknu u radnoj sredini, radi sprečavanja povreda na radu i profesionalnih bolesti predstavlja predmet zakonske regulative, te se stoga ova oblast može urediti isključivo na ovaj način.

Naime, radi se o osnovnom, sistemskom sveobuhvatnom zakonu koji reguliše oblast bezbednosti i zdravlja na radu, tako da opcija koja je izabrana je donošenje novog zakona jer se radi o materiji koja se propisuje zakonom.

4. Ključna pitanja za analizu finansijskih efekata

- 1) Kakve će efekte izabrana opcija imati na javne prihode i rashode u srednjem i dugom roku?

Nova zakonska rešenja neće dovesti do rashoda u budžetu Republike Srbije za 2019, 2020. i 2021. godinu.

Rešenja predložena u Zakonu imaće efekte na sva pravna lica i preduzetnike u privatnom i u javnom sektoru:

- kod kojih se dogodi smrtna ili teška povreda na radu da izvrše dodatnu obuku za bezbedan i zdrav rad zaposlenih na tim radnim mestima u organizacionoj jedinici gde se povreda dogodila,

- koji imaju zaposlene koji rade noću da obezbede prethodni lekarski pregled pre početka rada i periodični lekarski pregled u redovnim intervalima.

Imenovanje savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu prema novim zakonskim rešenjima neće predstavljati rashode za poslodavce koji su organizovali poslove za bezbednost i zdravlje na radu prema važećem zakonu iz razloga što zaposleni koji obavljaju poslove lica za bezbednost i zdravlje na radu duže od pet godina od dana stupanja na snagu Zakona nastavljaju da obavljaju poslove bez ograničenja, a zaposleni koji obavljaju poslove lica za bezbednost i zdravlje na radu kraće od pet godina od dana stupanja na snagu Zakona mogu da nastave da obavljaju te poslove do ispunjenja uslova utvrđenih ovim zakonom, a najduže pet godina, osim lica kojem je do ispunjenja uslova na sticanje prava na starosnu penziju prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, preostalo najviše pet godina.

- 2) Da li je finansijske resurse za sprovođenje izabrane opcije potrebno obezbediti u budžetu, ili iz drugih izvora finansiranja i kojih?

Pozitivni efekti na budžet se odražavaju kroz uplatu sredstava na ime trškova administrativne takse za podnošenje zahteva za dobijanje/obnavljanje licence od strane 9.313 fizičkih lica-stručnjaka iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, što čini ukupan prihod budžeta u iznosu do 27.939.000 dinara. Predviđeno je da se ova licenca obnavlja nakon pet godina.

- 3) Koliki su procenjeni troškovi uvođenja promena koji proističu iz sprovođenja izabrane opcije (osnivanje novih institucija, restrukturiranje postojećih institucija i

obuka državnih službenika) iskazani u kategorijama kapitalnih troškova, tekućih troškova i zarada?

Predlogom zakona nije propisano osnivanje novih institucija, odnosno restrukturiranja postojećih institucija.

5. Ključna pitanja za analizu ekonomskih efekata

- 1) Koje troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati privredi, pojedinoj grani, odnosno određenoj kategoriji privrednih subjekata?

Privredni subjekti neće imati nove troškove, osim pravnih lica i preduzetnika sa licencom za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu kojih u ovom trenutku ima 350 i koji imaju obavezu da u narednih godinu dana zaposle još jednog stručnjaka za bezbednost i zdravlje na radu. Takođe, troškove za polaganje stručnog ispita za bezbednost i zdravlje na radu će imati poslodavac (fizičko lice) koji zapošljava do 20 zaposlenih u manje rizičnim delatnostima ukoliko se odluči da sam obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu. Propisivanjem izuzetka za ovu kategoriju poslodavaca daje se mogućnost da odgovorno lice kod poslodavca obavlja poslove saradnika za bezbednost i zdravlje na radu i nema obavezu da zaposli lice koje ima položen stručni ispit i licencu niti da angažuje pravno lice ili preduzetnika sa licencom. Međutim da bi odgovorno lice kod poslodavca moglo da obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu dužno je da položi stručni ispit (taksa za polaganje ispita je 12.520 dinara) kako bi stekao kompetencije za obavljanje ovih poslova. Nema podataka o broju ovakvih poslodavaca.

Dodatne troškove imaće poslodavci koji u svojoj praksi nisu imali utvrđene procedure za izdavanje dozvola za rad prilikom izvođenja radova na visini, u dubini, u skućenom prostoru, u prostoru sa eksplozivnim atmosferama, na elektroenergetskom objektu i pri korišćenju toksičnih materija. Procena je da broj ovih poslodavaca neće biti veliki iz razloga što je dobra praksa kod poslodavaca koji obavljaju rizične delatnosti da se izdaju dozvole za rad prilikom obavljanja opasnih radova i aktivnosti, što je bio glavni razlog da se inicijativa koja je potekla iz prakse pretoči u propis.

Dodatne troškove imaće poslodavci u slučaju teške povrede na radu ili smrtne povrede na radu, odnosno oštećenja zdravlja koje je nastalo prilikom izlaganja opasnostima i štetnostima, da odmah, a najkasnije u roku od osam dana od nastanka povrede izvrši dodatnu obuku zaposlenih na tim radnim mestima u organizacionoj jedinici gde se povreda dogodila, sa obavezom obaveštavanja svih zaposlenih. Sama težina povrede koja se desila na radnom mestu ukazuje na ozbiljne propuste u primeni mera bezbednosti i zdravlja na radu za koje objektivnu odgovornost snosi poslodavac, iz kojih razloga je potrebno izvršiti dodatnu obuku zaposlenih za bezbedan i zdrav rad. U 2018. godine kod 832 poslodavca dogodile su se smrtne i teške povrede na radu. Troškovi dodatne obuke za bezbedan i za bezbedan i zdrav rad po jednom zaposlenom zavisi od cene rada kod poslodavca i broja sati obuke i isti treba posmatrati kao trošak potreban za sprovođenje mera za obezbeđivanje bezbednih i zdravih uslova rada, ali mnogo veći su troškovi koji se odnose na izgubljene živote, troškove za lečenje, naknade za vreme odsustvovanja sa posla, broj izgubljenih sati zbog povreda na radu, poremećaja u proizvodnji i gubitak poslovnog ugleda.

Istraživanja su pokazala da je ljudsko telo noću osetljivije na negativne uticaje iz okoline, a isto tako i na određene oblike organizacije rada, te da duža razdoblja noćnog rada mogu štetiti zdravlju zaposlenog i ugroziti njihovu bezbednost na radnom mestu. Kako rad noću predstavlja štetnost po bezbednost i zdravlje zaposlenog, procenjuje se nivo rizika i propisuju mere za smanjenje rizika. Jedna od delotvornih preventivnih mera kada je u pitanju rad noću jeste vršenje kontrole zdravlja putem prethodnog i periodičnog lekarskog pregleda. Važno je da zaposleni koji rade noću pre početka rada noću, a zatim redovno,

imaju pravo na besplatan zdravstveni pregled. Trošak lekarskog pregleda za rad noću po jednom zaposlenom iznosi u proseku 1.500 dinara. Pozitivni efekti koji se postižu uvođenjem ove obaveze poslodavca opravdavaju troškove koji će nastati u njegovoj primeni jer imaju za cilj zaštitu zdravlja zaposlenog čime se obezbeđuje sprovođenje i unapređenju bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno utiče na smanjanje broja povreda na radu i profesionalnih bolesti.

- 2) Da li izabrana opcija utiče na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu (uključujući i efekte na konkurentnost cena) i na koji način?

Nema uticaja na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu. Nova zakonska rešenja dovešće do uspostavljanje reda i sprečavanja neloyalne konkurencije u oblasti pružanja usluga u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu propisivanjem detaljnih uslova za njihov rad.

- 3) Kakve će efekte izabrana opcija imati na kvalitet i status radne snage (prava, obaveze i odgovornosti), kao i prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca?

Obaveze i odgovornosti poslodavca su da:

- omogućiti savetniku, odnosno saradniku za bezbednost i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom, dovoljno vremena za obavljanje tih poslova i pristup svim potrebnim podacima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu; da omogućiti kontinuiranu edukaciju i plaćeno odsustvo za kontinuiranu edukaciju, radi obnavljanja licence. Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu koji obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu ne može da trpi štetne posledice ako svoj posao obavlja u skladu sa ovim zakonom,

- zaposlenom, na njegov zahtev, obezbedi lekarski pregled koji odgovara rizicima na radnom mestu u redovnim intervalima, a najmanje jednom u pet godina, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti,

- opštim aktom uredi obaveze i odgovornosti u vezi sa svakodnevnim praćenjem i kontrolom primene mera bezbednosti i zdravlja na radu,

- izdaje dozvole za rad prilikom izvođenja radova na visini, u dubini, u skućenom prostoru, u prostoru sa eksplozivnim atmosferama, na elektroenergetskom objektu, pri korišćenju toksičnih materija,

- organizuje obuke za bezbedan i zdrav rad za zaposlene i predstavnike zaposlenih,

- organizuje obuke za rukovodioce,

- omogućiti kontinuiranu edukaciju stručnjacima za bezbednost i zdravlje na radu,

- konsultuje zaposlene i njihove predstavnike za bezbednost i zdravlje na radu pri planiranju i uvođenju novih tehnologija.

Poslodavcima se daje mogućnost da izvrše prijavu gradilišta, prijavu povrede na radu i da vode evidencije u vidu elektronskog dokumenta.

6. Ključna pitanja za analizu efekata na društvo

- 1) Kolike troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati građanima?

Rešenja predložena u Zakonu imaće efekte na:

1. lica koje se samozapošljava (fizičko lice) koje je odgovorno za svoju bezbednost i zdravlje i bezbednost i zdravlje drugih lica na koje utiču njegove aktivnosti, odnosno propusti;

2. stručnjake koji se bave poslovima bezbednosti i zdravlja na radu, i to:

1) savetnik odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu;
2) koordinator za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i u fazi izvođenja radova;

3) odgovorno lice za obavljanje pregleda i provere opreme za rad; za ispitivanje uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti; za ispitivanje uslova radne sredine – bioloških štetnosti.

Uvode se nove licence za obavljanje svih stručnih poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, što ima za cilj da se poveća nivo kompetencija i kontrola nad radom ovih lica u cilju stručnijeg i kvalitetnijeg obavljanja poslova.

Direktne troškove će imati stručnjaci iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu ili njihovi poslodavci, u zavisnosti od podnosioca zahteva za dobijanje odnosno obnavljanje licenci, u visini republičke administrativne takse od 3.000 dinara po zahtevu, i to:

- lica koja su položila ispit za obavljanje poslova za bezbednost i zdravlje na radu od 2006.-2019. godine:

$8177 \times 3.000 = 24.531.000$ din.

- lica koja su položila ispit za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta od 2011.-2019. godine:

$433 \times 3.000 = 1.299.000$ din.

- lica koja su položila ispit za obavljanje poslova koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova od 2011.-2019. godine:

$703 \times 3.000 = 2.109.000$ din.

Za izdavanje licence savetniku za bezbednost i zdravlje na radu, saradniku za bezbednost i zdravlje na radu, koordinatoru za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta i koordinatoru za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova uvodi se nova taksa koja do sada nije postojala, odnosno uvodi se nova licenca za obavljanje poslova tih lica. Licenciranje stručnjaka koji obavljaju poslove bezbednosti i zdravlja na radu doprineće podizanju kvaliteta njihovog rada, a time i posrednoj kontroli rada. Za dobijanje licence koja će važiti pet godina, pored uplate takse od 3.000 dinara lice koje ima položen odgovarajući stručni ispit će biti dužno da podnese zahtev za izdavanje licence na propisanom obrascu koji će biti sastavni deo podzakonskog propisa koji će uređivati način i postupak izdavanja i obnavljanja licenci. Imajući u vidu da Uprava za bezbednost i zdravlje na radu vodi evidenciju o licima koja su položila stručne ispите u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, samo ukoliko je bilo promene vrste i stepena obrazovanja lica koja podnose zahtev propisaće se obaveza dostavljanja kopije diplome o stečenom obrazovanju.

Propisivanje licenci fizičkim licima poboljšaće stanje u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu iz razloga što u dosadašnjoj praksi ova lica nisu snosila posledice za nestručno obavljanje poslova, osim u retkim situacijama kada je bilo smrtnih povreda na radu, te će uvođenjem licenci biti postavljeni temelji za profesionalan i odgovoran pristup obavljanju poslova, jer licenca u slučaju nesavesnog i nestručnog obavljanja poslova može biti oduzeta. Uvođenje licenci za fizička lica će za posledicu imati bolju kontrolu primene mera bezbednosti i zdravlja na radu, bolje uređivanje prava, obaveza i odgovornosti kod poslodavca, što će sveukupno uticati na smanjenje broja povreda na radu. Na osnovu posedovanja licence stručnjaka u ovoj oblasti poslodavci će imati pravnu sigurnost da su na odgovarajući način organizovali poslove bezbednosti i zdravlja na radu angažovanjem stručnih kadrova, što je bio problem i u javnom i u privatnom sektoru iz razloga što je prema važećim propisima dovoljan dokaz za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu položen stručni ispit za koji ne postoji propisan uslov posedovanja odgovarajućeg stepena i vrste stručne spreme. Novo rešenje će podsticati poslodavce da prihvate pristup usmeren na prevenciji, a stručnjaci će podsticati promene u ponašanju zaposlenih prema svojoj i zaštiti drugih lica. Očekuje se da će novo rešenja iz Predloga zakona uticati i na povećanje transparentnosti rada stručnjaka u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu i da će omogućiti bolji i kvalitetniji nadzor od strane inspektora za rad iz razloga što će Uprava za bezbednost

i zdravlje na radu voditi i ažurirati registar o izdatim, obnovljenim i oduzetim licencama. Savetnici i saradnici za bezbednost i zdravlje na radu treba da budu profesije od posebnog interesa za Republiku Srbiju iz razloga što je neposredan rezultat njihovog rada zaštita bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih. Imajući u vidu navedeno, pozitivni efekti koje će imati uvođenje profesionalnog bavljenja poslovima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu opravdavaju trošak od 3.000 dinara na pet godina za izdavanje licence.

Pravna lica koja će podneti zahtev za izdavanje licence za organizatora kontinuirane edukacije biće dužna da plate republičku administrativnu taksu za izdavanje licence u iznosu od 50.000 dinara. Licenca se izdaje sa rokom važenja od pet godina. U ovom trenutku nema podataka koliko će pravnih lica podneti zahtev za izdavanje licence za organizatora kontinuirane edukacije.

Izabrana opcija ne može da utiče na cene roba i usluga i životni standard stanovništva, iz razloga što nova regulativa dodatno ne opterećuje privredu već podnosioca zahteva za izdavanje, odnosno obnavljanje licence i pravna lica koja će vršiti kontinuiranu edukaciju.

- 2) li bi i na koji način izabrana opcija uticala na tržište rada i zapošljavanje, kao i na uslove za rad (npr, promene u stopama zaposlenosti, otpuštanje tehnoloških viškova, ukinuta ili novoformirana radna mesta, postojeća prava i obaveze radnika, potrebe za prekvalifikacijama ili dodatnim obukama koje nameće tržište rada, rodnu ravnopravnost, ranjive grupe i oblike njihovog zapošljavanja i slično)?

Pravna lica i preduzetnici sa licencom za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, kojih ima 350, dužna su da angažuju trećeg zaposlenog u roku od godinu dana, a njihovi zaposleni koji ne ispunjavaju uslove po ovom zakonu mogu da nastave da obavljaju ove poslove do ispunjenja uslova, a najduže pet godina.

Prema važećem zakonu licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, može da dobije pravno lice, odnosno preduzetnik koji ima u radnom odnosu najmanje dva zaposlena koji imaju stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu iz naučne, odnosno stručne oblasti u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka, prirodno-matematičkih nauka ili medicinskih nauka, položenim stručnim ispitom i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima i ako osnivaču ili sa njim povezanom licu, odnosno preduzetniku ili sa njim povezanom licu u smislu propisa o privrednim društvima licenca izdata u skladu sa ovim zakonom nije oduzeta u prethodne tri godine. Prema predloženom rešenju pored postojeća dva zaposlena, pravno lice ili preduzetnik su dužni da zaposle još jedno lice, što će dovesti do kvalitetnijeg pružanja usluga kod poslodavaca kod kojih su angažovani.

Zaposleni kod pravnog lica ili preduzetnika sa licencom kojem je do ispunjenja uslova za starosnu penziju preostalo pet godina mogu da nastave da obavljaju poslove do sticanja prava na starosnu penziju.

Lica koja već rade na poslovima bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca i imaju najmanje pet godina radnog iskustva, a ne ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom, mogu da nastave da obavljaju te poslove. Pretpostavka je da ova lica imaju stečena prava i dokle god obavljaju poslove kod poslodavca kod koga su u radnom odnosu posle stupanja novog Zakona na snagu mogu da nastave da obavljaju poslove bezbednosti i zdravlja na radu bez uspunjavanja novih uslova u pogledu stepena i vrste stručne spreme.

7. Ključna pitanja za analizu upravljačkih efekata

- 1) Da li se izabranom opcijom uvode organizacione, upravljačke ili institucionalne promene i koje su to promene?

Izabranom opcijom se ne uvode organizacione, upravljačke ili institucionalne promene.

- 2) Da li postojeća javna uprava ima kapacit za sprovođenje izabrane opcije (uključujući i kvalitet i kvantitet raspoloživih kapaciteta) i da li je potrebno preduzeti određene mere za poboljšanje tih kapaciteta?

Prema Funkcionalnoj analizi kapaciteta republičkih inspekcija sa analizom kapaciteta od 27.03.2019. godine, koju su uradili Balkanski centar za regulatornu reformu (BCRR) i Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj (NALED), postojeći kadrovski kapacitet Inspektorata za rad koji vrši nadzor nad primenom propisa u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu potrebno je ojačati zapošljavanjem 67 inspektora do kraja 2021. godine, i to: 20 inspektora u 2019. godini, 20 inspektora u 2020. godini i 27 inspektora u 2021. godini, što čini 27% u odnosu na postojeći broj inspektora za rad čija je prosečna starost 53 godine.

U cilju jačanja kapaciteta inspekcije rada u okviru Twinning projekta „Podrška i unapređenje bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji” za čije sprovođenje su zaduženi Slovačka Republika u partnerstvu sa Češkom Republikom biće izrađena Strategija inspekcije rada, obezbediće se dodatna edukacija za inspektore radi efikasnijeg vršenja nadzora, biće izrađene instrukcije za inspektore rada, priprema programa obuke za inspektore rada i obuka za 20 odabranih inspektora rada – budućih trenera i obuku svih inspektora rada, kao i izrada različitih reklamnih materijala: postera, letaka i brošura. Ovaj deo projekta će se realizovati od februara 2020. do februara 2021. godine.

Predlogom zakona propisuje se vođenje registra povreda na radu, čime će se proširiti nadležnost Uprave za bezbednost i zdravlje na radu, međutim to neće iziskivati angažovanje novih izvršilaca jer je postojeći broj izvršilaca optimalan.

- 3) Da li je za realizaciju izabrane opcije bilo potrebno izvršiti restrukturiranje postojećeg državnog organa, odnosno drugog subjekta javnog sektora (npr. proširenje, ukidanje, promene funkcija/hijerarhije, unapređenje tehničkih i ljudskih kapaciteta i sl.) i u kojem vremenskom periodu je to potrebno sprovesti?

Prema odredbama zakona nije potrebno izvršiti restrukturiranje postojećeg državnog organa, odnosno drugog subjekta javnog sektora.

- 4) Da li je izabrana opcija u saglasnosti sa važećim propisima, međunarodnim sporazumima i usvojenim dokumentima javnih politika?

Izabrana opcija je u saglasnosti sa važećim propisima, međunarodnim sporazumima i usvojenim dokumentima javnih politika.

- 5) Da li izabrana opcija utiče na odgovornost i transparentnost rada javne uprave i na koji način?

Svi postupci predviđeni zakonom su transparentni jer predviđaju instrumente zaštite prava svih stranaka u postupku i ne predviđaju se procedure koje bi bile netransparentne.

Predloženo je rešenje da je Ministarstvo nadležno za poslove rada dužno da na svojoj internet stranici učini dostupnim kontakte dežurnih inspektora rada (član 62) i da na svojoj internet stranici objavljuje spisak pravnih i fizičkih lica kojima su izdate, oduzete ili prestale da važe licence za obavljanje poslova u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu (član 81).

- 6) Koje dodatne mere treba sprovesti i koliko vremena će biti potrebno da se sprovede izabrana opcija i obezbedi njeno kasnije dosledno sprovođenje, odnosno njena održivost?

Tokom primene Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu preduzeće se zakonodavne, institucionalne i organizacione mere i razvijanje javne svesti:

1. Zakonodavne mere:

- donošenje podzakonskih propisa predviđenih ovim zakonom koji će biti doneti u roku od 18 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, u cilju usaglašavanja sa propisima EU i MOR-a, kao i njihova implementacija i istovremeno podsticanje socijalnih partnera da se pitanja bezbednosti i zdravlja na radu pre svega regulišu kroz sistem kolektivnog pregovaranja, i to:

1.1. Ministar nadležan za poslove rada donosi propise iz člana 7. stav 2. ovog zakona koji se odnose na preventivne mere bezbednosti i zdravlja na radu pri korišćenju sredstva za rad; lične zaštitne opreme; pri radu na visini; pri obezbeđivanju oznaka za bezbednost i zdravlje na radu; pri ručnom prenošenju tereta; pri korišćenju opreme za rad sa ekranom; pri izlaganju hemijskim materijama, biološkim štetnostima, vibracijama, buci, karcinogenima ili mutagenima; za radno mesto.

1.2. Ministar nadležan za poslove rada donosi propis iz člana 51. stav 4, koji se odnosi na kontinuiranu edukaciju u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, odnosno program, način, postupak i dužinu trajanja kontinuirane edukacije, uslove za dobijanje ovlašćenja za organizatora kontinuirane edukacije i druga pitanja u vezi sa kontinuiranom edukacijom savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu, koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izrade projekta, koordinatora za bezbednost i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova, odgovornog lica za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad, odgovornog lica za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, odnosno hemijskih i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti i odgovornog lica za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine – bioloških štetnosti.

1.3. Na osnovu člana 105. Predloga zakona predviđeno je da je inspektor rada dužan da položi stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, kao i da se će se ova odredba odnositi samo na inpektore koji imaju manje od pet godina radnog iskustva na poslovima inspektora rada. Okvirna procena je da će posle stupanja na snagu Zakona, ova obaveza nastati za 20 inspektora rada. Taksa za polaganje ispita ostaće ista kao i prema važećim propisima i iznosi 12.520 dinara, a finansiraće se iz sredstava obezbeđenih u budžetu Republike Srbije na razdelu Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja – Inspektorat za rad.

2. Razvijanje javne svesti:

Uprava za bezbednost i zdravlje na radu, u saradnji sa socijalnim partnerima, organizuje obeležavanje „28. aprila” – Dana bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji i dodelu nacionalnih priznanja, Evropsku nedelju bezbednosti i

zdravlja na radu, Takmičenje za evropske nagrade dobre prakse u Republici Srbiji u saradnji sa Evropskom agencijom za bezbednost i zdravlje na radu. Takođe, Uprava za bezbednost i zdravlje na radu pokrovitelj je međunarodnog sajma 112 EKSP0 – sajma prevencije i reagovanja u vanrednim situacijama i bezbednosti i zdravlja na radu. Dobro planirane i organizovane manifestacije značajno doprinose promeni odnosa prema ovoj oblasti, unapređuju znanje o opasnostima i štetnostima na radnom mestu, unapređenju socijalnog dijaloga, širenju informacija i razmeni dobre prakse. U 2018. godini Uprava je izvršila edukaciju oko 250 lica za bezbednost i zdravlje na radu. Tim povodom održana su tri seminara u Beogradu u prostorijama Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, i to: 2. februara 2018. godine, 3. marta 2018. godine i 25. maja 2018. godine. Nakon donošenja novog Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu biće organizovani seminari u cilju obuke lica koja će primenjivati Zakon.

8. Ključna pitanja za analizu rizika

- 1) Da li je za sprovođenje izabrane opcije obezbeđena podrška svih ključnih zainteresovanih strana i ciljnih grupa? Da li je sprovođenje izabrane opcije prioritet za donosiocima odluka u narednom periodu (Narodnu skupštinu, Vladu, državne organe i slično)?

Sve zainteresovane strane imale su priliku da se izjasne na tekst Nacrta zakona o bezbednosti i zdravlju na radu kroz rad Radne grupe formirane za pripremu teksta Nacrta zakona kao i da svi zainteresovani stave primedbe i daju svoje sugestije u toku trajanja javne rasprave. Nacrt zakona o bezbednosti i zdravlju na radu pripremila je Radna grupa koja je osnovana Rešenjem ministra za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja čiji su članovi predstavnici Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Unije poslodavaca Srbije, Ministarstva rudarstva i energetike, Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Ministarstva zdravlja, Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje, Saveza samostalnih sindikata Srbije, Ujedinjenog granskog sindikata „Nezavisnost”, Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije, Privredne komore Srbije, Udruženja za bezbednost i zdravlje na radu Srbije, Fakulteta zaštite na radu u Nišu, Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu, Nacionalne alijanse za lokalni ekonomski razvoj, Inspektorata za rad.

Javna rasprava sprovedena je u periodu od 5. do 25. juna 2019. godine. Tekst Nacrta zakona o bezbednosti i zdravlju na radu bio je postavljen na internet stranici Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i na portalu e-uprave. Primedbe na tekst Nacrta zakona i predlozi za njegovu izmenu ili dopunu dostavljani su putem pošte ili elektronskim putem.

Javna rasprava održana je u pet gradova:

- 1) Kragujevcu, dana 5. juna 2019. godine, sa početkom u 11,00 časova, u sali Skupštine grada Kragujevca, Trg slobode broj 3. Javnoj raspravi je prisustvovao 41 učesnik;

- 2) Novom Sadu, dana 11. juna 2019. godine, sa početkom u 11,00 časova, u sali Skupštine grada Novog Sada, Žarka Zrenjanina broj 2. Javnoj raspravi je prisustvovalo 103 učesnika;

- 3) Novom Pazaru, dana 18. juna 2019. godine, sa početkom u 11,00 časova, u svečanoj sali Doma kulture Novi Pazar, Stevana Nemanje broj 2. Javnoj raspravi je prisustvovao 21 učesnik;

- 4) Beogradu, dana 21. juna 2019. godine, sa početkom u 11,00 časova, u Velikoj sali na šestom spratu, Nemanjina 22-26. Javnoj raspravi je prisustvovalo 128 učesnika;

5) Nišu, dana 25. juna 2019. godine, sa početkom u 11,00 časova, u sali Skupštine grada Niša, Nikole Pašića 24. Javnoj raspravi je prisustvovalo 96 učesnika.

Učesnici na javnoj raspravi su bili: predstavnici socijalnih partnera republičke, pokrajinske, gradske, granske i druge organizacije sindikata, udruženja poslodavaca, predstavnici pravnih lica i preduzetnika sa licencom u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, predstavnici visokoškolskih ustanova, predstavnici službe medicine rada, predstavnici državnih organa, javnih službi, predstavnici udruženja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, predstavnici privrednih društava, predstavnici nevladinog sektora, stručna javnost i druge zainteresovane strane.

Nakon sprovedene javne rasprave članovi Radne grupe su razmotrili sve pristigle predloge, primedbe i sugestije i sagledana je mogućnost njihovog integrisanja u tekst navedenog Nacrta zakona, s ciljem unapređenja zakonskih rešenja.

Dana 10.07.2019. na osnovu odredaba Poslovnika Vlade i Zakona o planskom sistemu Republike Srbije objavljen je Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu zakona o bezbednosti i zdravlju na radu na internet stranici Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i na portalu e-uprave.

U toku javne rasprave pristiglo je 105 primedbi i predloga.

- 2) Da li su obezbeđena finansijska sredstva za sprovođenje izabrane opcije? Da li je za sprovođenje izabrane opcije obezbeđeno dovoljno vremena za sprovođenje postupka javne nabavke ukoliko je ona potrebna?

Proširene su nadležnosti Uprave za bezbednost i zdravlje na radu za poslove vođenja registra povreda na radu, evidencija o položenim stručnim ispitima i o izdatim i obnovljenim licencama. Poslovi vođenja evidencija o položenim stručnim ispitima i o izdatim i obnovljenim licencama se već obavljaju i obezbeđena su finansijska sredstva i administrativni kapaciteti za obavljanje istih. Takođe se vodi evidencija povreda na radu na osnovu dostavljenih Izveštaja o povredi na radu od strane poslodavaca, međutim ona nije uspostavljanja u formi elektronskog registra povreda na radu. U cilju usaglašavanja sa Evropskom metodologijom povreda na radu (ESAW) i ispunjavanja obaveze proistekle iz Pregovaračnog poglavlja 18 – Statistika uvešće se jedinstveni registar povreda na radu, kako bi podaci o povredama na radu bili što precizniji i omogućili praćenje stanja, analizu i uspostavljanje efikasnije nacionalne politike u ovoj oblasti.

Obezbeđena su finansijska sredstva za osnivanje i vođenje registra povreda na radu (softver, troškovi administriranja).

- 3) Da li postoji još neki rizik za sprovođenje izabrane opcije?

Nema rizika za sprovođenje Nacrta zakona jer je poslodavcima ostavljen rok od godinu dana od dana stupanja na snagu zakona da organizuju svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom. Prilikom pripreme Nacrta zakona i razmatranja svih opcija, nisu uočeni još neki rizici za sprovođenje izabrane opcije.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja

2. Naziv propisa

Predlog zakona o bezbednosti i zdravlju na radu

Draft Law on Safety and Health at Work

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa,

Poglavlje V, Naslov VI – Usklađivanje propisa, primena prava i pravila konkurencije član 79. Sporazuma i Naslov VIII – Politike saradnje, član 101. Sporazuma.

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma,

Odredbama Sporazuma nije dat poseban rok za usklađivanje, već se usklađivanje vrši u skladu sa opštim rokom u skladu sa članom 72. Sporazuma.

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

Predlogom zakona o bezbednosti i zdravlju na radu ispunjavaju se u potpunosti obaveze koje proizlaze iz Sporazuma.

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

Nema ih.

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.

Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije (2018-2021) u delu 3.19. Socijalna politika i zapošljavanje	Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu	MRZSP	2019/IV
3.19.2. Bezbednost i zdravlje na radu 2017-319			

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, Glava X – Socijalna politika, član 153. – potpuno usklađen. Predlog zakona o bezbednosti i zdravlju na radu je u skladu s odredbama primarnih izvora prava Evropske unije i usklađen je sa svim načelima koja iz tih odredaba proizlaze;

b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

Celex No. 31989L0391	Direktiva Saveta 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zaštite zdravlja radnika na radu Council Directive 89/391/EEC of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work (OJ L 183, 29.6.1989, p. 1)	Potpuno usklađen
Celex No. 32003L0088	Direktiva 2003/88/EK Evropskog parlamenta i Saveta od 4. novembra 2003. o određenim aspektima organizacije radnog vremena DIRECTIVE 2003/88/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 4 November 2003 concerning certain aspects of the organisation of working time (OJ L 299, 18.11.2003, p. 9)	Delimično usklađen

v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,

/

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,

Predlogom zakona o bezbednosti i zdravlju na radu preneti je odredba člana 9.1.a Direktive 2003/88/EK Evropskog parlamenta i Saveta od 4. novembra 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena, koja se odnosi na zdravstvene preglede radnika koji rade noću.

Potpuna usklađenost sa ovom direktivom postići će se donošenjem Zakona o radu u IV kvartalu 2021. godine.

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.

Rok koji je predviđen Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije je IV kvartal 2019. godine. Usklađivanje se sprovedi u predviđenom roku.

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

Postoji odgovarajuća nadležnost EU, kao i odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije.

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

Da u vidu radnih prevoda Ministarstva za evropske integracije.

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

Da, Predlog zakona o bezbednosti i zdravlju na radu preveden je na engleski jezik.

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

Predlog zakona o bezbednosti i zdravlju na radu je bio predmet konsultacija sa Evropskom komisijom i usvojene su preporuke Evropske komisije koje su date 2015. godine.

<p>1. Naziv propisa Evropske unije : Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta 2003/88 od 4. novembra 2003. godine o određenim aspektima organizacije radnog vremena Službeni glasnik L 299 , 18/11/2003 P. 0009 - 0019</p> <p>DIRECTIVE 2003/88/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 4 November 2003 concerning certain aspects of the organisation of working time Official Journal L 299 , 18/11/2003 P. 0009 - 0019</p>	<p>2. „CELEX” oznaka EU propisa 32003L0088</p>
<p>3. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada</p>	<p>4. Datum izrade tabele:</p>
<p>Obrađivač - Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja</p>	<p>24.09.2019.</p>
<p>5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom Evropske unije: 0.1 Predlog zakona o bezbednosti i zdravlju na radu 0.2 Zakon o radu („Službeni glasnik RS”, br. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – US, 113/17 i 95/18 – autentično tumačenje)</p>	<p>6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA: 2017-319</p>
<p>7. Usklađenost odredbi propisa sa odredbama propisa EU:</p>	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
Odredba propisa EU	Sadržina odredbe	Odredbe propisa R. Srbije	Sadržina odredbe	Usklađenost ²	Razlozi za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	Napomena o usklađenosti
1.	1. This Directive lays down minimum safety			NP		

² Potpuno usklađeno - PU, delimično usklađeno - DU, neusklađeno - NU, neprenosivo – NP

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>and health requirements for the organization of working time.</p> <p>2. This Directive applies to:</p> <p>(a) minimum periods of daily rest, weekly rest and annual leave, to breaks and maximum weekly working time; and</p> <p>(b) certain aspects of night work, shift work and patterns of work.</p> <p>3. This Directive shall apply to all sectors of activity, both public and private, within the meaning of Article 2 of Directive 89/391/EEC, without prejudice to Articles 14, 17, 18 and 19 of this Directive.</p> <p>This Directive shall not apply to seafarers, as defined in Directive 1999/63/EC without prejudice to Article 2(8) of this Directive.</p> <p>4. The provisions of Directive 89/391/EEC are fully applicable to the matters referred to in paragraph 2, without prejudice to more stringent and/or specific provisions contained in this Directive.</p>					
2.1.	<p>For the purposes of this Directive, the following definitions shall apply:</p> <p>"working time" means any period during which the worker is working, at the employer's disposal and carrying out his activity or duties, in accordance with national laws and/or practice;</p>	0.2 50.1. 50.3	<p>Radno vreme je vremenski period u kome je zaposleni dužan, odnosno raspoloživ da obavlja poslove prema nalogu poslodavca, na mestu gde se poslovi obavljaju, u skladu sa zakonom.</p> <p>Radnim vremenom ne smatra se vreme u kome je zaposleni pripravan da se odazove na poziv</p>	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		50.5	poslodavca da obavlja poslove ako se ukaže takva potreba, pri čemu se zaposleni ne nalazi na mestu gde se njegovi poslovi obavljaju, u skladu sa zakonom. Vreme koje zaposleni u toku pripravnosti provede u obavljanju poslova po pozivu poslodavca smatra se radnim vremenom.			
2.2.	"rest period" means any period which is not working time;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
2.3.	"night time" means any period of not less than seven hours, as defined by national law, and which must include, in any case, the period between midnight and 5.00;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
2.4.	"night worker" means: (a) on the one hand, any worker, who, during night time, works at least three hours of his daily working time as a normal course; and (b) on the other hand, any worker who is likely during night time to work a certain proportion of his annual working time, as defined at the choice of the Member State concerned: (i) by national legislation, following consultation with the two sides of industry; or (ii) by collective agreements or agreements			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	concluded between the two sides of industry at national or regional level;					
2.5.	"shift work" means any method of organising work in shifts whereby workers succeed each other at the same work stations according to a certain pattern, including a rotating pattern, and which may be continuous or discontinuous, entailing the need for workers to work at different times over a given period of days or weeks;	0.2 63.1	Rad u smenama je organizacija rada kod poslodavca prema kojoj se zaposleni na istim poslovima smenjuju prema utvrđenom rasporedu, pri čemu izmena smena može da bude kontinuirana ili sa prekidima tokom određenog perioda dana ili nedelja.	PU		
2.6.	"shift worker" means any worker whose work schedule is part of shift work;	0.2 63.2	Zaposleni koji radi u smenama je zaposleni koji kod poslodavca kod koga je rad organizovan u smenama u toku meseca posao obavlja u različitim smenama najmanje trećinu svog radnog vremena.	PU		
2.7.	"mobile worker" means any worker employed as a member of travelling or flying personnel by an undertaking which operates transport services for passengers or goods by road, air or inland waterway;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
2.8.	"offshore work" means work performed mainly on or from offshore installations (including drilling rigs), directly or indirectly in connection with the			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	exploration, extraction or exploitation of mineral resources, including hydrocarbons, and diving in connection with such activities, whether performed from an offshore installation or a vessel;					
2.9.	"adequate rest" means that workers have regular rest periods, the duration of which is expressed in units of time and which are sufficiently long and continuous to ensure that, as a result of fatigue or other irregular working patterns, they do not cause injury to themselves, to fellow workers or to others and that they do not damage their health, either in the short term or in the longer term.			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
3.	Member States shall take the measures necessary to ensure that every worker is entitled to a minimum daily rest period of 11 consecutive hours per 24-hour period.	0.2 66.1	Zaposleni ima pravo na odmor u trajanju od najmanje 12 časova neprekidno u okviru 24 časa, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.	PU		
4.	Member States shall take the measures necessary to ensure that, where the working day is longer than six hours, every worker is entitled to a rest break, the details of which, including duration and the terms on which it is granted, shall be laid down in collective agreements or agreements between the two sides of industry or, failing that, by national legislation.	0.2 64.	Zaposleni koji radi najmanje šest časova dnevno ima pravo na odmor u toku dnevnog rada u trajanju od najmanje 30 minuta. Zaposleni koji radi duže od četiri, a kraće od šest časova dnevno ima pravo na odmor u toku rada u trajanju od najmanje 15 minuta. Zaposleni koji radi duže od 10 časova dnevno, ima pravo na odmor u toku rada u trajanju od	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>najmanje 45 minuta. Odmor u toku dnevnog rada ne može da se koristi na početku i na kraju radnog vremena. Vreme odmora iz st. 1-3. ovog člana uračunava se u radno vreme.</p>			
5.	<p>Member States shall take the measures necessary to ensure that, per each seven-day period, every worker is entitled to a minimum uninterrupted rest period of 24 hours plus the 11 hours' daily rest referred to in Article 3. If objective, technical or work organisation conditions so justify, a minimum rest period of 24 hours may be applied.</p>	0.2 67.	<p>Zaposleni ima pravo na nedeljni odmor u trajanju od najmanje 24 časa neprekidno kojem se dodaje vreme odmora iz člana 66. ovog zakona, ako zakonom nije drukčije određeno. Nedeljni odmor se, po pravilu, koristi nedeljom. Poslodavac može da odredi drugi dan za korišćenje nedeljnog odmora ako priroda posla i organizacija rada to zahteva. Izuzetno od stava 1. ovog člana, zaposleni koji zbog obavljanja posla u različitim smenama ili u preraspodeli radnog vremena ne može da koristi odmor u trajanju utvrđenom u stavu 1. ovog člana, ima pravo na nedeljni odmor u trajanju od najmanje 24 časa neprekidno. Ako je neophodno da zaposleni radi na dan svog nedeljnog odmora, poslodavac je dužan da mu</p>	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>obezbedi odmor u trajanju od najmanje 24 časa neprekidno u toku naredne nedelje.</p>			
6.1.1	<p>Member States shall take the measures necessary to ensure that, in keeping with the need to protect the safety and health of workers:</p> <p>(a) the period of weekly working time is limited by means of laws, regulations or administrative provisions or by collective agreements or agreements between the two sides of industry;</p>	0.2 51.	<p>Puno radno vreme iznosi 40 časova nedeljno, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.</p> <p>Opštim aktom može da se utvrdi da puno radno vreme bude kraće od 40 časova nedeljno, ali ne kraće od 36 časova nedeljno.</p> <p>Zaposleni iz stava 2. ovog člana ostvaruje sva prava iz radnog odnosa kao da radi sa punim radnim vremenom.</p> <p>Nepuno radno vreme, u smislu ovog zakona, jeste radno vreme kraće od punog radnog vremena.</p>	PU		
6.1.2	(b) the average working time for each seven-day period, including overtime, does not exceed 48 hours.	0.2 53.	Na zahtev poslodavca, zaposleni je dužan da radi duže od punog radnog vremena u slučaju više sile,	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>iznenadnog povećanja obima posla i u drugim slučajevima kada je neophodno da se u određenom roku završi posao koji nije planiran (u daljem tekstu: prekovremeni rad). Prekovremeni rad ne može da traje duže od osam časova nedeljno. Zaposleni ne može da radi duže od 12 časova dnevno uključujući i prekovremeni rad. Zaposlenom koji radi na poslovima na kojima je uvedeno skraćeno radno vreme u skladu sa članom 52. ovog zakona ne može da se odredi prekovremeni rad na tim poslovima, ako zakonom nije drukčije određeno.</p>			
7.	<p>1. Member States shall take the measures necessary to ensure that every worker is entitled to paid annual leave of at least four weeks in accordance with the conditions for entitlement to, and granting of, such leave laid down by national legislation and/or practice. 2. The minimum period of paid annual leave may not be replaced by an allowance in lieu, except where the employment relationship is terminated.</p>			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
8.	<p>Member States shall take the measures necessary to ensure that: (a) normal hours of work for night workers</p>			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>do not exceed an average of eight hours in any 24-hour period;</p> <p>(b) night workers whose work involves special hazards or heavy physical or mental strain do not work more than eight hours in any period of 24 hours during which they perform night work.</p> <p>For the purposes of point (b), work involving special hazards or heavy physical or mental strain shall be defined by national legislation and/or practice or by collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry, taking account of the specific effects and hazards of night work.</p>					
9.	<p>1. Member States shall take the measures necessary to ensure that:</p> <p>(a) night workers are entitled to a free health assessment before their assignment and thereafter at regular intervals;</p> <p>(b) night workers suffering from health problems recognised as being connected with the fact that they perform night work are transferred whenever possible to day work to which they are suited.</p> <p>2. The free health assessment referred to in paragraph 1(a) must comply with medical confidentiality.</p> <p>3. The free health assessment referred to in paragraph 1(a) may be conducted within the national health system.</p>	01. 53.2	Poslodavac je dužan da zaposlenom koji rad obavlja noću, u skladu sa zakonom, obezbedi prethodni i periodični lekarski pregled.	DU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
10.	Member States may make the work of certain categories of night workers subject to certain guarantees, under conditions laid down by national legislation and/or practice, in the case of workers who incur risks to their safety or health linked to night-time working.			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
11.	Member States shall take the measures necessary to ensure that an employer who regularly uses night workers brings this information to the attention of the competent authorities if they so request.	0.2 268b	Poslodavac, odgovorno lice kod poslodavca i zaposleni dužni su da inspektoru omoguće vršenje nadzora, uvid u dokumentaciju i nesmetan rad i da mu obezbede podatke potrebne za vršenje inspeksijskog nadzora, u skladu sa zakonom.	PU		
12.	Member States shall take the measures necessary to ensure that: (a) night workers and shift workers have safety and health protection appropriate to the nature of their work; (b) appropriate protection and prevention services or facilities with regard to the safety and health of night workers and shift workers are equivalent to those applicable to other workers and are available at all times.			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
13.	Member States shall take the measures necessary to ensure that an employer who			NU	Nije predmet uređivanja ovog	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	intends to organise work according to a certain pattern takes account of the general principle of adapting work to the worker, with a view, in particular, to alleviating monotonous work and work at a predetermined work-rate, depending on the type of activity, and of safety and health requirements, especially as regards breaks during working time.				zakona	
14.	This Directive shall not apply where other Community instruments contain more specific requirements relating to the organisation of working time for certain occupations or occupational activities.			NP		
15.	This Directive shall not affect Member States' right to apply or introduce laws, regulations or administrative provisions more favourable to the protection of the safety and health of workers or to facilitate or permit the application of collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry which are more favourable to the protection of the safety and health of workers.			NP		
16.1.1.	Member States may lay down: (a) for the application of Article 5 (weekly rest period), a reference period not exceeding 14 days;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
16.1.2.1.	(b) for the application of Article 6 (maximum weekly working time), a	0.2 57.1	Poslodavac može da izvrši preraspodelu radnog vremena kada	PU		U skladu sa izuzetkom iz

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	reference period not exceeding four months.	57.2	to zahteva priroda delatnosti, organizacija rada, bolje korišćenje sredstava rada, racionalnije korišćenje radnog vremena i izvršenje određenog posla u utvrđenim rokovima. Preraspodela radnog vremena vrši se tako da ukupno radno vreme zaposlenog u periodu od šest meseci u toku kalendarske godine u proseku ne bude duže od ugovorenog radnog vremena zaposlenog.			člana 19.
16.1.2.2.	The periods of paid annual leave, granted in accordance with Article 7, and the periods of sick leave shall not be included or shall be neutral in the calculation of the average;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
16.1.3	(c) for the application of Article 8 (length of night work), a reference period defined after consultation of the two sides of industry or by collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	at national or regional level.					
16.2.	If the minimum weekly rest period of 24 hours required by Article 5 falls within that reference period, it shall not be included in the calculation of the average.			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
17.	<p>1. With due regard for the general principles of the protection of the safety and health of workers, Member States may derogate from Articles 3 to 6, 8 and 16 when, on account of the specific characteristics of the activity concerned, the duration of the working time is not measured and/or predetermined or can be determined by the workers themselves, and particularly in the case of:</p> <p>(a) managing executives or other persons with autonomous decision-taking powers;</p> <p>(b) family workers; or</p> <p>(c) workers officiating at religious ceremonies in churches and religious communities.</p> <p>2. Derogations provided for in paragraphs 3, 4 and 5 may be adopted by means of laws, regulations or administrative provisions or by means of collective agreements or agreements between the two sides of industry provided that the workers concerned are afforded equivalent periods of compensatory rest or that, in exceptional cases in which it is not possible, for objective reasons, to grant such equivalent periods of compensatory rest, the workers</p>			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>concerned are afforded appropriate protection.</p> <p>3. In accordance with paragraph 2 of this Article derogations may be made from Articles 3, 4, 5, 8 and 16:</p> <p>(a) in the case of activities where the worker's place of work and his place of residence are distant from one another, including offshore work, or where the worker's different places of work are distant from one another;</p> <p>(b) in the case of security and surveillance activities requiring a permanent presence in order to protect property and persons, particularly security guards and caretakers or security firms;</p> <p>(c) in the case of activities involving the need for continuity of service or production, particularly:</p> <p>(i) services relating to the reception, treatment and/or care provided by hospitals or similar establishments, including the activities of doctors in training, residential institutions and prisons;</p> <p>(ii) dock or airport workers;</p> <p>(iii) press, radio, television, cinematographic production, postal and telecommunications services, ambulance, fire and civil protection services;</p> <p>(iv) gas, water and electricity production, transmission and distribution, household</p>					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>refuse collection and incineration plants;</p> <p>(v) industries in which work cannot be interrupted on technical grounds;</p> <p>(vi) research and development activities;</p> <p>(vii) agriculture;</p> <p>(viii) workers concerned with the carriage of passengers on regular urban transport services;</p> <p>(d) where there is a foreseeable surge of activity, particularly in:</p> <p>(i) agriculture;</p> <p>(ii) tourism;</p> <p>(iii) postal services;</p> <p>(e) in the case of persons working in railway transport:</p> <p>(i) whose activities are intermittent;</p> <p>(ii) who spend their working time on board trains; or</p> <p>(iii) whose activities are linked to transport timetables and to ensuring the continuity and regularity of traffic;</p> <p>(f) in the circumstances described in Article 5(4) of Directive 89/391/EEC;</p> <p>(g) in cases of accident or imminent risk of accident.</p> <p>4. In accordance with paragraph 2 of this Article derogations may be made from Articles 3 and 5:</p> <p>(a) in the case of shift work activities, each time the worker changes shift and cannot take daily and/or weekly rest periods</p>					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>between the end of one shift and the start of the next one;</p> <p>(b) in the case of activities involving periods of work split up over the day, particularly those of cleaning staff.</p> <p>5. In accordance with paragraph 2 of this Article, derogations may be made from Article 6 and Article 16(b), in the case of doctors in training, in accordance with the provisions set out in the second to the seventh subparagraphs of this paragraph. With respect to Article 6 derogations referred to in the first subparagraph shall be permitted for a transitional period of five years from 1 August 2004.</p> <p>Member States may have up to two more years, if necessary, to take account of difficulties in meeting the working time provisions with respect to their responsibilities for the organisation and delivery of health services and medical care.</p> <p>At least six months before the end of the transitional period, the Member State concerned shall inform the Commission giving its reasons, so that the Commission can give an opinion, after appropriate consultations, within the three months following receipt of such information. If the Member State does not follow the opinion of the Commission, it will justify its decision. The notification and justification</p>					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>of the Member State and the opinion of the Commission shall be published in the Official Journal of the European Union and forwarded to the European Parliament. Member States may have an additional period of up to one year, if necessary, to take account of special difficulties in meeting the responsibilities referred to in the third subparagraph. They shall follow the procedure set out in that subparagraph. Member States shall ensure that in no case will the number of weekly working hours exceed an average of 58 during the first three years of the transitional period, an average of 56 for the following two years and an average of 52 for any remaining period.</p> <p>The employer shall consult the representatives of the employees in good time with a view to reaching an agreement, wherever possible, on the arrangements applying to the transitional period. Within the limits set out in the fifth subparagraph, such an agreement may cover:</p> <p>(a) the average number of weekly hours of work during the transitional period; and</p> <p>(b) the measures to be adopted to reduce weekly working hours to an average of 48 by the end of the transitional period.</p> <p>With respect to Article 16(b) derogations referred to in the first subparagraph shall be</p>					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	permitted provided that the reference period does not exceed 12 months, during the first part of the transitional period specified in the fifth subparagraph, and six months thereafter.					
18.	<p>Derogations may be made from Articles 3, 4, 5, 8 and 16 by means of collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry at national or regional level or, in conformity with the rules laid down by them, by means of collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry at a lower level.</p> <p>Member States in which there is no statutory system ensuring the conclusion of collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry at national or regional level, on the matters covered by this Directive, or those Member States in which there is a specific legislative framework for this purpose and within the limits thereof, may, in accordance with national legislation and/or practice, allow derogations from Articles 3, 4, 5, 8 and 16 by way of collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry at the appropriate collective level.</p> <p>The derogations provided for in the first and second subparagraphs shall be allowed on</p>	0.2 57.3	Kolektivnim ugovorom može da se utvrdi da se preraspodela radnog vremena ne vezuje za kalendarsku godinu, odnosno da može trajati i duže od šest meseci, a najduže devet meseci.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>condition that equivalent compensating rest periods are granted to the workers concerned or, in exceptional cases where it is not possible for objective reasons to grant such periods, the workers concerned are afforded appropriate protection.</p> <p>Member States may lay down rules:</p> <p>(a) for the application of this Article by the two sides of industry; and</p> <p>(b) for the extension of the provisions of collective agreements or agreements concluded in conformity with this Article to other workers in accordance with national legislation and/or practice.</p>					
19.	<p>The option to derogate from Article 16(b), provided for in Article 17(3) and in Article 18, may not result in the establishment of a reference period exceeding six months. However, Member States shall have the option, subject to compliance with the general principles relating to the protection of the safety and health of workers, of allowing, for objective or technical reasons or reasons concerning the organisation of work, collective agreements or agreements concluded between the two sides of industry to set reference periods in no event exceeding 12 months.</p> <p>Before 23 November 2003, the Council shall, on the basis of a Commission proposal accompanied by an appraisal report, re-</p>	0.2 57.	<p>Poslodavac može da izvrši preraspodelu radnog vremena kada to zahteva priroda delatnosti, organizacija rada, bolje korišćenje sredstava rada, racionalnije korišćenje radnog vremena i izvršenje određenog posla u utvrđenim rokovima.</p> <p>Preraspodela radnog vremena vrši se tako da ukupno radno vreme zaposlenog u periodu od šest meseci u toku kalendarske godine u proseku ne bude duže od ugovorenog radnog vremena zaposlenog.</p> <p>Kolektivnim ugovorom može da se utvrdi da se preraspodela radnog</p>	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	examine the provisions of this Article and decide what action to take.		<p>vremena ne vezuje za kalendarsku godinu, odnosno da može trajati i duže od šest meseci, a najduže devet meseci.</p> <p>Zaposleni koji se saglasio da u preraspodeli radnog vremena radi u proseku duže od vremena utvrđenog u st. 2. i 3. ovog člana, časovi rada duži od prosečnog radnog vremena zaposlenog obračunavaju mu se i isplaćuju kao prekovremeni rad.</p> <p>U slučaju preraspodele radnog vremena, radno vreme ne može da traje duže od 60 časova nedeljno.</p>			
20.	<p>1. Articles 3, 4, 5 and 8 shall not apply to mobile workers.</p> <p>Member States shall, however, take the necessary measures to ensure that such mobile workers are entitled to adequate rest, except in the circumstances laid down in Article 17(3)(f) and (g).</p> <p>2. Subject to compliance with the general principles relating to the protection of the safety and health of workers, and provided that there is consultation of representatives of the employer and employees concerned and efforts to encourage all relevant forms of social dialogue, including negotiation if the parties so wish, Member States may, for</p>			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>objective or technical reasons or reasons concerning the organisation of work, extend the reference period referred to in Article 16(b) to 12 months in respect of workers who mainly perform offshore work.</p> <p>3. Not later than 1 August 2005 the Commission shall, after consulting the Member States and management and labour at European level, review the operation of the provisions with regard to offshore workers from a health and safety perspective with a view to presenting, if need be, the appropriate modifications.</p>					
21.	<p>1. Articles 3 to 6 and 8 shall not apply to any worker on board a seagoing fishing vessel flying the flag of a Member State. Member States shall, however, take the necessary measures to ensure that any worker on board a seagoing fishing vessel flying the flag of a Member State is entitled to adequate rest and to limit the number of hours of work to 48 hours a week on average calculated over a reference period not exceeding 12 months.</p> <p>2. Within the limits set out in paragraph 1, second subparagraph, and paragraphs 3 and 4 Member States shall take the necessary measures to ensure that, in keeping with the need to protect the safety and health of such workers:</p> <p>(a) the working hours are limited to a</p>			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>maximum number of hours which shall not be exceeded in a given period of time; or (b) a minimum number of hours of rest are provided within a given period of time. The maximum number of hours of work or minimum number of hours of rest shall be specified by law, regulations, administrative provisions or by collective agreements or agreements between the two sides of the industry.</p> <p>3. The limits on hours of work or rest shall be either:</p> <p>(a) maximum hours of work which shall not exceed:</p> <p>(i) 14 hours in any 24-hour period; and (ii) 72 hours in any seven-day period; or</p> <p>(b) minimum hours of rest which shall not be less than:</p> <p>(i) 10 hours in any 24-hour period; and (ii) 77 hours in any seven-day period.</p> <p>4. Hours of rest may be divided into no more than two periods, one of which shall be at least six hours in length, and the interval between consecutive periods of rest shall not exceed 14 hours.</p> <p>5. In accordance with the general principles of the protection of the health and safety of workers, and for objective or technical reasons or reasons concerning the organisation of work, Member States may</p>					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>allow exceptions, including the establishment of reference periods, to the limits laid down in paragraph 1, second subparagraph, and paragraphs 3 and 4. Such exceptions shall, as far as possible, comply with the standards laid down but may take account of more frequent or longer leave periods or the granting of compensatory leave for the workers. These exceptions may be laid down by means of:</p> <p>(a) laws, regulations or administrative provisions provided there is consultation, where possible, of the representatives of the employers and workers concerned and efforts are made to encourage all relevant forms of social dialogue; or</p> <p>(b) collective agreements or agreements between the two sides of industry.</p> <p>6. The master of a seagoing fishing vessel shall have the right to require workers on board to perform any hours of work necessary for the immediate safety of the vessel, persons on board or cargo, or for the purpose of giving assistance to other vessels or persons in distress at sea.</p> <p>7. Members States may provide that workers on board seagoing fishing vessels for which national legislation or practice determines that these vessels are not allowed to operate in a specific period of the calendar year exceeding one month, shall</p>					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	take annual leave in accordance with Article 7 within that period.					
22.1.1.1.	A Member State shall have the option not to apply Article 6, while respecting the general principles of the protection of the safety and health of workers, and provided it takes the necessary measures to ensure that: (a) no employer requires a worker to work more than 48 hours over a seven-day period, calculated as an average for the reference period referred to in Article 16(b), unless he has first obtained the worker's agreement to perform such work;	0.2 57.4	Zaposleni koji se saglasio da u preraspodeli radnog vremena radi u proseku duže od vremena utvrđenog u st. 2. i 3. ovog člana, časovi rada duži od prosečnog radnog vremena zaposlenog obračunavaju mu se i isplaćuju kao prekovremeni rad.	PU		
22.1.1.2.	(b) no worker is subjected to any detriment by his employer because he is not willing to give his agreement to perform such work;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
22.1.1.3.	(c) the employer keeps up-to-date records of all workers who carry out such work;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
22.1.1.4.	(d) the records are placed at the disposal of the competent authorities, which may, for reasons connected with the safety and/or health of workers, prohibit or restrict the possibility of exceeding the maximum weekly working hours;			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
22.1.1.5.	(e) the employer provides the competent authorities at their request with information on cases in which agreement has been given			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	by workers to perform work exceeding 48 hours over a period of seven days, calculated as an average for the reference period referred to in Article 16(b).					
22.1.2.	Before 23 November 2003, the Council shall, on the basis of a Commission proposal accompanied by an appraisal report, re-examine the provisions of this paragraph and decide on what action to take.			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
22.2.	Member States shall have the option, as regards the application of Article 7, of making use of a transitional period of not more than three years from 23 November 1996, provided that during that transitional period: (a) every worker receives three weeks' paid annual leave in accordance with the conditions for the entitlement to, and granting of, such leave laid down by national legislation and/or practice; and (b) the three-week period of paid annual leave may not be replaced by an allowance in lieu, except where the employment relationship is terminated.			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
22.3.	If Member States avail themselves of the options provided for in this Article, they shall forthwith inform the Commission thereof.			NU	Nije predmet uređivanja ovog zakona	
23.	Without prejudice to the right of Member States to develop, in the light of changing			NP		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>circumstances, different legislative, regulatory or contractual provisions in the field of working time, as long as the minimum requirements provided for in this Directive are complied with, implementation of this Directive shall not constitute valid grounds for reducing the general level of protection afforded to workers.</p>					
24.	<p>1. Member States shall communicate to the Commission the texts of the provisions of national law already adopted or being adopted in the field governed by this Directive.</p> <p>2. Member States shall report to the Commission every five years on the practical implementation of the provisions of this Directive, indicating the viewpoints of the two sides of industry.</p> <p>The Commission shall inform the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Advisory Committee on Safety, Hygiene and Health Protection at Work thereof.</p> <p>3. Every five years from 23 November 1996 the Commission shall submit to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee a report on the application of this Directive taking into account Articles 22 and 23 and paragraphs 1 and 2 of this Article.</p>			NP		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
25.	Not later than 1 August 2009 the Commission shall, after consulting the Member States and management and labour at European level, review the operation of the provisions with regard to workers on board seagoing fishing vessels, and, in particular examine whether these provisions remain appropriate, in particular, as far as health and safety are concerned with a view to proposing suitable amendments, if necessary.			NP		
26.	Not later than 1 August 2005 the Commission shall, after consulting the Member States and management and labour at European level, review the operation of the provisions with regard to workers concerned with the carriage of passengers on regular urban transport services, with a view to presenting, if need be, the appropriate modifications to ensure a coherent and suitable approach in the sector.			NP		
27.	1. Directive 93/104/EC, as amended by the Directive referred to in Annex I, part A, shall be repealed, without prejudice to the obligations of the Member States in respect of the deadlines for transposition laid down in Annex I, part B. 2. The references made to the said repealed Directive shall be construed as references to this Directive and shall be read in accordance with the correlation table set out			NP		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	in Annex II.					
28.	This Directive shall enter into force on 2 August 2004.			NP		
29.	This Directive is addressed to the Member States.			NP		

1. Naziv propisa Evropske unije: Direktiva Saveta 89/391/EEZ od 12. juna 1989 o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja radnika na radu (Službeni list L 183, 29/06/1989, strana 0001-0008) Council Directive 89/391/EEC of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work (OJ L 183, 29.6.1989, p.1)				2. „CELEX” oznaka EU propisa 31989L0391		
3. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada Obrađivač - Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja				4. Datum izrade tabele: 28.10.2019.		
5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom Evropske unije: Predlog zakona o bezbednosti i zdravlju na radu Draft on the Law on Health and Safety at Work				6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA: 2017-319		
7. Usklađenost odredaba propisa sa odredbama propisa EU:						
a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
Odredba propisa EU	Sadržina odredbe	Odredbe propisa R. Srbije	Sadržina odredbe	Usklađenost (Potpuno usklađeno –PU, delimično usklađeno –DU, neusklađeno)	Razlozi za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	Napomena o usklađenosti

				-NU, neprenosivo -NP)		
1.1	1. The object of this Directive is to introduce measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work.	1.1	Ovim zakonom uređuje se unapređivanje i sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu lica koja učestvuju u radnim procesima, kao i lica koja se zateknu u radnoj sredini, radi sprečavanja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, sistem u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, opšta načela prevencije, prava posebnih grupa zaposlenih, obaveze poslodavca, prava i obaveze zaposlenih i predstavnika zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu, stručni ispiti, izdavanje licenci, nadzor i prekršajna odgovornost.	Potpuno usklađeno		

1.2	2. To that end it contains general principles concerning the prevention of occupational risks, the protection of safety and health, the elimination of risk and accident factors, the informing, consultation, balanced participation in accordance with national laws and/ or practices and training of workers and their representatives, as well as general guidelines for the implementation of the said principles.	1.1	Ovim zakonom uređuje se unapređivanje i sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu lica koja učestvuju u radnim procesima, kao i lica koja se zateknu u radnoj sredini, radi sprečavanja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, sistem u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, opšta načela prevencije, prava posebnih grupa zaposlenih, obaveze poslodavca, prava i obaveze zaposlenih i predstavnika zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu, stručni ispiti, izdavanje licenci, nadzor i prekršajna odgovornost.	Potpuno usklađeno		
1.3	3. This Directive shall be without prejudice to existing or future national and Community provisions which are more favourable to protection of the safety and health of workers at work.			Neprenosivo	Odnosi se na oblasti primene Direktive 89/391/EEZ	

2.1	1. This Directive shall apply to all sectors of activity, both public and private (industrial, agricultural, commercial, administrative, service, educational, cultural, leisure, etc.).	2.1	Prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca i zaposlenih, nadležnosti i mere čijom se primenom, odnosno sprovođenjem osigurava bezbednost i zdravlje na radu ostvaruju se u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu zakona.	Potpuno usklađeno		
2.2	2. This Directive shall not be applicable where characteristics peculiar to certain specific public service activities, such as the armed forces or the police, or to certain specific activities in the civil protection services inevitably conflict with it. In that event, the safety and health of workers must be ensured as far as possible in the light of the objectives of this Directive.	2.2	Ovaj zakon primenjuje se u privatnom i u javnom sektoru, u svim delatnostima.			
		2.3	Ovaj zakon se ne primenjuje pri obavljanju specifične vojne službe u Vojsci Srbije i obavljanju policijskih i poslova zaštite i spasavanja i drugih unutrašnjih poslova u neposrednoj vezi sa policijskim poslovima iz delokruga nadležnog državnog organa, kao i obavljanju poslova zaštite i spasavanja koje obavljaju drugi subjekti u skladu sa posebnim zakonom, u kojima su pitanja bezbednosti i zdravlja na radu pri obavljanju te službe i tih poslova uređena posebnim zakonom i propisima donetim na osnovu tog zakona.	Potpuno usklađeno		

3.a	<p>For the purposes of this Directive, the following terms shall have the following meanings:</p> <p>(a) worker: any person employed by an employer, including trainees and apprentices but excluding domestic servants;</p>	4.1 4.1.1	<p>Pojedini izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeće značenje:</p> <p>1) zaposleni jeste svako fizičko lice koje je u radnom odnosu kod poslodavca, kao i lice koje po bilo kom osnovu obavlja rad ili se osposobljava za rad kod poslodavca, osim lica koje obavlja poslove kućnog pomoćnog osoblja kod poslodavca;</p>	Potpuno usklađeno		
3.b	<p>(b) employer: any natural or legal person who has an employment relationship with the worker and has responsibility for the undertaking and/ or establishment;</p>	4.1.3	<p>3) poslodavac jeste svako pravno ili fizičko lice koje zapošljava, odnosno radno angažuje jedno ili više lica, osim fizičkog lica koje posao obezbeđuje u domaćinstvu i nosioca porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji obavlja posao sa članovima porodičnog poljoprivrednog domaćinstva u skladu sa propisima o poljoprivredi;</p>	Potpuno usklađeno		
3.c	<p>(c) workers' representative with specific responsibility for the safety and health of workers: any person elected, chosen or designated in accordance with national laws and/ or practices to represent workers where problems arise relating to the safety and health protection of workers at work;</p>	4.1.4	<p>4) predstavnik zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu (u daljem tekstu: predstavnik zaposlenih) jeste lice izabrano ili imenovano da predstavlja zaposlene u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;</p>	Potpuno usklađeno		

3.d	(d) prevention: all the steps or measures taken or planned at all stages of work in the undertaking to prevent or reduce occupational risks.	4.1.6	6) prevencija jeste osnovni princip bezbednosti i zdravlja na radu čiji su ciljevi: razvoj i jačanje mehanizama za sprečavanje nastanka povreda na radu i profesionalnih bolesti, i stvaranje uslova za stalno unapređivanje oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, a koja obuhvata kulturu, politiku, aktivnosti i mere;	Potpuno usklađeno		
4.1	1. Member States shall take the necessary steps to ensure that employers, workers and workers' representatives are subject to the legal provisions necessary for the implementation of this Directive.	93-99.	KAZNENE ODREDBE	Potpuno usklađeno		
4.2	2. In particular, Member States shall ensure adequate controls and supervision.	86.	Inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona, propisa donetih na osnovu ovog zakona, tehničkih i drugih mera koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, kao i nad primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu utvrđenih aktom o proceni rizika, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, vrši ministarstvo nadležno za poslove rada preko inspektora rada.	Potpuno usklađeno		

5.1	1. The employer shall have a duty to ensure the safety and health of workers in every aspect related to the work.	9.1 9.2	<p>Poslodavac je dužan da obezbedi i sprovodi preventivne mere bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.</p> <p>Poslodavac je dužan da obezbedi bezbednost i zdravlje zaposlenom u svim aktivnostima poslodavca i na svim nivoima organizovanja rada i radnog procesa.</p>	Potpuno usklađeno		
5.2	2. Where, pursuant to Article 7 (3), an employer enlists competent external services or persons, this shall not discharge him from his responsibilities in this area.	9.3	Poslodavac se ne oslobađa obaveza i odgovornosti u vezi sa primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu određivanjem pravnog lica, odnosno preduzetnika sa licencom ili drugog lica ili prenošenjem svojih obaveza i odgovornosti na ta lica.	Potpuno usklađeno		
5.3	3. The workers' obligations in the field of safety and health at work shall not affect the principle of the responsibility of the employer.	8.	Obaveze poslodavca, u smislu ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, istovremeno predstavljaju prava zaposlenih u vezi sa sprovođenjem mera bezbednosti i zdravlja na radu.	Potpuno usklađeno		

5.4	<p>4. This Directive shall not restrict the option of Member States to provide for the exclusion or the limitation of employers' responsibility where occurrences are due to unusual and unforeseeable circumstances, beyond the employers' control, or to exceptional events, the consequences of which could not have been avoided despite the exercise of all due care.</p> <p>Member States need not exercise the option referred to in the first subparagraph.</p>	9.4	<p>U slučaju nastanka povrede na radu zbog neuobičajenih i nepredvidivih okolnosti koje su izvan kontrole poslodavca ili zbog izuzetnih događaja čije se posledice uprkos svim nastojanjima nisu mogle izbeći, poslodavac nije odgovoran u smislu ovog zakona.</p>	Potpuno usklađeno		
-----	---	-----	--	-------------------	--	--

6.1.	<p>1. Within the context of his responsibilities, the employer shall take the measures necessary for the safety and health protection of workers, including prevention of occupational risks and provision of information and training, as well as provision of the necessary organization and means.</p> <p>The employer shall be alert to the need to adjust these measures to take account of changing circumstances and aim to improve existing situations.</p>	<p>12.1</p> <p>12.2</p> <p>12.3</p>	<p>Poslodavac je dužan da, prilikom organizovanja rada i radnog procesa, obezbedi preventivne mere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, uključujući pružanje informacija i obuke zaposlenih, kao i da za njihovu primenu obezbedi potrebna finansijska sredstva.</p> <p>Poslodavac je dužan da obezbedi preventivne mere pre početka rada zaposlenog i u toku rada, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se obezbeđuje zaštita života i zdravlja na radu.</p> <p>Poslodavac je dužan da prilagodi mere uzimajući u obzir promenljive okolnosti u cilju poboljšanja postojećeg stanja.</p>	Potpuno usklađeno		
6.2.a	<p>2. The employer shall implement the measures referred to in the first subparagraph of paragraph 1 on the basis of the following general principles of prevention:</p> <p>(a) avoiding risks;</p>	<p>13.1</p> <p>13.1.1</p>	<p>Preventivne mere obezbeđuje poslodavac polazeći od sledećih načela:</p> <p>1) izbegavanje rizika;</p>	Potpuno usklađeno		
6.2.b	<p>(b) evaluating the risks which cannot be avoided:</p>	13.1.2	<p>2) procena rizika koji se ne mogu izbeći na radnom mestu;</p>	Potpuno usklađeno		
6.2.c	<p>(c) combating the risks at source;</p>	13.1.3	<p>3) otklanjanje rizika na njihovom izvoru primenom savremenih tehničkih rešenja;</p>	Potpuno usklađeno		

6.2.d	(d) adapting the work to the individual, especially as regards the design of work places, the choice of work equipment and the choice of working and production methods, with a view, in particular, to alleviating monotonous work and work at a predetermined workrate and to reducing their effect on health;	13.1.4	4) prilagođavanje rada i radnog mesta zaposlenom, naročito u pogledu izbora opreme za rad i metoda rada, kao i izbora tehnološkog postupka da bi se smanjila monotonija u radu i rad po unapred definisanom tempu, u cilju smanjenja njihovog uticaja na zdravlje zaposlenog;	Potpuno usklađeno		
6.2.e	(e) adapting to technical progress;	13.1.5	5) prilagođavanja tehničkom napretku;	Potpuno usklađeno		
6.2.f	(f) replacing the dangerous by the non-dangerous or the less dangerous;	13.1.6	6) zamena opasnog bezopasnim ili manje opasnim;	Potpuno usklađeno		
6.2.g	(g) developing a coherent overall prevention policy which covers technology, organization of work, working conditions, social relationships and the influence of factors related to the working environment;	13.1.7	7) razvijanja koherentne politike prevencije koja obuhvata tehnologiju, organizaciju rada, uslove rada, odnose u procesu rada i uticaj faktora u vezi sa radnom sredinom;	Potpuno usklađeno		
6.2.h	(h) giving collective protective measures priority over individual protective measures;	13.1.8	8) davanje prednosti kolektivnim nad pojedinačnim merama bezbednosti i zdravlja na radu;	Potpuno usklađeno		
6.2.i	(i) giving appropriate instructions to the workers.	13.1.9	9) odgovarajuća obuka zaposlenih za bezbedan i zdrav rad i izdavanje uputstava za rad na bezbedan način.	Potpuno usklađeno		

6.3.a	<p>3. Without prejudice to the other provisions of this Directive, the employer shall, taking into account the nature of the activities of the enterprise and/ or establishment:</p> <p>(a) evaluate the risks to the safety and health of workers, <i>inter alia</i> in the choice of work equipment, the chemical substances or preparations used, and the fitting-out of work places.</p> <p>Subsequent to this evaluation and as necessary, the preventive measures and the working and production methods implemented by the employer must:</p> <p>— assure an improvement in the level of protection afforded to workers with regard to safety and health,</p> <p>— be integrated into all the activities of the undertaking and/ or establishment and at all hierarchical levels;</p>	16.1	<p>Poslodavac je dužan da donese akt o proceni rizika u pisanoj formi za sva radna mesta u radnoj sredini i da utvrdi način i mere za otklanjanje ili smanjenje rizika na najmanju moguću meru.</p>	Potpuno usklađeno		
		16.2	<p>Poslodavac je dužan da mere utvrđene aktom o proceni rizika budu integrisane u sve aktivnosti poslodavca i na svim nivoima.</p>			
		16.3	<p>Poslodavac je dužan da izmeni akt o proceni rizika u slučaju pojave svake nove opasnosti ili štetnosti i promene nivoa rizika u procesu rada, uvođenja novog radnog mesta i nove tehnologije i promene radne sredine.</p>			
		16.4	<p>Akt o proceni rizika zasniva se na utvrđivanju mogućih vrsta opasnosti i štetnosti na radnom mestu u radnoj sredini, na osnovu kojih se vrši procena rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja zaposlenog.</p>			

6.3.b	(b) where he entrusts tasks to a worker, take into consideration the worker's capabilities as regards health and safety;	10.1	Poslodavac je dužan da: 1) radni proces prilagodi sposobnostima zaposlenog u pogledu bezbednosti i zdravlja na radu; 2) obezbedi odgovarajuće uslove radne sredine; 3) sredstva za rad i ličnu zaštitnu opremu obezbedi da budu odgovarajući, da ne ugrožavaju bezbednost i zdravlje zaposlenog.	Potpuno usklađeno		
6.3.c	(c) ensure that the planning and introduction of new technologies are the subject of consultation with the workers and/ or their representatives, as regards the consequences of the choice of equipment, the working conditions and the working environment for the safety and health of workers;	10.2	Poslodavac je dužan da se pri planiranju i uvođenju novih tehnologija konsultuje sa zaposlenima i/ili predstavnicima zaposlenih po pitanjima izbora opreme za rad, uslova rada i radne sredine i njihovih posledica na bezbednost i zdravlje zaposlenih.	Potpuno usklađeno		
6.3.d	(d) take appropriate steps to ensure that only workers who have received adequate instructions may have access to areas where here is serious and specific danger.	10.3	Poslodavac je dužan da preduzme mere i obezbedi da samo oni zaposleni kojima su izdata odgovarajuća uputstva imaju pristup zonama u kojima je prisutna ozbiljna i konkretna opasnost ili štetnost.	Potpuno usklađeno		

6.4	4. Without prejudice to the other provisions of this Directive, where several undertakings share a work place, the employers shall cooperate in implementing the safety, health and occupational hygiene provisions and, taking into account the nature of the activities, shall coordinate their actions in matters of the protection and prevention of occupational risks, and shall inform one another and their respective workers and/ or workers' representatives of these risks.	24.	Kad dva ili više poslodavaca u obavljanju poslova dele radni prostor, odnosno u istom prostoru istovremeno poslove obavljaju zaposleni više poslodavaca, poslodavci su dužni da sarađuju u primeni propisanih mera za bezbednost i zdravlje zaposlenih. Poslodavci iz stava 1. ovog člana dužni su da, uzimajući u obzir prirodu poslova koje obavljaju, koordiniraju aktivnosti u vezi sa primenom mera za otklanjanje rizika od povređivanja, odnosno oštećenja zdravlja zaposlenih, kao i da obaveštavaju jedan drugog i svoje zaposlene i/ili predstavnike zaposlenih o tim rizicima i merama za njihovo otklanjanje. Način ostvarivanja saradnje iz st. 1. i 2. ovog člana poslodavci utvrđuju pisanim sporazumom. Sporazumom iz stava 3. ovog člana određuje se lice za koordinaciju sprovođenja zajedničkih mera kojima se obezbeđuje bezbednost i zdravlje svih zaposlenih.	Potpuno usklađeno		
6.5	5. Measures related to safety, hygiene and health at work may in no circumstances involve the workers in financial cost.	11.	Poslodavac je dužan da obezbedi da sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu ne prouzrokuje finansijske troškove za zaposlenog i predstavnika zaposlenih.	Potpuno usklađeno		

7.1	1. Without prejudice to the obligations referred to in Articles 5 and 6, the employer shall designate one or more workers to carry out activities related to the protection and prevention of occupational risks for the undertaking and/ or establishment.	44.3	Za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu poslodavac je dužan da angažuje jedno ili više lica sa kojima ima zaključen ugovor o radu, a koji ispunjava posebne uslove u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu).	Potpuno usklađeno		
7.2.	2. Designated workers may not be placed at any disadvantage because of their activities related to the protection and prevention of occupational risks. Designated workers shall be allowed adequate time to enable them to fulfil their obligations arising from this Directive.	50.2 50.1	Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu, koji je određen za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, ne može da trpi štetne posledice ako svoj posao obavlja u skladu sa ovim zakonom. Poslodavac je dužan da omogući savetniku, odnosno saradniku za bezbednost i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom, dovoljno vremena za obavljanje tih poslova i pristup svim potrebnim podacima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.	Potpuno usklađeno		

7.3	3. If such protective and preventive measures cannot be organized for lack of competent personnel in the undertaking and/or establishment, the employer shall enlist competent external services or persons.	44.5	Ako za poslove bezbednosti i zdravlja na radu ne može da odredi nekog od svojih zaposlenih koji ispunjava uslove iz člana 46, odnosno člana 47. ovog zakona, poslodavac, izuzetno, može da angažuje pravno lice ili preduzetnika koji imaju licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu.	Potpuno usklađeno		
7.4	4. Where the employer enlists such or persons, he shall inform them of the factors known to affect, or suspected of affecting, the safety and health of the workers and they must have access to the information referred to in Article 10 (2).	49.	Poslodavac koji za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu angažuje pravno lice ili preduzetnika dužan je da ih prethodno upozna sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada i merama za otklanjanje rizika.	Potpuno usklađeno		

7.5	<p>5. In all cases:</p> <ul style="list-style-type: none"> — the workers designated must have the necessary capabilities and the necessary means, — the external services or persons consulted must have the necessary aptitudes and the necessary personal and professional means, and — the workers designated and the external services or persons consulted must be sufficient in number to deal with the organization of protective and preventive measures, taking into account the size of the undertaking and/ or establishment and/ or the hazards to which the workers are exposed and their distribution throughout the entire undertaking and/ or establishment. 	4.1.19	<p>19) savetnik za bezbednost i zdravlje na radu jeste stručno lice koje obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu, ima odgovarajući nivo kvalifikacija, položen odgovarajući stručni ispit, licencu za obavljanje poslova savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i koje poslodavac pisanim aktom imenuje za obavljanje tih poslova;</p> <p>20) saradnik za bezbednost i zdravlje na radu jeste stručno lice koje obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu u delatnostima iz člana 45. stav 1. ovog zakona, ima odgovarajući nivo kvalifikacija, položen odgovarajući stručni ispit, licencu za obavljanje poslova saradnika za bezbednost i zdravlje na radu i koje poslodavac pisanim aktom imenuje za obavljanje tih poslova;</p> <p>Licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, iz člana 48. ovog zakona, može da dobije pravno lice ili preduzetnik, koje ima u radnom odnosu najmanje tri zaposlena koji imaju licencu savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima ili u radnom odnosu ima najmanje dva zaposlena koji imaju licencu savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima i najmanje jednog</p>	Potpuno usklađeno		
		4.1.20				
		75.				

		44.6	<p>zaposlenog koji ima stečeno visoko obrazovanje na studijama prvog stepena od najmanje 240 ESPB bodova iz oblasti inženjerstva zaštite na radu i ispunjava uslove iz člana 68. stav 7. ovog zakona.</p> <p>Poslodavac je dužan da broj savetnika, odnosno saradnika za bezbednost i zdravlje na radu prilagodi:</p> <ol style="list-style-type: none">1) vrsti delatnosti;2) broju lokacijski odvojenih jedinica;3) broju zaposlenih koji učestvuju u procesu rada;4) broju radnih smena;5) procenjenim rizicima;6) tehnološkom procesu;7) organizaciji, prirodi i obimu procesa rada.			
--	--	------	--	--	--	--

7.6.	<p>6. The protection from, and prevention of, the health and safety risks which form the subject of this Article shall be the responsibility of one or more workers, of one service or of separate services whether from inside or outside the undertaking and/ or establishment.</p> <p>The worker(s) and/ or agency(ies) must work together whenever necessary.</p>	48.1	<p>Savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu obavlja poslove u skladu sa ovim zakonom, a naročito:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sprovodi postupak procene rizika; 2) učestvuje u izradi programa obuke zaposlenih za bezbedan i zdrav rad; 3) vrši kontrolu i daje savete poslodavcu u planiranju, izboru, korišćenju i održavanju sredstava za rad, hemijskih materija i lične zaštitne opreme; 4) učestvuje u opremanju i uređivanju radnog mesta u cilju obezbeđivanja bezbednih i zdravih uslova rada; 5) organizuje preventivna i periodična ispitivanja uslova radne sredine; 6) organizuje preventivne i periodične preglede i provere opreme za rad i preglede i ispitivanja električnih instalacija; 7) predlaže mere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mestima sa povećanim rizikom; 8) prati i kontroliše primenu mera bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa organizacijom poslova bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca; 9) prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim bolestima, kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izveštaje sa predlozima mera za njihovo otklanjanje; 	Potpuno usklađeno		
------	---	------	---	-------------------	--	--

			<p>10) priprema i sprovodi obuku za bezbedan i zdrav rad:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) zaposlenih,(2) predstavnika zaposlenih,(3) rukovodilaca,(4) drugih lica u skladu sa ovim zakonom; <p>11) priprema uputstva za bezbedan i zdrav rad i kontroliše njihovu primenu;</p> <p>12) zabranjuje rad na radnom mestu ili upotrebu sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog;</p> <p>13) organizuje lekarske preglede zaposlenih;</p> <p>14) saraduje i koordinira rad sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja delatnost medicine rada po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;</p> <p>15) saraduje sa predstavnicima zaposlenih i Odborom za bezbednost i zdravlje na radu po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;</p> <p>16) vodi evidencije u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca;</p> <p>17) prati promenu propisa i vrši usklađivanje akata poslodavca, prati standarde i tehnički napredak u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.</p>			
--	--	--	---	--	--	--

		100.	Novčanom kaznom od 50.000 dinara kazniće se za prekršaj savetnik, odnosno saradnik za bezbednost i zdravlje na radu ako ne obavlja poslove određene ovim zakonom (član 48).			
7.7	7. Member States may define, in the light of the nature of the activities and size of the undertakings, the categories of undertakings in which the employer, provided he is competent, may himself take responsibility for the measures referred to in paragraph 1.	45.	<p>Poslove bezbednosti i zdravlja na radu iz člana 48. ovog zakona, poslodavac može da obavlja sam u delatnostima trgovine na malo, popravke motornih vozila i motocikala, usluga smeštaja i ishrane, informisanja i komunikacija, finansijskih usluga i usluga osiguranja, poslovanja nekretninama, stručnim, naučnim, inovacionim, administrativnim i pomoćnim uslužnim delatnostima, obaveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja, umetnosti, zabave i rekreacije, ostale uslužne delatnosti, delatnost domaćinstva kao poslodavca, delatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe, ako ima do 20 zaposlenih.</p> <p>Poslodavac iz stava 1. ovog člana je dužan da polaže stručni ispit za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu koji propisuje ministar nadležan za poslove rada i nije dužan da ima propisanu licencu.</p>	Potpuno usklađeno		

7.8	8. Member States shall define the necessary capabilities and aptitudes referred to in paragraph 5. They may determine the sufficient number referred to in paragraph 5.	46.	<p>Poslodavac u delatnostima građevinarstva, poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, rudarstva, prerađivačke industrije, snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacije (osim trgovine električnom energijom i gasovitim gorivima preko gasovodne mreže), snabdevanja vodom, upravljanja otpadnim vodama, kontrolisanja procesa uklanjanja otpada, trgovine na veliko, saobraćaja i skladištenja i sličnim aktivnostima, kao i u delatnostima zdravstvene i socijalne zaštite, je dužan da za poslove bezbednosti i zdravlja na radu imenuje savetnika za bezbednost i zdravlje na radu, odnosno lice koje ima najmanje stečeno visoko obrazovanje obima od najmanje 240 ESPB bodova u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka.</p> <p>Savetnik za bezbednost i zdravlje na radu može obavljati poslove bezbednosti i zdravlja na radu i u delatnostima iz člana 45. ovog zakona.</p>	Potpuno usklađeno		
-----	---	-----	--	-------------------	--	--

		47.	<p>Poslodavac u delatnostima iz člana 45. ovog zakona, ukoliko sam ne obavlja poslove bezbednosti i zdravlja na radu, dužan je da za poslove bezbednosti i zdravlja na radu imenuje saradnika za bezbednost i zdravlje na radu, odnosno lice koje ima najmanje stečeno visoko obrazovanje od najmanje 180 ESPB bodova, iz naučne, odnosno stručne oblasti u okviru obrazovno – naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka.</p>			
		75.	<p>Licencu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, iz člana 48. ovog zakona, može da dobije pravno lice ili preduzetnik, koje ima u radnom odnosu najmanje tri zaposlena koji imaju licencu savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima ili u radnom odnosu ima najmanje dva zaposlena koji imaju licencu savetnika za bezbednost i zdravlje na radu i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima i najmanje jednog zaposlenog koji ima stečeno visoko obrazovanje na studijama prvog stepena od najmanje 240 ESPB bodova iz oblasti inženjerstva zaštite na radu i ispunjava uslove iz člana 68. stav 7. ovog zakona.</p>			

8.1	<p>1. The employer shall: — take the necessary measures for first aid, fire-fighting and evacuation of workers, adapted to the nature of the activities and the size of the undertaking and/ or establishment and taking into account other persons present, — arrange any necessary contacts with external services, particularly as regards first aid, emergency medical care, rescue work and firefighting.</p>	<p>15.1 15.1.9 15.1.11</p>	<p>Poslodavac je dužan da:</p> <p>9) obezbedi pružanje prve pomoći, kao i da obuči odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći;</p> <p>11) obezbedi mere zaštite od požara, spasavanje i evakuaciju u skladu sa posebnim zakonom.</p>	Potpuno usklađeno		
-----	--	--------------------------------------	--	-------------------	--	--

8.2	<p>2. Pursuant to paragraph 1, the employer shall, <i>inter alia</i>, for first aid, fire-fighting and the evacuation of workers, designate the workers required to implement such measures.</p> <p>The number of such workers, their training and the equipment available to them shall be adequate, taking account of the size and/ or specific hazards of the undertaking and/ or establishment.</p>	19.	<p>Poslodavac je dužan da obezbedi pružanje prve pomoći, da obuči odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći i obezbedi sredstva i opremu za pružanje prve pomoći uzimajući u obzir procenjene rizike, tehnološki proces, organizaciju, prirodu i obim procesa rada, broj zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broj radnih smena, broj lokacijski odvojenih jedinica, učestalost povreda na radu i udaljenost do najbliže medicinske pomoći.</p> <p>Pružanje prve pomoći mora biti organizovano na način da je prva pomoć dostupna svakom zaposlenom tokom radnog vremena, u svim smenama i na svim lokacijama.</p> <p>Obuku zaposlenih za pružanje prve pomoći vrši zdravstvena ustanova koja obavlja delatnost medicine rada ili nadležni organ sa odgovarajućim ovlašćenjem dobijenim u skladu sa posebnim zakonom.</p> <p>Način pružanja prve pomoći, vrste sredstava i opreme koji moraju biti obezbeđeni na radnom mestu, broj zaposlenih koji moraju biti obučeni za pružanje prve pomoći, način i rokove obučavanja zaposlenih sporazumno propisuju ministar nadležan za poslove rada i ministar nadležan za poslove zdravlja.</p>	Potpuno usklađeno		
-----	---	-----	---	-------------------	--	--

8.3.a	3. The employer shall: (a) as soon as possible, inform all workers who are, or may be, exposed to serious and imminent danger of the risk involved and of the steps taken or to be taken as regards protection;	20.1.	Poslodavac je dužan da što je moguće pre obavesti sve zaposlene, koji jesu ili koji bi mogli da budu izloženi ozbiljnoj, neizbežnoj i neposrednoj opasnosti, o prisutnim rizicima i merama koje su preduzete ili će biti preduzete u cilju zaštite.	Potpuno usklađeno		
8.3.b	(b) take action and give instructions to enable workers in the event of serious, imminent and unavoidable danger to stop work and/ or immediately to leave the work place and proceed to a place of safety;	20.2	Poslodavac je dužan da preduzme mere i izda uputstva kako bi omogućio zaposlenima da u slučaju ozbiljne, neizbežne i neposredne opasnosti prestanu da rade i/ili odmah napuste radno mesto i odu na bezbedno mesto.	Potpuno usklađeno		
8.3.c	(c) save in exceptional cases for reasons duly substantiated, refrain from asking workers to resume work in a working situation where there is still a serious and imminent danger.	20.3	Poslodavac ne sme zahtevati od zaposlenih da se vrate na radno mesto u radnoj sredini u kojoj još postoji ozbiljna, neizbežna i neposredna opasnost.	Potpuno usklađeno		
8.4	4. Workers who, in the event of serious, imminent and unavoidable danger, leave their workstation and/ or a dangerous area may not be placed at any disadvantage because of their action and must be protected against any harmful and unjustified consequences, in accordance with national laws and/ or practices.	40.2	U slučaju iz stava 1. ovog člana zaposleni koji prestane da radi, napusti mesto rada, radni proces, odnosno radnu sredinu nije odgovoran za štetu koju prouzrokuje poslodavcu, odnosno neće biti stavljeni u bilo kakvu nepovoljnu situaciju, osim u slučaju da su štetu prouzrokovali namerno ili iz krajnje nepažnje.	Potpuno usklađeno		

8.5	<p>5. The employer shall ensure that all workers are able, in the event of serious and imminent danger to their own safety and/ or that of other persons, and where the immediate superior responsible cannot be contacted, to take the appropriate steps in the light of their knowledge and the technical means at their disposal, to avoid the consequences of such danger. Their actions shall not place them at any disadvantage, unless they acted carelessly or there was negligence on their part.</p>	40.1	<p>Poslodavac je dužan da obezbedi da svi zaposleni budu obučeni da preduzmu odgovarajuće korake u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima, koja su im na raspolaganju u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po njihovu bezbednost i/ili bezbednost drugih i u slučaju kada neposredni rukovodilac, koji je odgovoran, nije prisutan, da bi izbegli posledice opasnosti.</p>	Potpuno usklađeno		
-----	--	------	--	-------------------	--	--

9.1.a	1. The employer shall: (a) be in possession of an assessment of the risks to safety and health at work, including those facing groups of workers exposed to particular risks;	16.1 36.4	Poslodavac je dužan da donese akt o proceni rizika u pisanoj formi za sva radna mesta u radnoj sredini i da utvrdi način i mere za otklanjanje ili smanjenje rizika na najmanju moguću meru. Poslodavac je dužan da obezbedi da zaposlena za vreme trudnoće, porodilja i zaposlena koja doji dete, zaposleni mlađi od 18 godina života, osobe sa invaliditetom i zaposleni kod koga je utvrđena profesionalna bolest, i pored obuke za bezbedan i zdrav rad, budu u pisanoj formi obavješteni o rezultatima procene rizika i o merama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja bezbednosti i zdravlja na radu.	Potpuno usklađeno		
9.1.b	(b) decide on the protective measures to be taken and, if necessary, the protective equipment to be used;	15.1 15.1.5	Poslodavac je dužan da: 5)obezbedi zaposlenima korišćenje lične zaštitne opreme u skladu sa aktom o proceni rizika;	Potpuno usklađeno		

9.1.c	(c) keep a list of occupational accidents resulting in a worker being unfit for work for more than three working days;	60.1 60.1.7 62.	<p>Poslodavac je dužan da vodi i čuva evidencije o:</p> <p>7) prijavama iz člana 62. ovog zakona.</p> <p>Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka povrede na radu, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu. Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od od pet dana od dana nastanka povrede na radu, usmeno, u pisanoj formi ili elektronskim putem prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove laku povredu na radu zbog koje zaposleni nije sposoban za rad više od tri dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih.</p> <p>Poslodavac je dužan da, najkasnije u roku od pet dana od dana utvrđivanja, prijavi nadležnoj inspekciji rada profesionalnu bolest.</p>	Potpuno usklađeno		
-------	--	-----------------------	---	-------------------	--	--

9.1.d	(d) draw up, for the responsible authorities and in accordance with national laws and/ or practices, reports on occupational accidents suffered by his workers.	63.1	Izveštaj o povredi na radu i profesionalnoj bolesti koji se dogode na radnom mestu, poslodavac je dužan da dostavi zaposlenom koji je pretrpeo povredu, odnosno kod koga je utvrđena profesionalna bolest i organizaciji nadležnoj za zdravstveno osiguranje i Upravi.	Potpuno usklađeno		
9.2	2. Member States shall define, in the light of the nature of the activities and size of the undertakings, the obligations to be met by the different categories of undertakings in respect of the drawing-up of the documents provided for in paragraph 1 (a) and (b) and when preparing the documents provided for in paragraph 1 (c) and (d).		Pravilnik o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini („Službeni glasnik RS”, br. 72/06, 84/06, 30/10 i 102/15), Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri korišćenju sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu („Službeni glasnik RS”, br. 92/08 i 101/18), Pravilnik o evidencijama u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu („Službeni glasnik RS”, br. 62/07 i 102/15), Pravilnik o sadržaju i načinu izdavanja obrasca izveštaja o povredi na radu i profesionalnom oboljenju („Službeni glasnik RS”, br. 72/06, 84/06, 4/16 i 106/18)	Potpuno usklađeno		

10.1.a	<p>1. The employer shall take appropriate measures so that workers and/ or their representatives in the undertaking and/ or establishment receive, in accordance with national laws and/ or practices which may take account, <i>inter alia</i>, of the size of the undertaking and/ or establishment, all the necessary information concerning:</p> <p>(a) the safety and health risks and protective and preventive measures and activities in respect of both the undertaking and/ or establishment in general and each type of workstation and/ or job;</p>	57.	<p>Poslodavac je dužan da zaposlene ili predstavnike zaposlenih, odnosno Odbor upozna:</p> <p>1) sa rizicima na radnom mestu u radnoj sredini i preventivnim i korektivnim merama i aktivnostima koje se odnose na tehnološki i radni proces kod poslodavca;</p> <p>2) sa preduzetim merama inspekcije rada;</p> <p>3) sa izveštajima o povredama na radu i profesionalnim bolestima i o preduzetim merama za bezbednost i zdravlje na radu;</p> <p>4) o preduzetim merama za sprečavanje neposredne opasnosti po život i zdravlje.</p>	Potpuno usklađeno		
10.1.b	(b) the measures taken pursuant to Article 8 (2).		<p>Pravilnik o načinu pružanja prve pomoći, vrsti sredstava i opreme koji moraju biti obezbeđeni na radnom mestu, načinu i rokovima osposobljavanja zaposlenih za pružanje prve pomoći („Službeni glasnik RS”, broj 109/16) i Zakon o zaštiti od požara („Službeni glasnik RS”, br. 111/09, 20/15, 87/18 i 87/18 – dr. zakon)</p>	Potpuno usklađeno		

10.2	2. The employer shall take appropriate measures so that employers of workers from any outside undertakings and/ or establishments engaged in work in his undertaking and/ or establishment receive, in accordance with national laws and/ or practices, adequate information concerning the points referred to in paragraph 1 (a) and (b) which is to be provided to the workers in question.	37.1	Poslodavac je dužan da svako lice, koje se nalazi u radnoj sredini o čijem prisustvu je upoznat poslodavac, upozori na opasna mesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, odnosno na mere bezbednosti koje mora da primeni, i da ga usmeri na bezbedne zone za kretanje.	Potpuno usklađeno		
10.3.a	3. The employer shall take appropriate measures so that workers with specific functions in protecting the safety and health of workers, or workers' representatives with specific responsibility for the safety and health of workers shall have access, to carry out their functions and in accordance with national laws and/ or practices, to: (a) the risk assessment and protective measures referred to in Article 9 (1) (a) and (b);	57.1.1	Poslodavac je dužan da zaposlene ili predstavnike zaposlenih, odnosno Odbor upozna: 1) sa rizicima na radnom mestu u radnoj sredini i preventivnim i korektivnim merama i aktivnostima koje se odnose na tehnološki i radni proces kod poslodavca.	Potpuno usklađeno		
10.3.b	(b) the list and reports referred to in Article 9 (1) (c) and (d);	57.1.3	3) sa izveštajima o povredama na radu i profesionalnim bolestima i o preduzetim merama za bezbednost i zdravlje na radu.			

10.3.c	(c) the information yielded by protective and preventive measures, inspection agencies and bodies responsible for safety and health.	57.1.2	2) sa preduzetim merama inspekcije rada.			
11.1	1. Employers shall consult workers and/ or their representatives and allow them to take part in discussions on all questions relating to safety and health at work. This presupposes: — the consultation of workers, — the right of workers and/ or their representatives to make proposals, — balanced participation in accordance with national laws and/ or practices.	56.2	Poslodavac je dužan da predstavniku zaposlenih i odboru omogući uvid u sve akte koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu.	Potpuno usklađeno		
11.2.a	2. Workers or workers' representatives with specific responsibility for the safety and health of workers shall take part in a balanced way, in accordance with national laws and/ or practices, or shall be consulted in advance and in good time by the employer with regard to: (a) any measure which may substantially affect safety and health;	56.1 56.1.1	Poslodavac je dužan da zaposlenima, predstavniku zaposlenih, odnosno Odboru omogući da budu konsultovani unapred i blagovremeno u vezi: 1) svih mera koje mogu značajno da utiču na bezbednost i zdravlje zaposlenih;	Potpuno usklađeno		

11.2.b	(b) the designation of workers referred to in Articles 7 (1) and 8 (2) and the activities referred to in Article 7 (1);	56.1.2	2) organizovanja poslova bezbednosti i zdravlje na radu i određivanja zaposlenih iz člana 15. stav 1. tač. 9) i 11) ovog zakona;	Potpuno usklađeno		
11.2.c	(c) the information referred to in Articles 9 (1) and 10;	56.1.3	3) donošenja akata koji se odnose na bezbednost i zdravlje na radu;	Potpuno usklađeno		
11.2.d	(d) the enlistment, where appropriate, of the competent services or persons outside the undertaking and/ or establishment, as referred to in Article 7 (3);	56.1.2	2) organizovanja poslova bezbednosti i zdravlje na radu i određivanja zaposlenih iz člana 15. stav 1. tač. 9) i 11) ovog zakona;	Potpuno usklađeno		
11.2.e	e) the planning and organization of the training referred to in Article 12.	56.1.4	4) planiranja i organizovanja obuke iz člana 33. ovog zakona.	Potpuno usklađeno		
11.3	3. Workers' representatives with specific responsibility for the safety and health of workers shall have the right to ask the employer to take appropriate measures and to submit proposals to him to that end to mitigate hazards for workers and/ or to remove sources of danger.	59.1 59.1.2	Zaposleni, predstavnik zaposlenih, odnosno Odbor imaju pravo 2) zahtevaju od poslodavca da preduzme odgovarajuće mere za otklanjanje ili smanjenje rizika koji ugrožava bezbednost i zdravlje zaposlenih;	Potpuno usklađeno		
11.4	4. The workers referred to in paragraph 2 and the workers' representatives referred to in paragraphs 2 and 3 may not be placed at a disadvantage because of their respective activities referred to in paragraphs 2 and 3.	59.2	Zaposleni navedeni u članu 55. ovog zakona i stavu 1. ovog člana ne smeju da budu stavljeni u nepovoljan položaj zbog svojih aktivnosti.	Potpuno usklađeno		

11.5	5. Employers must allow workers' representatives with specific responsibility for the safety and health of workers adequate time off work, without loss of pay, and provide them with the necessary means to enable such representatives to exercise their rights and functions deriving from this Directive.	55.5	Poslodavac je dužan da najmanje jednom predstavniku zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu omogućí odsustvo sa rada u obavljanju poslova njegovog radnog mesta u trajanju od najmanje pet časova rada mesečno s pravom na naknadu zarade koja se obračunava i isplaćuje u istom iznosu kao da je radio na poslovima radnog mesta, kao i da obezbedi tehničko-prostorne uslove u skladu sa prostornim i finansijskim mogućnostima, radi obavljanja aktivnosti predstavnika zaposlenih.	Potpuno usklađeno		
11.6.	6. Workers and/ or their representatives are entitled to appeal, in accordance with national law and/ or practice, to the authority responsible for safety and health protection at work if they consider that the measures taken and the means employed by the employer are inadequate for the purposes of ensuring safety and health at work. Workers' representatives must be given the opportunity to submit their observations during inspection visits by the competent authority.	59.1 59.1.3	Zaposleni, predstavnik zaposlenih, odnosno Odbor imaju pravo da: 3) zahtevaju vršenje nadzora od strane inspekcije rada, ako smatraju da poslodavac nije sproveo odgovarajuće mere za bezbednost i zdravlje na radu, kao i da prisustvuju inspekcijskom nadzoru.	Potpuno usklađeno		

12.2	2. The employer shall ensure that workers from outside undertakings and/ or establishments engaged in work in his undertaking and/ or establishment have in fact received appropriate instructions regarding health and safety risks during their activities in his undertaking and/ or establishment.	37.2	Poslodavac kod koga, na osnovu ugovora, sporazuma ili po bilo kom drugom osnovu, obavljaju rad zaposleni drugog poslodavca, dužan je da te zaposlene upozna sa rizicima i merama za bezbedan i zdrav rad, u skladu sa ovim zakonom.	Potpuno usklađeno		
12.3	3. Workers' representatives with a specific role in protecting the safety and health of workers shall be entitled to appropriate training.	35.	Predstavnik zaposlenih ima pravo na odgovarajuću obuku, a troškovi obuke ne mogu biti na teret predstavnika zaposlenih. Periodične obuke za bezbedan i zdrav rad vrše se najkasnije u roku od dve godine od dana prethodne obuke. Obuka iz stava 1. ovog člana organizuje se u toku radnog vremena bilo u okviru ili izvan prostora poslodavca.	Potpuno usklađeno		

12.4.	<p>4. The training referred to in paragraphs 1 and 3 may not be at the workers' expense or at that of the workers' representatives.</p> <p>The training referred to in paragraph 1 must take place during working hours.</p> <p>The training referred to in paragraph 3 must take place during working hours or in accordance with national practice either within or outside the undertaking and/ or the establishment.</p>	33.3	<p>Obuku iz stava 1. ovog člana poslodavac obezbeđuje u toku radnog vremena, a troškovi obuke obezbeđuju se iz sredstava poslodavca i ne mogu biti na teret zaposlenog.</p>	Potpuno usklađeno		
13.1	<p>1. It shall be the responsibility of each worker to take care as far as possible of his own safety and health and that of other persons affected by his acts or omissions at work in accordance with his training and the instructions given by his employer.</p>	41.1 41.1.1	<p>Zaposleni je dužan da:</p> <p>1) vodi računa o sopstvenoj bezbednosti i zdravlju na radu, kao i o bezbednosti i zdravlju drugih lica na koja utiču njegove aktivnosti ili propusti na radnom mestu u skladu sa obukom za bezbedan i zdrav rad i uputstvima za bezbedan i zdrav rad dobijenim od poslodavca;</p>	Potpuno usklađeno		
13.2.a	<p>2. To this end, workers must in particular, in accordance with their training and the instructions given by their employer:</p> <p>(a) make correct use of machinery, apparatus, tools, dangerous substances, transport equipment and other means of production;</p>	41.1.2 41.1.3	<p>2) primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad;</p> <p>3) namenski koristi sredstva za rad, hemijske i druge materije;</p>	Potpuno usklađeno		

13.2.b	(b) make correct use of the personal protective equipment supplied to them and, after use, return it to its proper place;	41.1.4	4) pravilno koristi ličnu zaštitnu opremu, da sa njom pažljivo rukuje i da je uredno vrati na mesto koje je namenjeno za tu opremu nakon korišćenja.	Potpuno usklađeno		
13.2.c	(c) refrain from disconnecting, changing or removing arbitrarily safety devices fitted, e.g. to machinery, apparatus, tools, plant and buildings, and use such safety devices correctly;	41.2	Zaposlenom je zabranjeno da samovoljno isključuje, menja ili uklanja bezbednosne uređaje na sredstvima za rad.	Potpuno usklađeno		
13.2.d	(d) immediately inform the employer and/ or the workers with specific responsibility for the safety and health of workers of any work situation they have reasonable grounds for considering represents a serious and immediate danger to safety and health and of any shortcomings in the protection arrangements;	42.1	Zaposleni ima obavezu da, u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavesti poslodavca, odnosno neposrednog rukovodioca o nepravilnostima, opasnostima, štetnostima ili o drugim nedostacima u organizaciji zaštite koji bi na radnom mestu mogli da ugroze njegovu bezbednost i zdravlje ili bezbednost i zdravlje drugih zaposlenih.	Potpuno usklađeno		
13.2.e	(e) cooperate, in accordance with national practice, with the employer and/ or workers with specific responsibility for the safety and health of workers, for as long as may be necessary to enable any tasks or requirements imposed by the competent authority to protect the safety and health of workers at work to be carried out;	42.3	Zaposleni je dužan da saraduje sa poslodavcem i savetnikom, odnosno saradnikom za bezbednost i zdravlje na radu, kako bi se sprovele propisane mere za bezbednost i zdravlje na radnom mestu na kome radi.	Potpuno usklađeno		

13.2.f	(f) cooperate, in accordance with national practice, with the employer and/ or workers with specific responsibility for the safety and health of workers, for as long as may be necessary to enable the employer to ensure that the working environment and working conditions are safe and pose no risk to safety and health within their field of activity.	42.3	Zaposleni je dužan da saraduje sa poslodavcem i savetnikom, odnosno saradnikom za bezbednost i zdravlje na radu, kako bi se sprovele propisane mere za bezbednost i zdravlje na poslovima na kojima radi.	Potpuno usklađeno		
14.1	1. To ensure that workers receive health surveillance appropriate to the health and safety risks they incur at work, measures shall be introduced in accordance with national law and/ or practices.	38.3	Zaposleni ima pravo i obavezu da kontroliše svoje zdravlje prema rizicima radnog mesta u redovnim intervalima, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti i propisima o bezbednosti i zdravlju na radu.	Potpuno usklađeno		
14.2	2. The measures referred to in paragraph 1 shall be such that each worker, if he so wishes, may receive health surveillance at regular intervals.	54.6	Poslodavac je dužan da zaposlenog na njegov zahtev uputi na lekarski pregled koji odgovara rizicima na radnom mestu u redovnim intervalima, a najkasnije u roku od pet godina od prethodnog pregleda.	Potpuno usklađeno		

14.3	3. Health surveillance may be provided as part of a national health system.	52.1	Za obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih na radu poslodavac je dužan da angažuje zdravstvenu ustanovu koja obavlja delatnost medicine rada, a za koju je ministarstvo nadležno za poslove zdravlja utvrdilo da ispunjava propisane uslove u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite.	Potpuno usklađeno		
------	---	------	--	-------------------	--	--

16.2	2. This Directive and, without prejudice to the procedure referred to in Article 17 concerning technical adjustments, the individual Directives may be amended in accordance with the procedure provided for in Article 118a of the Treaty.			Neprenosivo	Odnosi se na procedure EU	
16.3	3. The provisions of this Directive shall apply in full to all the areas covered by the individual Directives, without prejudice to more stringent and/ or specific provisions contained in these individual Directives.			Neprenosivo	Odnosi se na procedure EU	

17.1 17.1.a 17.1.b	1. The Commission shall be assisted by a committee to make purely technical adjustments to the individual directives provided for in Article 16(1) in order to take account of: (a) the adoption of directives in the field of technical harmonisation and standardisation; (b) technical progress, changes in international regulations or specifications and new findings. Those measures, designed to amend non-essential elements of the individual directives, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in paragraph 2. On imperative grounds of urgency, the Commission may have recourse to the urgency procedure referred to in paragraph 3.			Neprenosivo	Odnosi se na procedure EU	
17.2	2. Where reference is made to this paragraph, Article 5a(1) to (4) and Article 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof.			Neprenosivo	Odnosi se na procedure EU	
17.3	3. Where reference is made to this paragraph, Article 5a(1), (2), (4) and (6) and Article 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof.			Neprenosivo	Odnosi se na procedure EU	

17a.1	<p>1. Every five years, the Member States shall submit a single report to the Commission on the practical implementation of this Directive and individual Directives within the meaning of Article 16(1), indicating the points of view of the social partners. The report shall assess the various points related to the practical implementation of the different Directives and, where appropriate and available, provide data disaggregated by gender.</p>			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	
17a.2.	<p>2. The structure of the report, together with a questionnaire specifying its content, shall be defined by the Commission, in cooperation with the Advisory Committee on Safety and Health at Work. The report shall include a general part on the provisions of this Directive relating to the common principles and points applicable to all of the Directives referred to in paragraph 1. To complement the general part, specific chapters shall deal with implementation of the particular aspects of each Directive, including specific indicators, where available.</p>			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	

17a.3	3. The Commission shall submit the structure of the report, together with the above-mentioned questionnaire specifying its content, to the Member States at least six months before the end of the period covered by the report. The report shall be transmitted to the Commission within 12 months of the end of the five-year period that it covers.			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	
17a.4	4. Using these reports as a basis, the Commission shall evaluate the implementation of the Directives concerned in terms of their relevance, of research and of new scientific knowledge in the various fields in question. It shall, within 36 months of the end of the five-year period, inform the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Advisory Committee on Safety and Health at Work of the results of this evaluation and, if necessary, of any initiatives to improve the operation of the regulatory framework.			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	
17a.5	5. The first report shall cover the period 2007 to 2012.			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	

18.1.	1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive by 31 December 1992. They shall forthwith inform the Commission thereof.			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	
18.2	2. Member States shall communicate to the Commission the texts of the provisions of national law which they have already adopted or adopt in the field covered by this Directive.			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	
19	This Directive is addressed to the Member States.			Neprenosivo	Odnosi se samo na zemlje članice EU	
Annex	List of areas referred to in Article 16 (1)			Neprenosivo	Odnosi se na popis područja iz člana 16. stav 1. Direktive	